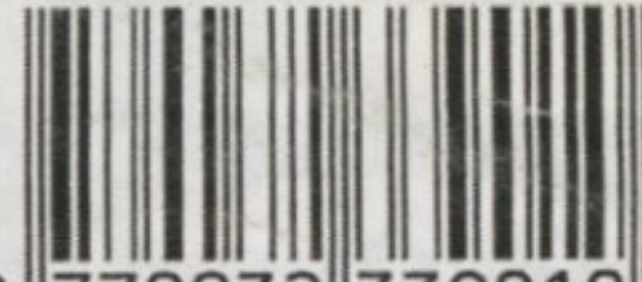

ПАПИТИКИН

Немачка 5.80 DEM, Швајцарска 5.00 CHF, Шведска
25.00 SEK, Аустрија 40.00 ATS, Словенија 250 SLT,
Македонија 70 DEN 3.50 USD 12.00 HRK

ISSN 0032-339-x

9 770032 339010

ЗАБАВНИК

13. VI 1997. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LIX • ЦЕНА 10 ДИНАРА • БРОЈ 2366

КУКА У ОБЛИКУ ДНЯНДСА

ВИСОКА 16,16 МЕТАРА
НАЛАЗИ СЕ У ДАНМОР
ПАРКУ У ШКОТСКОЈ.

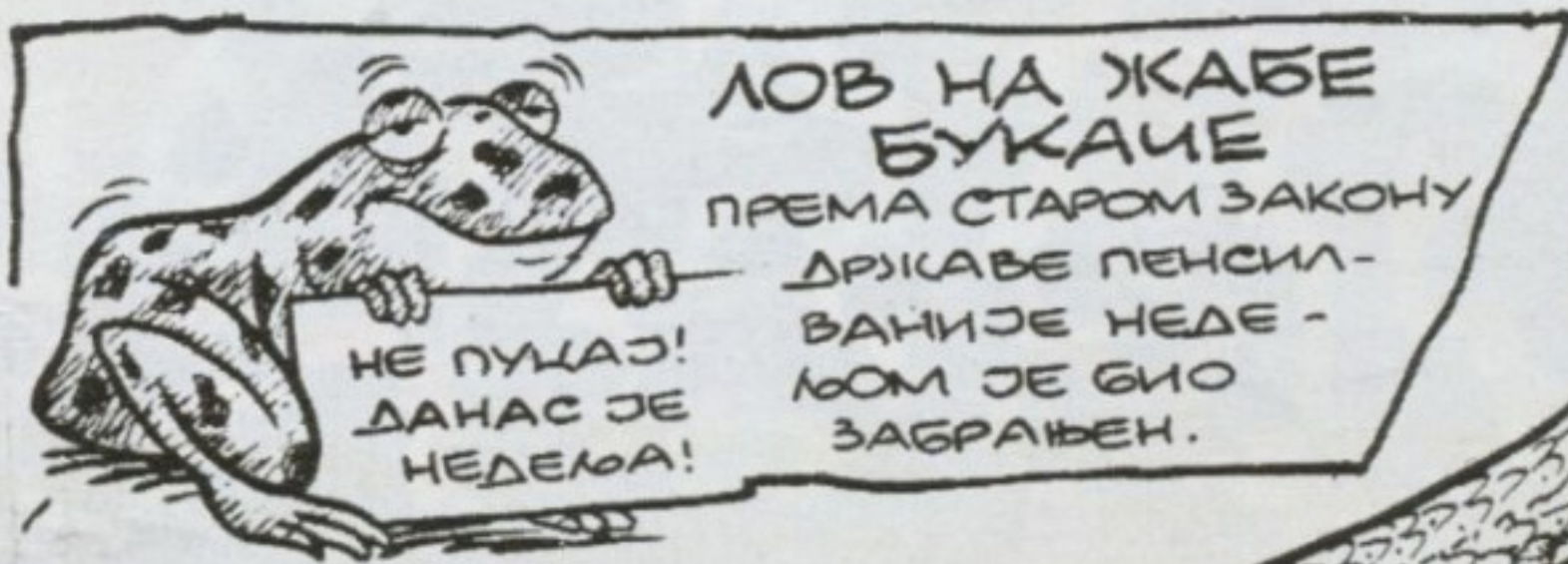
МУВА ЗУНЗАРА

МОЖЕ СВОЈИМ НОЖИЦА-
МА НА КОЖИМА ЈЕ СМЕШ-
ТЕНО ЧУЛО УКУСА ДА ОТ-
КРИЈЕ ШЕКЕР СА 1000 000
ПУТА ВЕКОМ СИГУРНОШЌУ
НЕГО ЧОВЕК СВОЈИМ
ДЕЗИКОМ.

ШУТИРАЊЕ У ЦЕВАНИЦУ

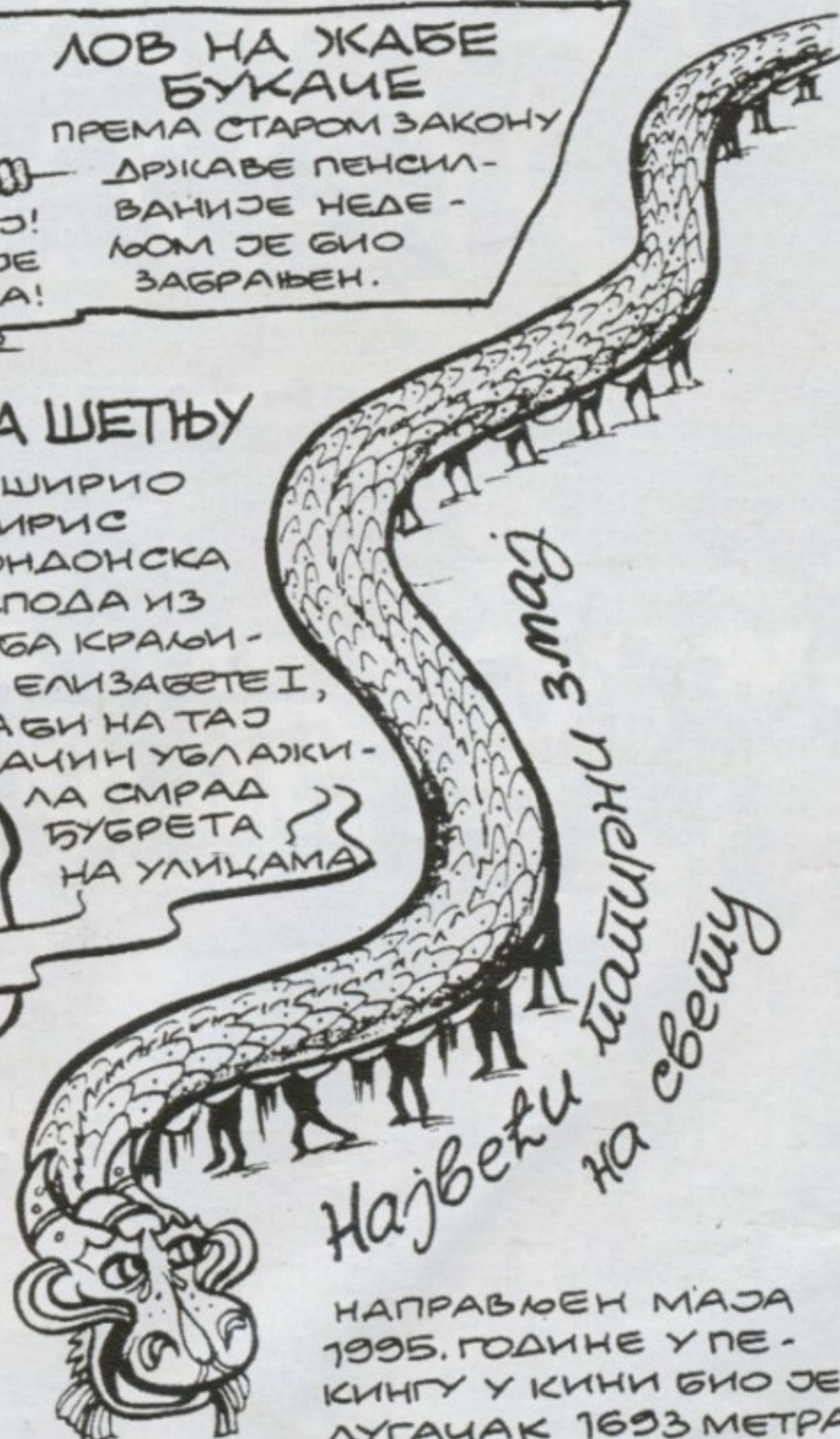
ТРКЕ У ЦАКОВИМА, ШАХ,
ТРКЕ СА ДРВЕНИМ НО-
СИЛИМА И СЛИЧНЕ
ДИСЦИПЛИНЕ БИЛЕ СУ
ЗАСТУПЉЕНЕ НА СПОРТ-
СКИМ ИГРАМА У КОТ-
СВОЛДУ, ГОДИШЊЕМ
СПОРТСКОМ НАДМЕ-
ТАЊУ КОЈЕ ЈЕ 1612.
ГОДИНЕ ПОКРЕНУО
РОБЕРТ ДОВЕР ИЗ
ЕНГЛЕСКЕ.

ЛОВ НА ЖАБЕ
БУКАЧЕ
ПРЕМА СТАРОМ ЗАКОНУ
ДРИКАВЕ ПЕНСИЛ-
ВАНИЈЕ НЕДЕ-
ЛОМ ЈЕ БИО
ЗАБРАЊЕН.

ШТАПОВЕ ЗА ШЕЋУ

ИЗ КОЈИХ СЕ ШИРИО
ПРИЈАТАН МИРИС
НОСИЛА СУ ЛОНДОНСКА
ГОСПОДА ИЗ
ДОБА КРАЉИ-
ЦЕ ЕЛИЗАБЕТЕ I,
ДА БИ НА ТАЈ
НАЧИН УБЛАЖИ-
ЛА СМРАД
БУБРЕТА
НА УЛИЦАМА

Највећи
на свету

НАПРАВЉЕН МАЈА
1935. ГОДИНЕ У ПЕ-
КИНГУ У КИНИ БИО ЈЕ
ДУГАЧАК 1693 МЕТРА,
А НОСИЛО ГА ЈЕ
610 ЉУДИ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

●●● једна од најмањих
ципела на свету налази се у
Музеју коже у Офенбаху на
Мајни: једва да је нешто ве-
ћа од нокта. У том музеју
посетилац може да прати
историју обуће од коптске
ципеле из 3. века пре наше
ере до данашњих „мартин-
ки.“ На сандалама и папу-

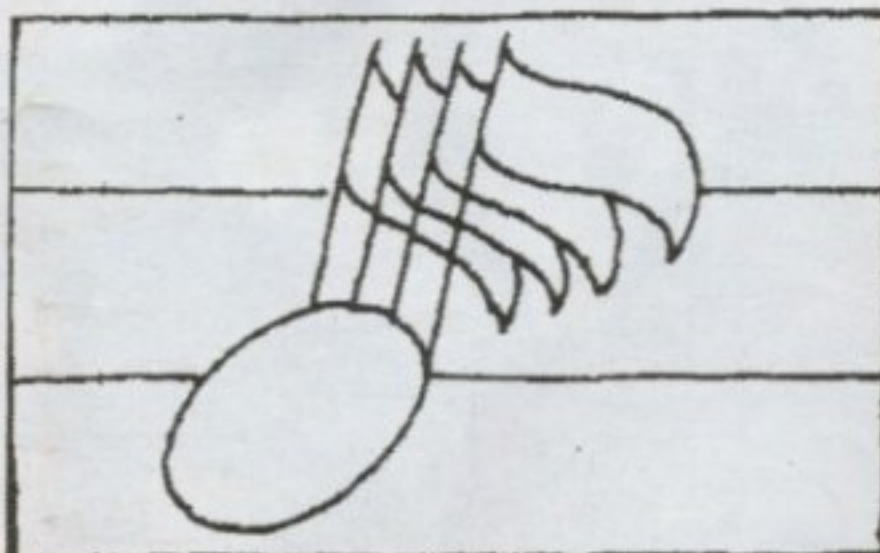
чама из старог Египта већ
се примећује разлика изме-
ђу леве и десне ципеле.

●●● године 59. наше ере у
амфитеатру Помпеје до-
шло је до туче између две
групе грађана. Гледаоци су
се спустили у саму арену
где су се тукли неколико
часова. Битка се завршила
„нерешено“ јер је, на обе
стране, био приближно
исти број рањених и поги-
нулих. Због тог испада у
овом амфитеатру десет го-
дина нису смеле да се одр-
жавају никакве приредбе.
Град Помпеја, као што је

познато, био је уништен 79.
године приликом велике
ерупције вулкана Везув.

●●● нотне линије имале
су некад само четири црте.
Тако их је у 11. веку нацр-
тао Гвидо д'Арецо, му-
зички теоретичар, који је
измислио и имена за ноте.

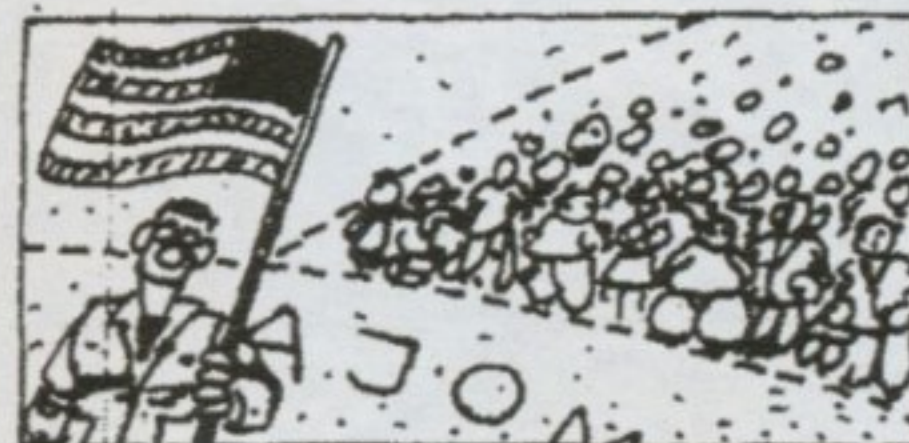
Нотне линије с пет црта, ко-
је су данас у употреби, по-
јавиле су се у 15. веку.

●●● плимским приста-
ништима називају се оне
луке у које бродови могу
да уплове само за време

плиме. У време осеке у
таквим пристаништима
настају плићаци на које
бродови лако могу да се
насуку.

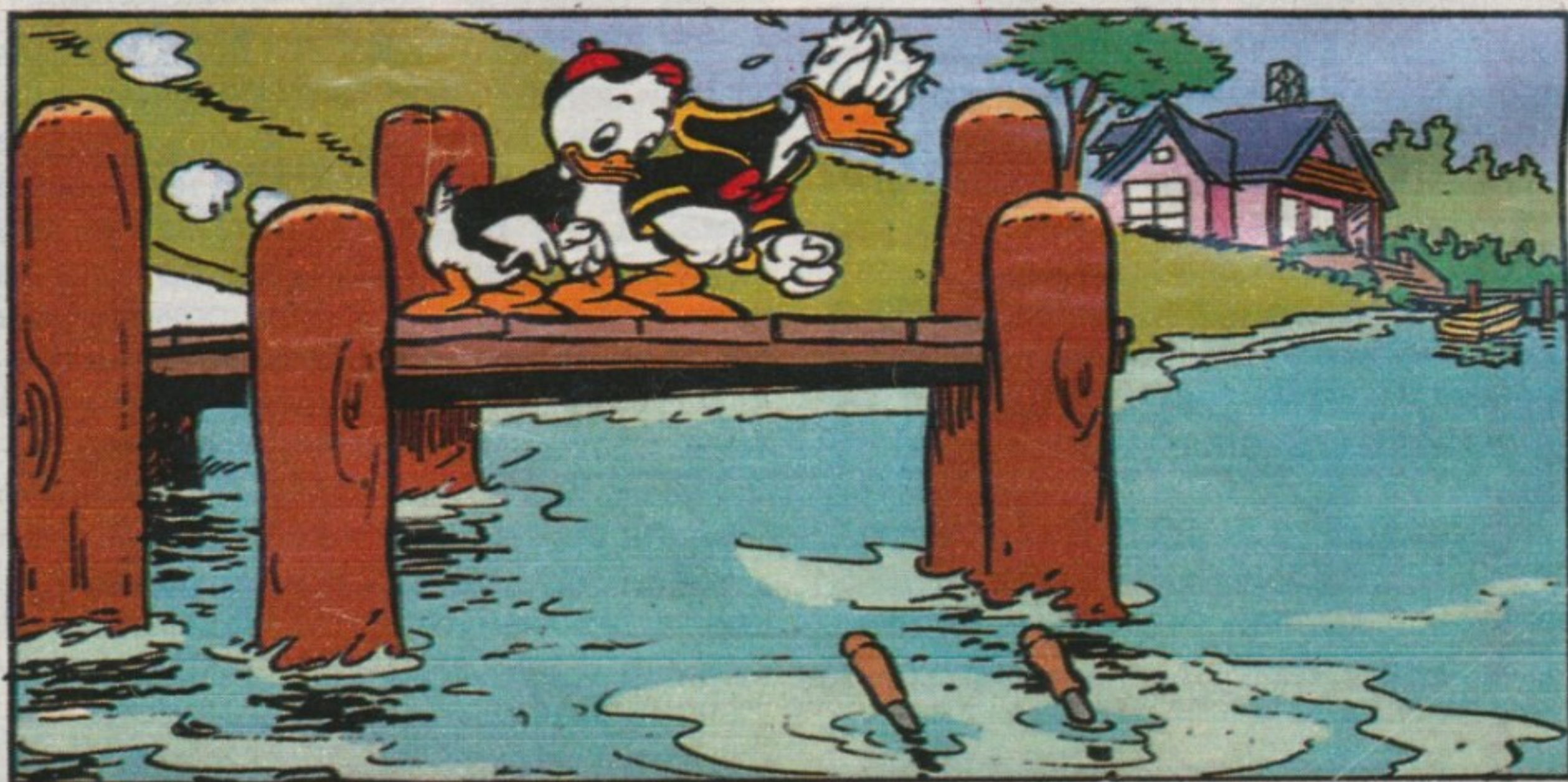
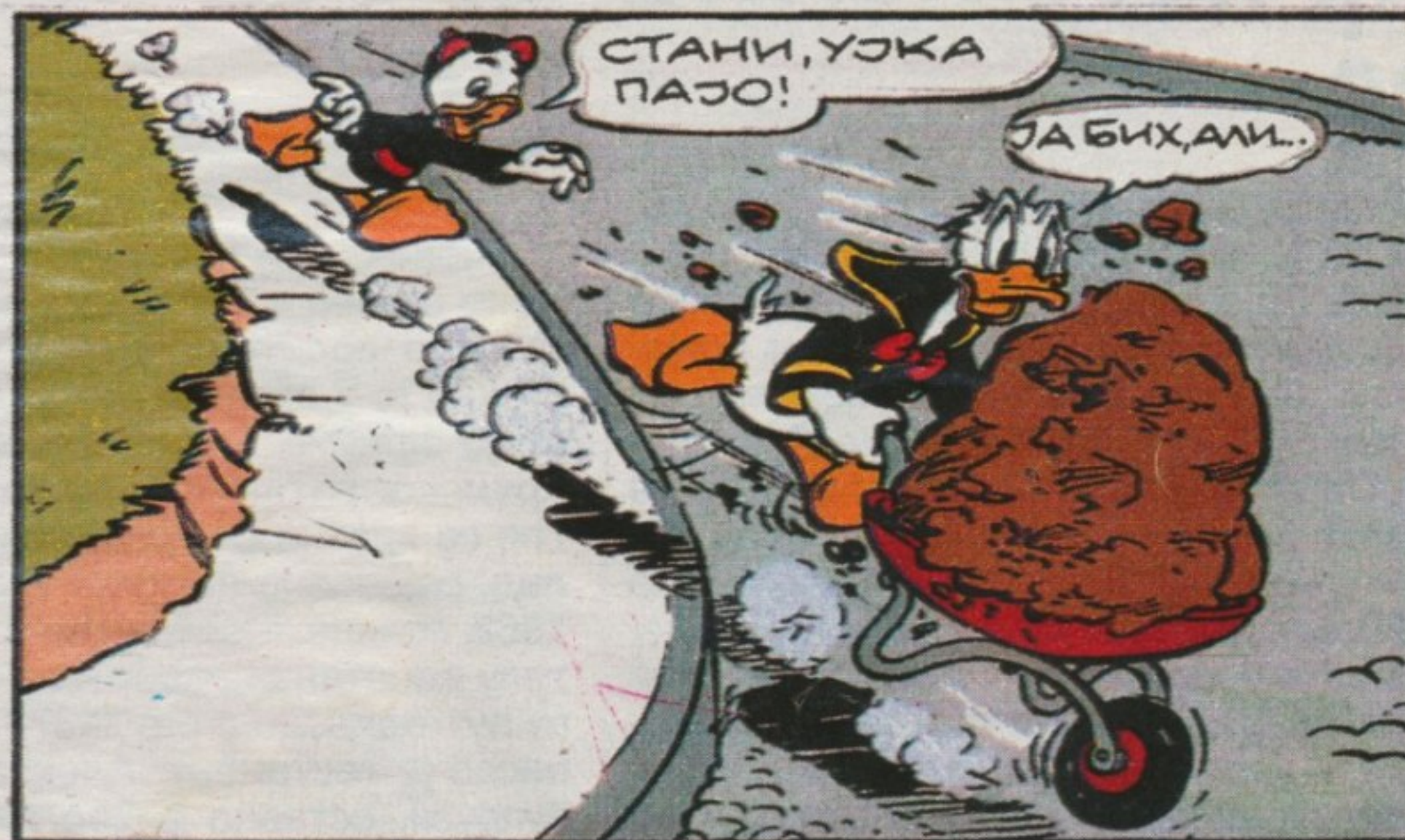
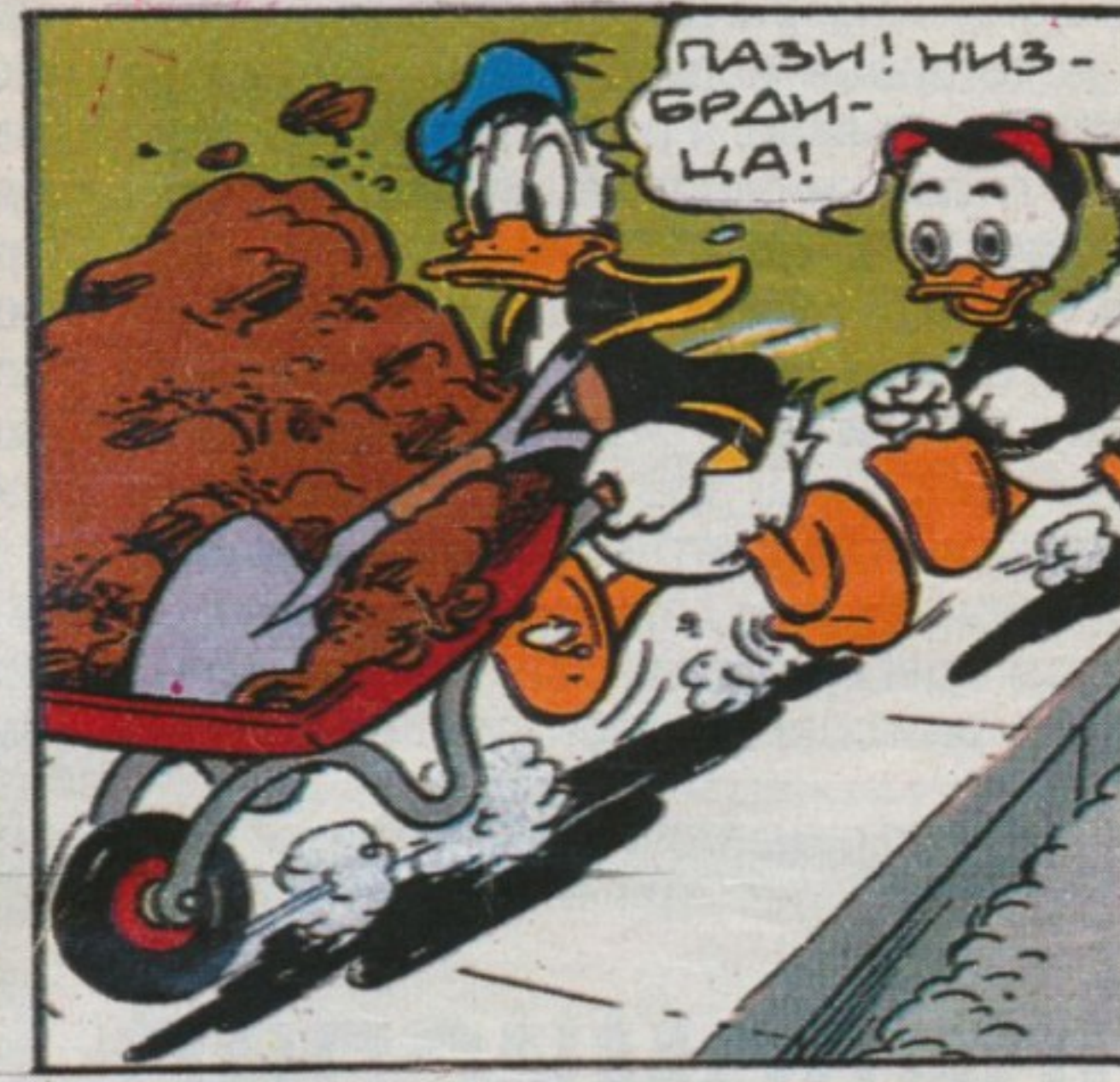
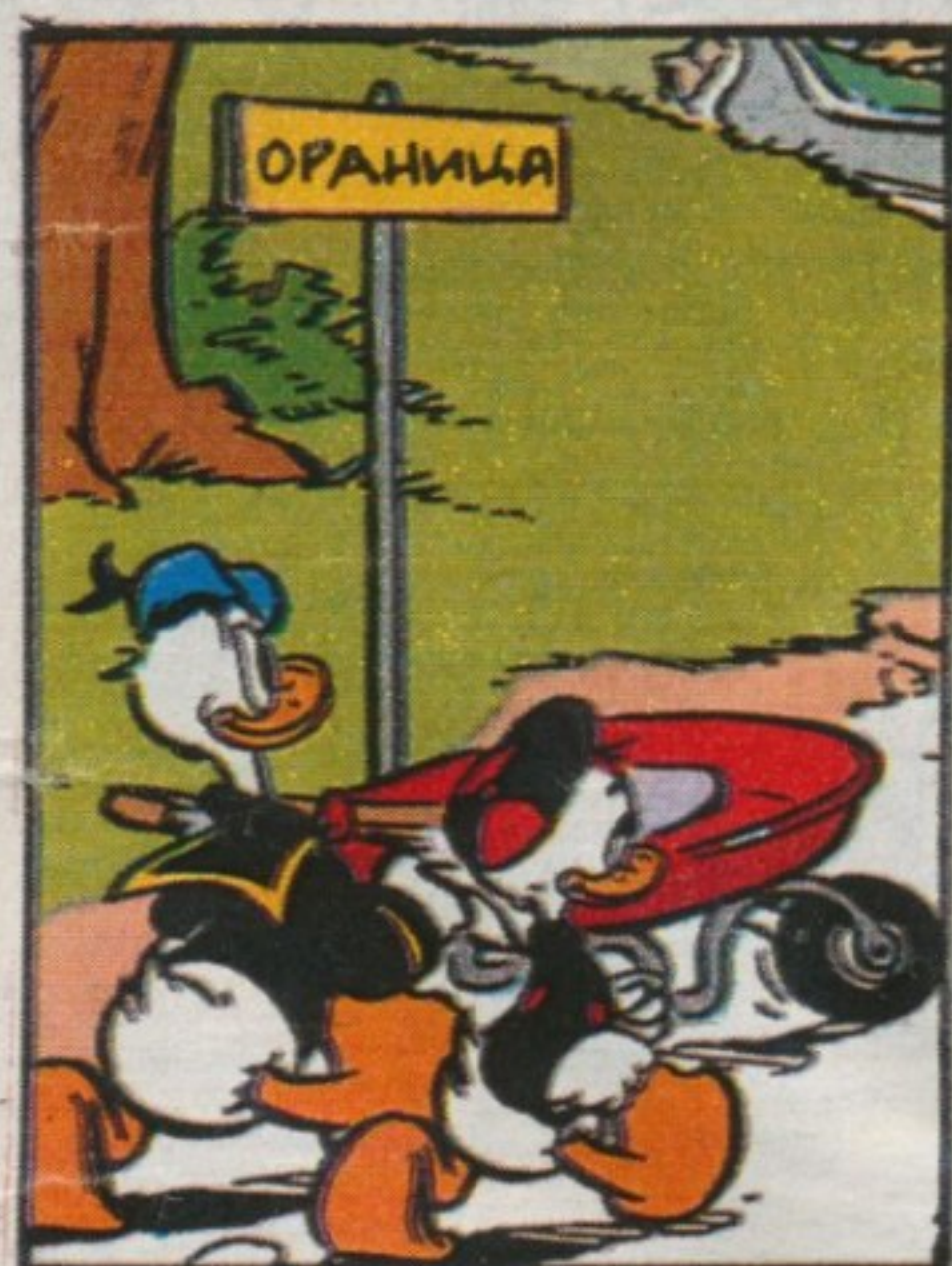
●●● међу америчким
савезним државама нај-
више становника има Ка-
лифорнија: двадесет девет
милиона, а најмање Вајом-
инг – свега 453.000.

WALT
DISNEY

ПАПА ПАТАК

Богато позориште

Све је почело питањем „шта је, у ствари, театар?“ а завршило се Методом Готовски. У међувремену се одвијао рад, својеврсно истраживање глумчеве уметности Јежија Готовског, по образовању глумца и редитеља, и његових сарадника. Почели су 1959. године у Театру лабораторијуму у Опољу, у југозападној Пољској, основаном само због њиховог истраживања, а завршили као Институт за истраживање глуме у Вроцлаву.

Учење Готовског настало је као противљење комерцијалном позоришту. Било је то време када су друге уметности затрпале театар. Готовски је доказао да су глумац и гледалац једино без чега позориште не може, да су лична и сценска техника глумца срж позоришне уметности, а да јој декор, шминка, светло, музика и остали ефекти нису неопходни. Он и његови глумци тражили су позориште лишено других уметности и пронашли га у доживљају који глумац својим телом и гласом преноси гледаоцу. После година вежби, разговора, истраживања, глумци

Готовског су успевали да мишићима лица створе маску, да телом и гласом произведу немогуће ефекте. Говорио је: „Изаћи ван граница себе, превазићи ограничења, пребродити немоћи, укратко: остварити се, испунити!“ Позориште је за Готовског било средство за самоиспитивање, за откривање спознајних моћи глумца. Зато је уметничко дело видео „као сусрет... са нама самима? ... са неким другим?... То зависи. Чак и сусрет са самим собом може да буде у суштини прихватање других, као на пример, код Достојевског. Наиме, као биће од крви и меса, ја покушавам да изађем из сопствене усамљености... А што се тиче мога трагања... оно се одвија у домену могућности човековог тела те нема потребе говорити о духовном... Јер, тек кад себе потпуно дајемо, онда постојимо у пуном смислу те речи.“

Тако позориште сведено само на вештину глумца, популарно је названо – сиромашно позориште. Готовски га назива – богатим.

Предомислио Власник се трга

Када је Грант Ричардсон јуна 1914. године коначно објавио „Даблинце“ Џемса Џојса, писац је тај догађај овако прокоментарисао у писму једном пријатељу: „Десет година живота изгубио сам у дописивању и преписци око Даблинаца. Одбацило их је 40 издавача, слог је трипут растуран, а једном је читав тираж уништен. То ме је стајало преко 3000 швајцарских франака поштарине, возних и бродских трошкова, јер сам се дописивао са 110 новина, седам адвоката, три удружења, 40 издавача и неколицином писаца. Сви су одбили да ми помогну – осим господина Паунда.“

Уништени тираж своје збирке приповедака који помиње Џојс односи се на издање „Даблинаца“ из 1912. године. Штампар је тада проценио да је књига неподобна за јавност и одлучио да уништи хиљаду примерака књиге: сматрао је да ће му финансијски губитак донети мање штете него одговорност за објављивање књиге у којој се Ирци не описују најповољније. Међутим, када је Еура Паунд похвалио „Даблинце“ у лондонским књижевним круговима, и када је три приповетке из ове збирке „Суочење“, „Пансион“ и „Облачак“ послао једном познатом часопису, Ричардсон је одлучио да, ипак, објави књугу о којој у Даблину нису лепо мислили.

Ђока Влајковић је био изузетно богат човек. Све је стекао у војсци. Пријавио се већ у четрнаестој, када је остао без родитеља. Прво одликовање стекао је у седамнаестој, а до пензије их је примио још двадесетак. Током Кримског рата борио се за Русе и одакле се вратио са дрвеном ногом. Инвалид, војевао је против Турака, па му је 1862. године кнез Михаило доделио титулу капетана прве класе. Када је други пут одлазио у рат, 1878. године, написао је тестамент. Александри, својој супрузи, оставио је све личне ствари, али само ако се не преуда или се не врати у родну Русију. У противном, остаје без ичега, чак и без деце. Кћерки Марији оставио је кућу и 200 дуката мираза уз напомену да се „не купује шта је излишно и да се не дарива нико осим кума“. Сину Богољубу оставио је све остало. Све ово не важи ако се неко од њих ода разврату, у том случају све припада задужбини. Исто важи и у случају синовљеве смрти. Богољуб је умро 1884. године. Тако је Влајковићевој задужбини остао данашњи Трг Николе Пашића са две нове и две старе зграде у којима су били дућани за издавање, као и огроман плац са воћњаком на Врачару. Александра и Марија умрле су у сиромаштву.

Стефан Мусић је закаснио на Косовски бој, дошао је са својом војском кад је све већ било скоро завршено, али се, ипак, борио и погинуо – запамтите су епске песме у Вуковој збирци. У једној песми Стеићеве збирке витез који је закаснио у бој на Косову зове се Стеван Васојевић. Затекао је Лазара под Муратовим чадором, и он му је опростио закашњење. Постоји и прича о витезу који касни, забележио ју је Милићевић. По њој, војвода из Островице пошао је на Косово па се на месту где се сада налази манастир Враћевшница сетио да пре пута није отишао на Божју службу. Кад је опет кренуо ка Косову, сретне ратнике који му кажу да је бој завршен. Војвода се сети места на коме се задржао и због кога је остао у животу, вратио се и ту подигао цркву. По свом враћању назвао ју је Враћевшница. И у Трношком летопису је прича о закаснелом витезу. Тамо се каже да се захумски кнез Радич, када је чуо да је

ЗАКАСНИО

бој завршен, пробао својим мачем а његови другови га ту сахранили.

У једној бугарштици, а и у песми међу онима које је сакупио Богољуб Петрановић, Мусић није закаснио: дошао је на време кад и друге војводе и погинуо је у боју.

Очигледно, народ није знао како се звао закаснили витез нити, ако је то био Стефан Мусић, да ли је закаснио или није. Ни историја не зна о томе ништа. Постоје два документа о Стефану Мусићу. У исправи кнеза Лазара из 1381. године пише да је Мусић био челник, значи великаш, да му је државица била око реке Лаба на Косову, да је био муж Лазареве сестре Драгиње и да је имао синове Стефана и Лазара. Други документ је путопис Мавра Орбинија: помиње Мусића као Лазаревог савезника у боју са Николом Алтомановићем.

Ћевап у моди

Почетком друге половине прошлог века преко пута Капетан-Мишиног здања у Београду налазила се кафана „Танаско Рајић“. Њен газда је био веома предузимљив човек. Чуо је да у Лесковцу имају некакав специјалитет о коме се у Београду још не зна и 1860. године поштанским колима отпутовао у Лесковац. Вратио се с рецептом за ћевапчиће. Незадуго и други су почели да се отимају о ову кулинарску новотарију, па су око кафане „Рајић“ почеле да ничу мале ћевапџинице. Навала је била толика да су се њихови власници убрзо обогатили, а највише Живко. Он је од ћевапа толико зарадио да је у свом родном месту подигао цркву!

Оковратник

Фредерик Шопен је био љупко, весело и бледо дете. Растао је међу људима који су га сачували од непријатних додира са стварношћу. Лист је рекао да је „Његова машта постала кадифасто мека, као биљка која никад није била изложена прашини великих друмова“. Биографи кажу да би на звуке музике узвикнуо и заплакао се, да му је музика одмах постала нужност. Забележили су и следећу анегдоту.

На свом осмом рођендану свирао је на забави приређеној у корист старог песника Њемцевича. Мајка га је за ту прилику обукла по последњој моди, у капутић од кадифе са широким спуштеним оковратником. Кад га је после концерта упитала шта се званицама највише допало, мали Шопен је поносно одговорио: „Мој оковратник.“

Отац и син

Постоје две приче о томе како је Карађорђе убио оца, Андерсенова и Вука Караџића. Први у путопису „Песников базар“ описује путовање бродом од Истанбула до Беча из 1838. године, а други у оцени Вајнгартеновог описа Србије.

Андерсен прича о Карађорђу описујући Небојшину кулу и храстову шуму крај Саве под Београдом. Прича да је Карађорђе „туда бежао са својим старим оцем, овчаром Петронијем; били су скоро на домаку реке Саве и аустријске границе, кад оца обузе туга што напушта земљу прадедова. Молио је сина да се преда и да заједно умру на родној грудии“. Карађорђе је одлучио да га не послуша него да с оцем на раменима преплива Саву. Отац није пристао. „Тада син замоли оца за благо-

слов, и старац му га даде, раскопчавши свој копоран и истуривши своја гола прса. Син тада испали метак у очево срце, спусти тело у реку Саву и онда и сам заплива.“

Вукова прича је следећа. „Кад ћеш ићи да те Турци вјешају или на колац набијају, боље да те ја убијем, па потегне из пиштоља но не убије га на мјесто него га рани те падне, па пошаље једног од својих момака, те га убије на мјесто, да се не мучи, па онда у првом селу да сељацима све оно стоке што су били поћерали, говорећи им: Идите те упојајте онога старца, и напијте му се за душу.“

Његошеви идеали

Владика Петар II дописивао се, у почетку своје владавине, са кнезом Милошем желећи да побољша политичке везе између Црне Горе и Србије. И све је било у реду до – босанског устанка. Владика је симпатисао Хусеин-пашу, а Милош је био на султановој страни, па су се разишли. Други Његошев покушај да оснажи црногорско-српске везе био је са Карађорђевићима. Његова преписка са кнезом Карађорђевићем била је нарочито учестала током 1848. године. Тада је желео да сав српски и хрватски народ буде заједно, писао је о томе Србима у Боки, бану Јелачићу у Загребу и српској влади, мислећи да се и њима, као и њему, свидела замисао о народном јединству. Срби нису били одушевљени том идејом и владика се разочарао. Историчари су касније закључили да је у овом Његошевем националном заносу било више витешке поезије него политичке увиђавности, па су зато и његове идеје остале неостварене.

Даровано слово

Ако је веровати легендама, почетке писмености људи су доживљавали као божански дар, а писане знаке као тајанствене симболе натприродних сила. Стари Египћани су, на пример, веровали да је писмо изумео бог Тот и подарио га људима. У древној Индији мислило се да су људи добили слова од Ганеша, божанства мудрости са слоновском главом које је чак откинуло једну кљову да би њоме писало. У Кини, пак, да је слова послао бог у лику четворооког змаја. У исламској и јеврејско-хришћанској традицији слово је такође божански дар. Писмо је свуда доживљавано као нешто свето. Отуд се и Библија на неким језицима, укључујући и наш, зове Свето писмо.

КАМЕН ЈАЧИ ОД КАМЕНА

После воде то је највише коришћен материјал на свету. Светска годишња производња била би довољна да куполом дебелом 250 метара прекрије цео Београд, са Лазаревцем и Младеновцем.

Кад га производи, човек у ствари пресликава природни циклус у коме камен, под дејством ерозије, завршава тако што се претвара у песак. Само што овде све тече као у веома убрзаном филму. При том овај индустријски процес гута огромне количине воде и енергије: сваке године у свету се потроши око 130 милиона тона нафте да би се ископале сировине

и произвео цемент, а потом и бетон.

Овај материјал састављен од песка, шљунка (или туцаника) и цемента није се користио све до средине 19. века. Али, зато се његов главни састојак цемент употребљавао још пре више од 4000 година, код Етрураца, Грка, Феничана. Они су га добијали загревањем кречњачког стења при чему се стварао креч. Овај претеча цемента служио је као малтер за везивање грађевинског каме-

БЕТОН СВУДА ОКО НАС

Камење које се ископа из земље претвори се у прах, па се направе блокови чврсти као камен,

да би се после неколико

хиљада година претворили у прах. Таква је необична судбина бетона

на. Римљани су измислили још моћнију мешавину тако што су у креч додавали песак и вулкански пепео, богат

+ ШЉУНАК

Количина шљунка која се искористи сваке године 670 пута је већа од Кеопсове пирамиде: у бетону он учествује и до 50 одсто. Шљунак се извлачи из река или се производи дробљењем камених блокова, из каменолома, до потребне величине.

+ ЦЕМЕНТ

Маса цемента која се годишње потроши у свету стала би у 17.000 супертегљача. Његова производња захтева прераду 2,34 милијарде тона кречњака и глине.

+ ПЕСАК

Да би се превезле годишње потребе песка за цео свет, био би потребан воз од 22 милиона вагона или композиција дуга 264.000 километара, која би могла шест пута да опаше Земљу. Овај песак, који у бетону учествује са 25 одсто, вади се из река, а затим пре употребе – опере.

+ ПИЈАЋА ВОДА

Сваке године у индустрији бетона потроши се воде која је, рецимо, 23 пута већа од дневног протока Сене. Како загађење може да умањи квалитет цемента, за прављење бетона шесто се користи вода за пиће.

Тако то раде Кинези?

солима алуминијума. Њихове грађевине, као што је рецимо аквадукт Гард који су Римљани подигли док су владали Галијом (стоји не такнут до данашњих дана!), дуговечне су управо захваљујући томе што је за њихову градњу коришћен такав цемент. „Рецепт“ није преживео пад Римског царства.

Генијални баштован

Тако је цемент на дуго време нестао са грађевинарске сцене. Тек у 18. веку, с развојем модерне хемије, научници су дубље заронили у његове тајне. Године 1756. енглески хемичар Смитон открива да се најбоље врсте цемента не добијају од чистог кречњака већ од кречњачког стења које садржи 20 до 25 одсто иловаче.

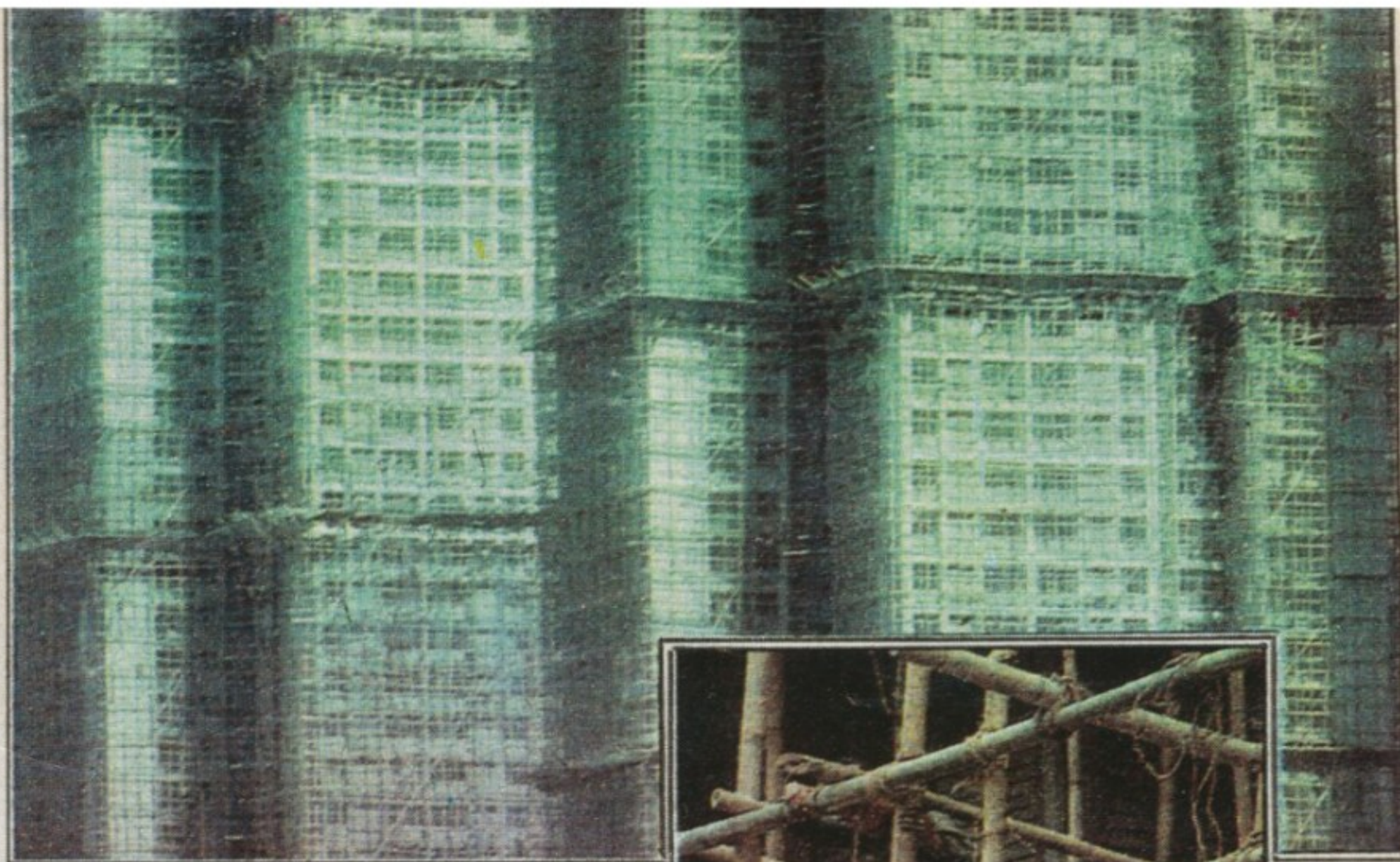
Али, права револуција од-

УМЕСТО ЧЕЛИКА – БАМБУС!

Изванредно отпорна стабљика бамбуса (који је, у ствари, циновска трава!) омогућава да се од ње дижу скеле и на зградама вишим од шест спратова, као у Кини. А како је врло еластична, отпорна на земљотресе и циклоне, честе у овим крајевима света, а чврст као челик, бамбус се користи и за „армирање“ бетона уместо гвожђа – у стању је да издржи тежину од 3500 килограма по cm^2 !

играће се тек средином 19. века. Производњу бетона подстакao је развој високих пећи на угаљ (кокс). Захваљујући високој температури оне су омогућиле да се бетон производи у великим количинама. Ипак, дешавало се

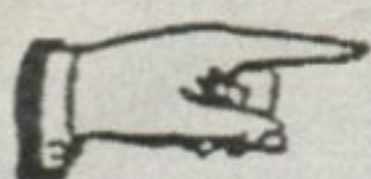
да тако добијени бетон пуца јер није био еластичан: био је отпоран на притисак, али не и на истезање. Његова употреба зато и није напредовала све док није измишљен армирани бетон ојачан че-

= 30 000 оваквих зграда
9 милијарди тона бетона
излије се сваке године у свету

Да би се подигла једна бетонска конструкција, најпре треба копати и из утробе Земље извући потребне сировине. Изградња овог велелепног здања кога Парижани једноставно зову Дефанс захтевала је око 290.000 тона бетона, од чега је један део армиран са 11.000 тона челичне мреже.

личним шип-кама. Проналазак је 1867.

године патентирао париски баштован Жозеф Моније који је, правећи саксије од жице и цемента, увидео његов значај. Касније је изградио велики париски резервоар за воду и први мост од армираног бетона. Научне поставке бетонских грађевина даће инжењер М. Кенен, тек 1886. године.

Живот без армираног бетона данас је немогућ. Он у статичком и конструктивном погледу има предности над другим грађевинским материјалима јер одлично прима утицаје спољних сила, везује разне делове грађевина у чврсту целину, понаша се као еластичан материјал, а трајност му је према људском схватању вечита... Употребљава се за темеље зграда и машина, скелетне, међуспратне и кровне конструкције, степеништа, балконе, али и за бране, докове, аквадукте, цеви, за мостове, тунеле, стадионе, војна утврђења...

Но, док није освојио свет, морао је да пређе дуг пут.

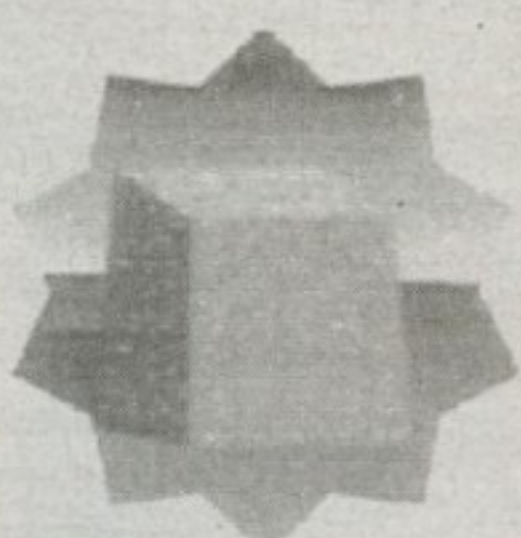
Бетонска чудовишта

Архитекте су, наиме, остале уздржане према овој новотарији. За разлику од осталих, француски индустријалац Франсоа Анбик одушевио се армираним бетоном сматрајући да га чека велика будућност. Године 1898. подигао је здање Анбик у Паризу. Десет година касније 64 бироа и 450 његових службеника пропагирало је нову технику широм света. Француска је постала земља бетона.

Али, Први светски рат зауставио је овај полет. Крај рата затекао је Европу у крви, а зграде као што је Анбик разрушене. Бетонска индустрија је замрла. Срећом, двадесетих година водећи архитекти као што су Корбије, Гропијус или Лирсат учинили су много за бетон самим тим што су почели поново да му се окрећу. Ипак, требало је сачекати тридесете године и проналазак преднапрегнутог бетона да би се свет поново заинтересовао за овај материјал. Нова техника састојала се у томе да се бетон ојача претходно затегнутим шипкама или жицом што је грађевинама давало велику издржљивост, али и економичност у поређењу са обичним армираним бетоном јер је уштеда челика 60–90 одсто.

Педесетих и шездесетих година Европа се обнавља-

ДА БИ СЕ ИЗГРАДИЛО... ТРЕБА...

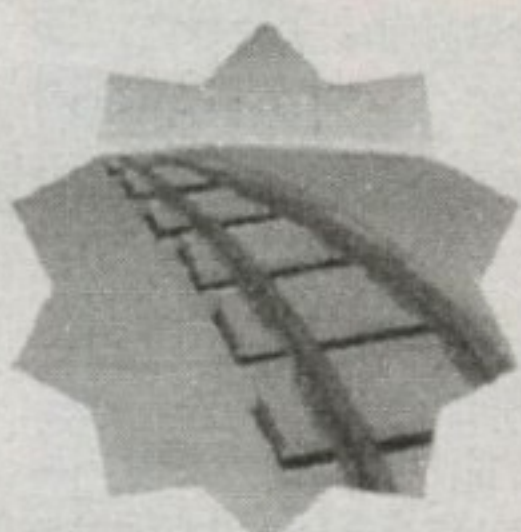
1 м³ бетона
2,4 до 2,5 t
песка: 0,6 t
шљунка: 1,2 t
цемента: 0,4 t
воде: 0,2 m³

1 кућа
256 t
песка: 66 t
шљунка: 132 t
цемента: 38 t
воде: 20 m³

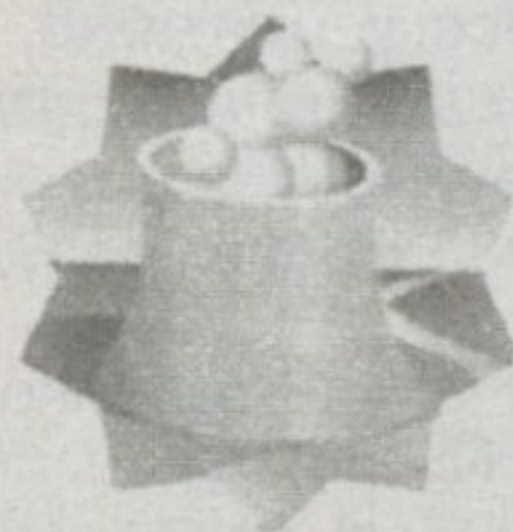
1 болница
5.000 t
песка: 1.300 t
шљунка: 2.600 t
цемента: 700 t
воде: 400 m³

1 km железнице
12.800 t
песка: 3.300 t
шљунка: 6.600 t
цемента: 1.900 t
воде: 1000 m³

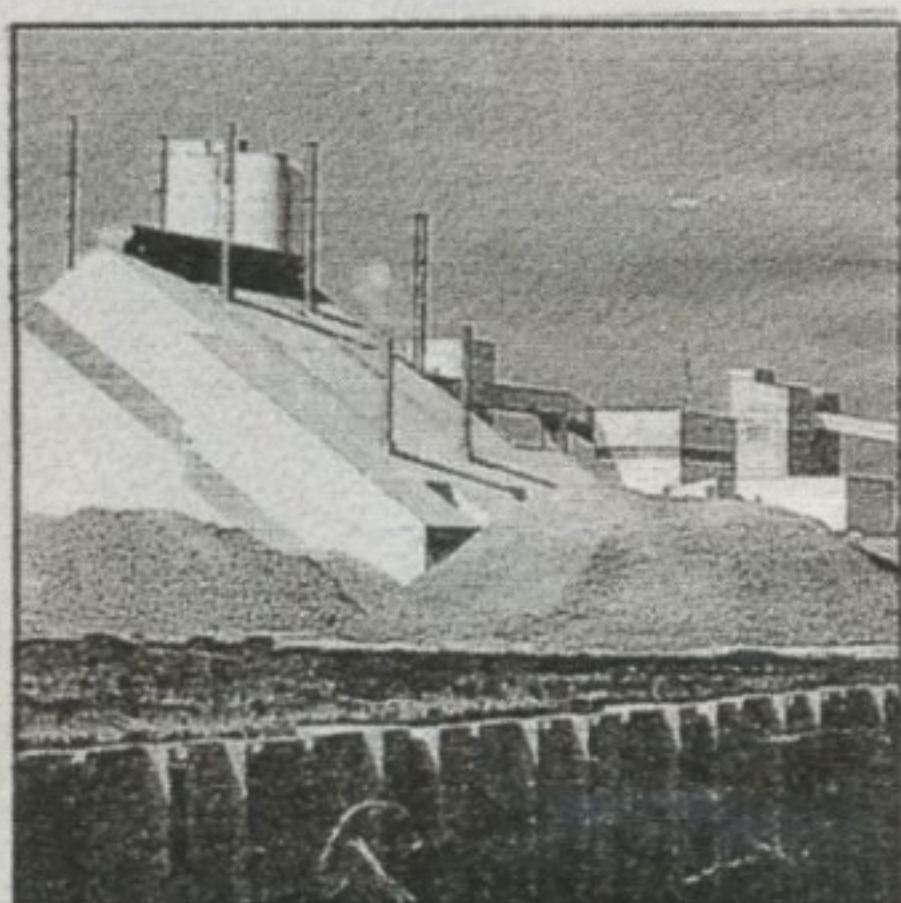
1 km ауто-пута
38.500 t
песка: 10.000 t
шљунка: 20.000 t
цемента: 5.500 t
воде: 3000 m³

Једна нуклеарка
15 МТ (мил. тона)
песка: 3,9 МТ
шљунка: 7,8 МТ
цемента: 2,3 МТ

воде: 1 мил. m³

Количина утрошеног цемента зависи од врсте бетона. За стандардан бетон употреби се 150 до 300 kg за кубни метар. За армирани бетон треба 250 до 400 килограма по кубном метру, а што се пред-

ЦЕМЕНТАРЕ ПРОТИВ ЛУДИХ КРАВА И АЗБЕСТА

Хоће ли цементаре постати драгоцени помоћници еколога? Њихове огромне пећи, пречника 5 метара, које греју готово до 1500°C могу, изгледа, савршено да се прилагоде

додатном послу: да раде као постројења за спаљивање смећа. Тако се свет, на пример, може ослободити једног дела од 80.000 тона животињског брашна за које се сматра да је изазвало болест „лудих крава“, или још на хиљаде тона азбеста нагомиланих у складиштима. Од средине децембра 1996. године у Француској пробно раде четири цементаре које у својим пећима спаљују отпатке и то уз корист: једна тона бескорисног смећа може да преради 25 тона сировина за бетон. На тој температури осигурана је чистоћа – нема избацивања отровних материја у ваздух и воду. Једина резерва цементаре: могућност опадања квалитета добијеног цемента.

ла од рата. Требало је обезбедити простор за становништво чији је број брзо растао. Огромни бетонски квартови ницали су на све стране. И управо осредњи квалитет ових зграда и њихова не претерана лепота – о чему постоје сведочанства у сваком

нашем граду – подстакли су бунт против „бетонских чудовишта“. А како су за бетон везани и други велики грађевински радови (ауто-путеви, бране, мостови), који су тако често наружили околину, овај материјал изашао је на још црњи глас. Упркос свему,

на крају приче он је стекао заслужено место и углед захваљујући првенствено архитектонским делима за која су се сви сложили да су веома успешна, између осталог и „копију“ на париском тргу Дефанс (на нашој главној фотографији).

Крив за „стаклену башту“

Данас је бетон, чија потрошња непрекидно расте, посебно у мање развијеним земљама, изазвао пораст годишње потрошње цемента у свету са 0,9 милијарди тона у 1984. на 1,7 милијарди у 1996. Али, ова производња изазива ослобађање (CO₂), гаса који је у великој мери одговоран за повећање ефекта стаклене баште. Шта се у ствари дешава? Кад се загрева кречњак (CaCO₃) ослобађа се CO₂, а остаје калцијумоксид (CaO) или креч. Ове отпадне материје достижу већ 9 одсто укупне количине угљен-диоксида у атмосфери, а 2015. порашће на целих 18 одсто!

Да би решио ово питање, хемичар Жозеф Давидович, председник групације Геополимера, измислио је нови материјал који је у стању да замени класичан цемент. Ови геополимери, нека врста минералне смоле, личе на природне стене. Пошто се добијају на ниским температурама, од глине, они смањују за више од 90 одсто количину угљен-диоксида у индустрији цемента. Ова техника учиниће могућним масовно коришћење бетона а да се наша планета даље не загрева. Али, геополимери су исувише скуп и засад се користе само у посебно важне и хитне сврхе: кад, рецимо, треба за неколико сати направити авионску писту за војну авијацију.

У међувремену, иако чак и данас може да пукне због рђања металне арматуре или „оболи“ од гљивица, бетон не престаје да се усавршава. Најновије вести су задивљујуће: захваљујући потпуно новим додацима као што су соли метала, суперситни прах силицијума или композитна влакна, данашњи бетон високих могућности готово да је сасвим нов производ јер у себи спаја високе механичке особине и велику издржљивост и трајност. Тако овај материјал, који је кренуо да се рађа још код старих Римљана, има лепу будућност.

Припремила В. Милићевећ

У америчкој држави Јута дошло је пре три године до сензационог открића: нађени су остаци савршено очуваног костура диносауруса који не само што је имао све кости на броју, него је и свака од њих била тамо где треба. Опште одушевљење ипак је помутила једна сенка – није било главе. Како је и зашто одвојена од тела и где је завршила било је немогуће докучити. За 150 милиона година, колико је скелет био стар, могло је много тога да се догоди. Свака нада да ће једног дана ипак бити нађена већ је давно била угашена када се у потрагу укључио Реј Џонс, стручњак за радијацију и палеонтолог-аматер са Универзитета Јута.

Пажљиво проучивши све податке о месту где је костур нађен, он је одлучио да у лову на лобању диносауруса употреби свој изум, уређај чији је принцип рада веома сличан оном на коме почива трагање за водом уз помоћ рашљи, а у стању је да открије чак и најслабију радијацију. Какве везе има радијација са диносаурусима? Наука каже: велике и директне, јер током фосилизације кости „упијају“ уранијум из околног тла и временом и саме почињу да зраче.

Како утврдити гама зраке?

Имајући у виду ту особину костију, Џонс је, „наоружан“ својим уређајем, отпутовао у Прајс, место у чијој је близини скелет нађен. Два дана касније био је на трагу, односно, наишао је на зрачење које је допирало из једне стене. Чим је обележио границе простора захваћеног зрачењем, почело се са копањем. После само неколико удараца пијуком нађено је неколико костију, а убрзо и цела лобања. Оно што је посебно задивило чланове Џонсове екипе била је чињеница да се глава налазила на метар дубине!

Али, дуго тражена и већ отписана лобања диносауруса-месождера из доба креде није једино откриће Реја Џонса. Заједно са палеонтологом Доном Берцом, он је уз помоћ свог уређаја тачно одредио где се налазе остаци још једног диносауруса, овога пута биљоједа. Као и у првом случају, ни сада на површини није било ни најмањег знака да се ту крије било шта.

ЗРАЧЕ ЛИ ОТКРИЋА НА ГРАНИЦИ НЕВЕРОВАТНОГ ДИНОСАУРУСИ

Ма колико зрачење које одашиљу фосилизоване кости слабо било, захваљујући њему откривена је лобања праисторијског месождера за којом су научници годинама трагали...

Илустровао Љубомир Милојевић Љубац

Занимљиво је да Реј Џонс није први човек који је дошао на идеју да се у трагању за остацима праисторијских животиња упусти уз помоћ уређаја за откривање радијације. И раније је било сличних покушаја, неких са Гајгеровим бројачем, рецимо, али ниједан од њих није успео. Једноставно радијација из човекове околине често уме да „засени“ слабе си-

гнале гамазраке које емитују фосилизоване кости.

Невоље са лажним узбунама Џонс је решио тако што је суперосетљиви детектор за гамазраке прекрио дебелим слојем олова како би онемогућио друге врсте зрачења. Његов уређај бележи само радијацију која продире кроз отвор величине кованог новчића под условом да је усмерен пра-

во према тлу. Резултате мерења која обави њима Џонс убације у рачунар и врло брзо добија радиолошку мапу места на коме се налазе тражени остаци.

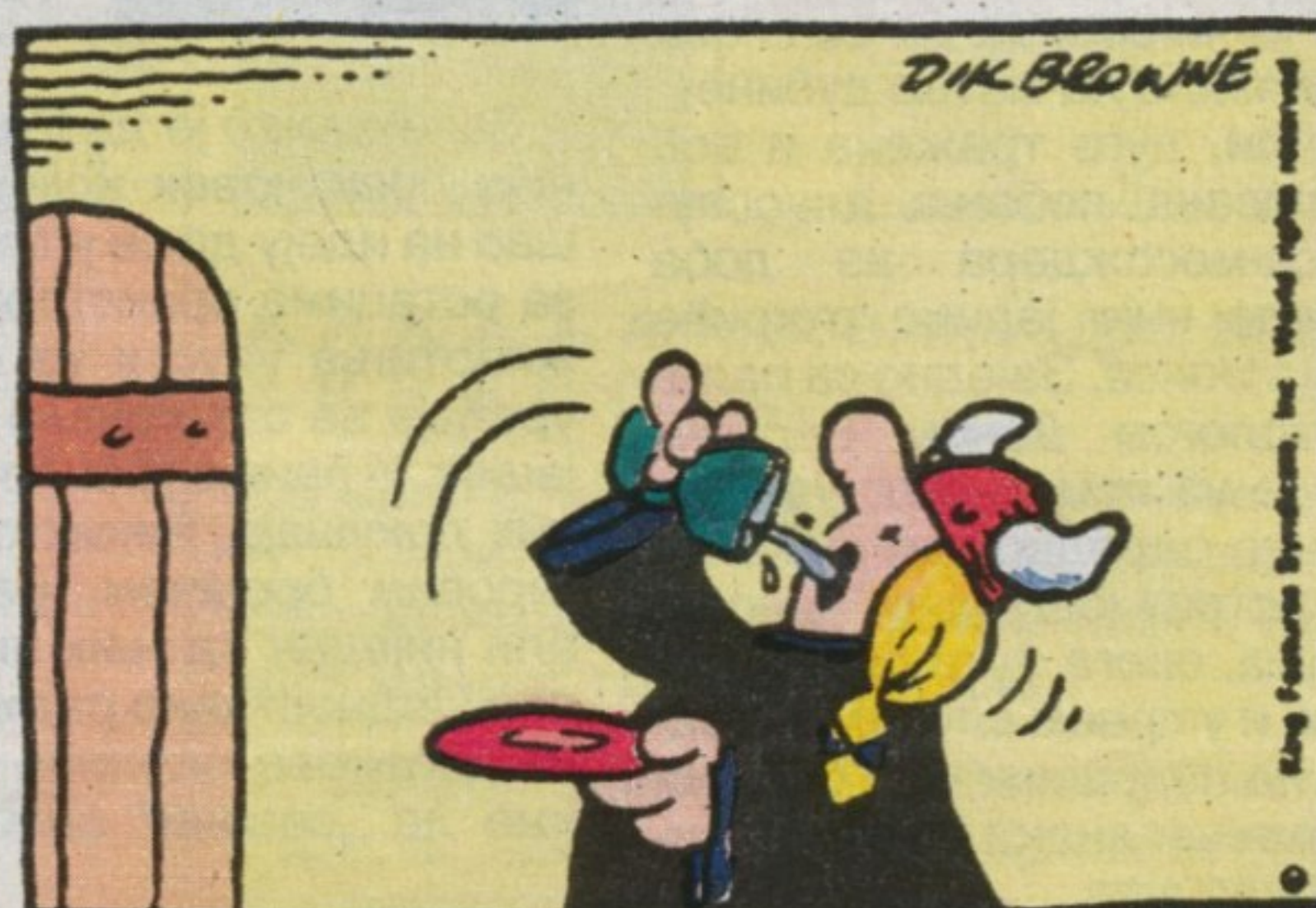
Узбуна – увек!

Ипак, изум проналазача из Јуте не значи крај мукама палеонтолога и других научника јер, како и сам Џонс признаје, он има и неке мане. Једна од највећих је што уредно „хватајући“ свако зрачење уранијума, а њега на западу САД, једином подручју где су до сада налажени остаци џиновских гмизаваца, има поприлично, наравно, у траговима. Другим речима, Џонсов уређај није у стању да разликује гама зрачење из костију од оног из тла: без обзира на које наиђе, диже узбуну. Други недостатак је то што покрива простор од само једног метра. Могу да прођу дани, па и месеци, пре него што наиђе на нешто пажње вредно. Али ни то није за занемаривање, сматра палеонтолог Ден Чур, а његов колега Дејвид Киркланд додаје да нема никакве сумње да Џонсов метод даје резултате и да ће његово име бити забележено у историји као име првог човека који је уз помоћ неке врсте рашљи нашао остатке праисторијске животиње.

Истини за вољу, нису баш сви палеонтолози очарани овим методом колико Ден Чур и Дејвид Киркланд, има и оних који препоручују опрез. Можда због истог разлога због кога то чини и Дејвид Гилет, кустос Музеја историје природе из Новог Мексика: сви његови покушаји да примени сличне методе завршили су се неуспехом. Другим речима, можда је у питању порука из басне о лисици и грожђу.

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

МА ШТА

КАЖЕШ

ЛЕД КАО УЗРОК ПОЖАРА

Пре извесног времена америчка Комисија за безбедност производа за широку потрошњу упозорила је купце једне нове машине за прављење леда да она, подједнако лако као што прави коцкице леда, може и да се запали! Тако бар стоји у силним притужбама које су стигле на адресу произвођача, компаније „Скотсмен“. Проучивши пажљиво све жалбе, Комисија је одлучила да наложи компанији да провери исправност свих апарата или да их, на захтев купаца, врати у своје магацине. ■

ТУРБАН УМЕСТО КАЦИГЕ

У Канади је надлежно министарство уважило захтев Сика да буду изузети од закона који предвиђа да сви бициклисти морају да носе кациге. То би повредило њихова верска осећања, процењено је, а осим тога, турбан направљен од осам метара тканине ипак је нека заштита. Тако ће Сики убудуће слободно моћи да возе бицикл без страха да ће због неношења кацига морати да плате казну. ■

Илустровао
Душан Павлић

ЗАБРОЈАО СЕ ЧОВЕК

Слику „Јутарња тоалета“ холандски сликар Јан Стен насликао је још 1663. године, али је тек пре неколико месеци утврђено да девојка на њој има шест прстију на једној нози. Како то да грешка није уочена раније? Конзерватор у амстердамском Ријкс-музеуму Гуидо Јансер каже: — Платно све до прошле године није било доступно јавности јер се све време, од када је настало, налазило у приватним колекцијама. Тек када је коначно изложено, показало се да је Стен направио грешку вероватно журећи да заврши платно у предвиђеном року. Вредност „Јутарње тоалете“ процењује се на 5,8 милиона долара и приказује девојку која, седећи на кревету с балдахином, облачи или скида чарапу: стручњаци никако да се сложе око тога шта она тачно ради. ■

ПОТАПШИ КИТА И ПЛАТИ!

Када је једној телевизијској мрежи продао документарни филм у коме се види како кит уједа његову помоћницу, сниматељ Ли Темпли није могао ни да наслути да ће се због тог филма наћи на суду. На 5.000 долара, колико је за филм добио, морао је да дода још толико да би платио казну због узнемиравања китова. Судија је, наиме, сматрао да Ли, човек који се професионално бави подводним снимањем, није смео да наруши душевни мир морских сисара. А баш то је учинио тражећи од своје асистенткиње Лиси да им се приближи и једног потапше по леђима. Оволика блискост Лијеве помоћнице се није допала потапшаном. Узвратио јој је крвнички је угризавши за бутину и задржавши је неко време под водом, тако да се несрећна девојка умало није удавила.

Тужбу против безобзирног сниматеља поднела је Управа за риболов чим је филм приказан. Узалуд је доказивао да он и његова помоћница китове ни изблиза нису угрозили колико они Лиси, судија је био неумољив. ■

СВЕ ДАЉЕ И ДАЉЕ...

Француз Филип Кајо показао је изузетну умешност у пљуцкању семенки од лубеница удаљ. На последњем Светском првенству поменути господин постигао је сјајан резултат и постао апсолутни шампион пљунувши једну семенку на даљину од 6 метара и 93 центиметра. Прижељкујући још бољи резултат на следећем такмичењу, господин Кајо свакодневно вежба у парку недалеко од своје куће опскрбљен потребном „муницијом“ у виду сасушених семенки. ■

ДЕВЕТНАЕСТ БОЖИЋА ЈЕДНЕ ФРИДЕ

Пред сам Божић 1977. године Макс Вихер из Френденбура, села у западној Немачкој, купио је гуску која је, како обичај налаже, требало да буде као главно јело на свечаном ручку. То би се вероватно и догодило да Фрида, како се перната лепотица звала, није показала несвакидашњи шарм и напросто очарала Максову децу. Кад су деца чула где гуска треба да заврши, надала су невиђену дреку, те

глави породице није преостало ништа друго него да одустане од намере и да Фриду пусти у двориште с чврстом намером да јој наредног Божића дође главе. Али, показало се да свака гуска није баш гуска. Умиљата Фрида спрема се да напуни и другу деценију живота. ■

ЉУБАВ ОПАСНА ПО ЖИВОТ

Двадесетогодишња Иман Амарат толико се обрадовала повратку свог мужа Насера са посла да је сместа прекинула припремање ручка и полетела му у загрљај. Био би то заиста леп дочек да јој се у руци није затекао повелики оштар нож. С тешким повредама у пределу срца, несрећни Насер хитно је пребачен у болницу и како кажу лекари, има озбиљне изгледе да преживи. Полицији која је дошла да га саслуша рекао је да не жели да подноси тужбу против Иман јер је убеђен да је до несреће дошло само због њене превелике и искрене љубави. ■

ПОЛИТИКНИ

11

ЗАБАВНИК

ЧУДЕСНА

Она је заиста
реткост
у биљном
свету:
потпуно
се
умртви
док
год
јој
посебни
услови не
удахну
живот

Делује нежно мада је права тигрица, ако тако нешто уопште може да се каже за биљку. Да није, давно би нестала са лица Земље и не би била то што јесте – реликт, живи фосил заостао из времена терцијара захваљујући томе што је за станишта изабрала скровита и прилично неприступачна места.

Реч је о цветници из фамилије Gesneriace, мало познатој рођаци чувених афричких љубичица које се код нас гаје под именом јапанских. Воли тропске услове, онакве какви су владали у време кад је настала а толико различите од оних у којима данас опстаје у Кини, на Пиринејима и Балкану. То што је преживела, захваљује способности коју има врло мали број биљака: она, у буквалном смислу те речи, васкрсава! Отуда је и потпуно разумљиво што су јој двоје угледних професора београдског Ботаничког факултета посветили силне године.

Због чега је толико занимљива за ботаничаре не само код нас већ и широм Европе? Рамонда спада у ретке цветнице у светској флори – има их једва осамдесетак од 350.000 врста које у време суше падају у анабиозу, неку врсту биљног сна, односно стање обамрлости, и у њему остају све док се не стекну повољни услови за њихов живот.

– Кад човек оде у Сићевачку клисуру – каже професор др Валда Стевановић – и угледа розету било које од две рамонде које расту код нас, наталије или сербике, са скврченим листовима смеђе боје, тешко може да се отме утиску да пред собом има беживотну биљку. Међутим, чим добије довољну количну воде, већ после 12 сати показује зелене листове а после 24 и потпуну животност.

Компас љубичасте боје

Стићи до љупких цветова који иду од светлољубичасте до тамнољубичасте и плаве боје није ни једноставно ни лако јер расту искључиво на окомитим, стрмим стенама, плитким полицама и пукотинама. Разлог за то, по мишљењу професора Стевановића, јесте што неке старе врсте као што је рамонда, да би се избориле за опстанак, беже тамо где нове не могу да преживе. И још нешто: човеку који наиђе на рамонду компас није потребан. Она увек расте на северу па је, тамо где је има, бољи показатељ страна света него маховина.

Што се тиче угрожености, рамонде, мада живи фосили, нису у нарочитој опасности. Није познато да их било ко једе, изузетак би можда биле дивокосе али њих у источној Србији нема, бар не у Сићевачкој и Јелашничкој клисури.

– Рамонде – каже професор др Бранка Стевановић – највише воле кречњачке стене, а одговарају им, по базичној Рн вредности, и серпентинске. Разлике између наталије и сербике су, осим за стручњаче, слабо уочљиве: прва има округласте и по ободу врло правилно и ситно назубљене листове а њен цвет, гледан са стране, изгледа раван. Листови сербике могу бити у облику ромба или елипсе, по ободу су ситно назубљени, а цвет изгледа попут звона.

И једна и друга рамонда расту у розети која, ако је стара, може да има и преко сто цветова па су на стенама на којима расту, прави украс. Професорка Стевановић каже да је на један од најлепших призора које је икада видела наишла у долини Вардара код села Радуша. На брду које се ту налази камен тамне боје и оскудно растиње на њему деловали би суморно и тужно да није љубичасторозе цветова рамонде изузетне животности и лепоте.

Голо име

– Историја рамонде – каже др Влада Стевановић – почиње открићем

РАМОНДА

француског ботаничара Рамонда. Он је у Пиринејима открио врсту која је по њему добила име а „презиме“ по подручју на коме је нађена – pyrenaica. Неколико година касније нађена је и код нас. Истражујући 1874. биљни свет тадашње Србије, Јосиф Панчић уочио је на Ртњу биљку која је, по опису, била слична оној са Пиринеја, али не и иста, и дао јој име *Ramonda serbica*. Касније је сретао и у другим деловима источне Србије, Сићевачкој клисури и око Злотске пећине.

У исто време када и Панчић, флором Србије бавио се и дворски лекар др Сава Петровић који је дуго службовао у околини Ниша и знатан део времена проводио у потрази за лековитим биљкама. Радио је то са много жара и професионалности, па је сасвим природно што је налазио код нас до сада непознате врсте, чак и неке нове. Али, како је био лекар а не ботаничар, сматрао је својом обавезом да се саветује са Панчићем и другим европским ботаничарима. Учинио је то и после једног обиласка Јелашничке клисуре у којој је, на месту познатом као Радовански камен нашао једну рамонду. Разликовала се од оне коју је описао Панчић. Због близине Ниша доктор Петровић назвао ју је *Ramonda nissani*. Пропустио је, међ-

утим, да је опе и да јој „латинску дијагнозу“.

Због тог пропуста биљка са Радованског камена имала је само, како то ботаничари кажу, „*nomen nudum*“, односно голо име, па није могла да се нађе у систематици. За место у њој избориће се под именом које је добила захваљујући Јосифу Панчићу. Пошто није било сумње да се биљка из Јелашничке клисуре разликује од оне коју је нашао на Ртњу, а како је доктор Петровић био и лични лекар краљице Наталије, предложио је да се, краљици у част, назове *nathaliae*.

Доктор под сумњом

– Осим на Радованском камену – каже професор др Стевановић – ботаничар са дипломом медицине нашао је Наталијину рамонду и на Сувој планини. Оба открића, и Панчићево и Петровићево, изазвала су велику пажњу у Европи, али и извесно подозрење. Док је прво било

изван сваке сумње, за Петровићево то није могло да се каже. Известан број европских ботаничара веровао је да он није открио другу врсту већ варијетете. Изгледало им је невероватно да у суседству једне живи друга рамонда.

За своје место под сунцем то јест у систематици биљака, Наталијина рамонда изборила се захваљујући истраживањима у Македонији и Албанији која су показала да на Балкану заиста расту две врсте. Са гледишта савремене науке, Панчићеву рамонду било би логичније назвати *albanica* или *macedonica* због тога што се највећи део њеног ареала налази у Албанији и Македонији. Међутим, Панчићу то није било познато и тако је једна од две рамонде добила српско име. Осим у већ поменутим пределима, сербика може да се нађе и у Црној Гори, на падинама Старе планине у Бугарској, у области Епира у Грчкој. Што се Наталијине ремонде тиче

ПИОНИРИ МЕЂУ БИЉКАМА

Још једна од занимљивости везаних за биљке-фосиле јесте да су њихови листови у уобичајеним околностима увек зелени и да не спадају у листопадне. Другим речима, листови се не мењају у складу са временом већ опадају кад оstarе: уместо њих из средишта розете по-маљају се нови. С обзиром на то да је рамонда прилично отпорна на хладноћу, није никакво чудо да и у јануару има зелене листове. За разлику од њих, цветови немају способност васкрсавања.

Плодови рамонде су у облику малих, зашиљених капсула са врло много семена. С обзиром на места на којима расте, природа се побринула да свака семенка има малу кукицу како би се што лакше закачила за стену. Имајући у виду све ове особине, нимало не изненађује што рамонда живи у слози и љубави са другим заједницама, маховином, папрати, од којих јој је најомиљенија златна која је такође једна од анабиотичких биљака.

Прича о биљци која васкрсава није потпуна ако се не каже да се и она као и све остале поикилохидричне, сматра освајачем копно. На то указује њихова способност анабиозе да изиђу из воде и прилагоде се новим условима живота. У освајање копно пре више милиона година најпре су кренуле биљке са нижом организацијом фелија а после и више међу које спадају и папрати и маховине. Зато је и могуће наћи их на местима где се смењују влажни и сушни периоди, односно повољни и неповољни услови: – оне су нека врста биљних пионира. Њиховом домовином односно полазиштем сматра се Африка где је настало најстарије копно и на које су се први биљни организми населили пошто су изишли из воде. Од тих најстаријих пионира до данас се одржало 60–70 врста папрати и само 83 цветнице: међу њима, наравно, и чудесна рамонда.

Без воде, рамонда изгледа као увела, беживотна биљка.

(слика горе)

Сива позадина стена на којима расте, још више истиче лепоту биљке-феникса.

ње осим око Ниша има и у Македонији и северној Грчкој.

— Још једна од заблуда везаних за ове реликте је — наставља доктор Стевановић — да су њихова станишта потпуно одвојена, односно да тамо где расте једна, нема друге рамонде. Тако се, између осталог, веровало да Ramonda serbica живи у Сићевачкој клисури ближе Нишави, а да се њена блиска рођака определила за више делова. Међутим, Радовански камен показао је да то није тачно и да оне понегде расту једна поред друге.

После Јосифа Панчића и Саве Петровића рамондама се веома бавио и покојни професор Недељко Кашанин који је у својој приступној беседи Српској академији наука рекао да будућим генерацијама у аманет оставља управо рамонду због њене способности да васкрсава. Та, али и друге особине биљке-феникса привукле су брачни пар Стевановић који покушава да утврди да ли поикилохидричне биљке каква је и рамонда могу да буду модели система преживљавања у изузетно стресним условима. Данас се сматра, кажу они, да је целокупно окружење у стресном стању, али да већина живих бића преживљава. Како, управо то покушавају да докуче, не само због биљака већ и човека и његовог опстанка.

Хоће ли пустиње зазеленети?

— Ако нађемо гене одговорне за улажење и излажење из анабиозе — каже професор Стевановић — и „уградимо“ их у неку биљку која се гаји ради употребе, питање наводњавања било би заувек решено. Врло је вероватно да у том случају приноси не би били велики, али би зато неке биљке могле да успевају и у пустињским крајевима. Можда то изгледа као научна фантастика, али није немогуће и наше колеге из Париза са којима сарађујемо увелико раде на томе.

— Проналажење гена у геному одговорном за преживљавање у стресним условима изазваним сушом — преузима причу његова супруга — решило би и питање стреса изазваног променом температуре. Кад пређе у стање обамрлости, рамонда практично „не мари“ ни за температуре које се спуштају на 20°C или 30 јер има чаробну моћ да губи воду. То је и објашњење како је успела да из тропских услова у којима је настала преживи ледено доба.

— Резултати досадашњих истраживања нису показали да рамонде имају неке корисне састојке који јачају отпорност човека мада ми је познато да се Ramonda rugosa у Шпанији користи за ублажавање неких стомачних тегоба. Њену евентуалну лековитост ми не желимо да истражујемо јер у питању је ендемична биљка. Жртвујући понеку рамонду науци, успели смо да на Институту за биолошка истраживања из културе ткива, тачније делића листа, добијемо целу биљку.

Произвести биљку на тај начин није ни лако ни брзо али је могуће, па тако можемо да будемо сигурни да рамонди предстоји дуг животни век, тим пре што и њено семе има високу клијалост.

Олга Вукадиновић

РАЗМИСЛИТЕ,

ПОГОДИТЕ

УПОЗНАЈТЕ

ЗЕМЉА СУНЦЕ, И ПЛАНЕТЕ

❶ Сунце је 800 пута веће од свих девет планета које око њега круже. Температура на његовој површини је 5.700, а у средишту 15–20 милиона °C. Тако велика топлота настаје спајањем водоникових језгара атома, што даје нови хемијски елемент који се зове:

- а) хелијум — идите на број 17
- б) криптон — идите на број 23
- в) аргон — идите на број 34

❷ Не. Година на Нептуну не траје 155 земаљских година. Вратите се на број 35.

❸ Нисте погодили. Око Јупитера не кружи 18 сателита. Вратите се на број 22.

❹ Није тачно. Планета Венера не зове се тако. Вратите се на број 10.

❺ Не. Засићени угљоводоник-етан (C₂H₆) није тај гас. Вратите се на број 27.

❻ Меркур је Сунцу најближа планета. Зато на њему година траје само:

- а) 88 дана — идите на број 28
- б) 98 дана — идите на број 30
- в) 108 дана — идите на број 13

❼ Није тачно. Земљин средњи полупречник није 3.360. Вратите се на број 14.

❽ Не. Један пун окрет Марса око Сунца не траје 487 наших, земаљских дана. Вратите се на број 19.

Овога пута у нашем квизу имате прилику да проверите своје познавање основних чињеница о Сунчевом систему

9 Нисте погодили. Плутон није откривен 1920. године. Вратите се на број 40.

10 После Меркура, Венера је Сунцу најближа планета. Она често може да се види и голим оком. У тим случајевима, када је Венера источно од Сунца, зове се Вечерњача, а када је западно од њега, назива се Зорњача или:

- а) Даница – идите на број 39
- б) Драгица – идите на број 4
- в) Милица – идите на број 21

11 Не. Јупитер нема 15 сателита. Вратите се на број 2.

12 Да. Фридрих Вилхелм Хершел (1738–1822) био је немачки астроном који је, од 1765. године, живео у Енглеској. Он се сматра оснивачем звездане астрономије, а поред Урана његова открића су и Уранови и неки Сатурнови сателити. Идите на број 35.

13 Није тачно. Меркурова година не траје 108 дана. Вратите се на број 6.

14 Земља је трећа по реду планета у Сунчевом систему. То је, на половима нешто спљоштена, кугла са средњим полупречником од:

- а) 6.350 km – идите на број 24
- б) 6.360 km – идите на број 7
- в) 6.370 km – идите на број 32

15 Не. Година на тој планети није толико дуго. Вратите се на број 35.

16 Да. Метан (CH_4) је тај угљоводоник од кога се углавном састоји атмосфера на Сатурну и Јупитеру. Идите на број 31.

17 Да. Хелијум је безбојан племенити гас кога има у изобиљу, не само на Сунцу, него у читавој васиони. Ту је он, поред водоника, најраспрострањенији хемијски елемент. Идите на број 6.

18 Тачно. Да би једном обишао око Сунца, Нептуну треба пуних 165 година. Идите на број 40.

19 Такозвана Црвена планета, Марс, има атмосферу у којој је врло мало кисеоника. Дужина дана и смена годишњих доба је слична као на Земљи, а година на Марсу траје:

- а) 487 дана – идите на број 8
- б) 587 дана – идите на број 33
- в) 687 дана – идите на број 25

20 Не. Карл Фридрих Гаус (1777–1855) био је велики немачки математичар и астроном, али није открио Уран. Вратите се на број 31.

21 Не. Вратите се на број 10.

22 Јупитер је највећа планета Сунчевог система којој за један обилазак око Сунца треба 11 година и 315 дана. Ова планета има и највећи број сателита, укупно:

- а) 12 – идите на број 38
- б) 15 – идите на број 11
- в) 18 – идите на број 3

23 Не. Криптон јесте племенити гас, али није много распрострањен. Вратите се на број 1.

24 Нисте погодили. Земљин полупречник не мери 6.350 km. Вратите се на број 14.

25 Погодили сте. Година на Марсу траје 687 дана. Идите на број 22.

26 Не. Плутон није откривен те, 1910. године. Вратите се на број 40.

27 Друга по величини планета Сатурн има 10 сателита и прстен сачињен од мноштва ситних метеорита. Атмосфера на њему, као и на Јупитеру, састоји се највише из гасовитог једињења које се зове:

- а) етан – идите на број 5
- б) метан – идите на број 16
- в) бутан – идите на број 36

28 Да. Година на Меркуру траје 88 дана, односно мање од (земаљска) три месеца. Идите на број 10.

29 Тачно. Плутон је откривен 1930. године. Овде је крај нашег квиза.

30 Не. Меркуру за обилазак око Сунца није потребно 98 дана. Вратите се на број 6.

31 Људи су још у старом веку знали за постојање шест планета. Седма од њих, Уран, откривена је тек 1781. године, захваљујући астроному:

- а) Вилхелму Хершелу – идите на број 12
- б) Исаку Њутну – идите на број 37
- в) Фридриху Гаусу – идите на број 20

32 Да. Земљин полупречник износи 6.370 километара. Идите на број 19.

33 Не. Година на Марсу не траје 587 дана. Вратите се на број 19.

34 Не. Аргон је, као хелијум и криптон, племенити гас, али не настаје спајањем језгара водоникових атома. Вратите се на број 1.

35 Нептун је откривен 1846. године. Од тада још није протекла ниједна његова година, јер за обилазак око Сунца тој планети треба:

- а) 155 година – идите на број 2
- б) 165 година – идите на број 18
- в) 175 година – идите на број 15

36 Не. Бутан (C_4H_{10}) је гасовити засићени угљоводоник из реда алкана. Вратите се на број 27.

37 Не. Исаак Њутн (1643–1727) био је велики енглески физичар, математичар и астроном, али није био жив када је откривен Уран. Вратите се на број 31.

38 Тачно. Око Јупитера кружи укупно 12 сателита. Идите на број 27.

39 Да. Даница је име којим се код нас често назива планета Венера. Идите на број 14.

40 Девета по реду планета Плутон најудаљенија је од Сунца. Зато су му за један обилазак око њега потребна скоро два и по века (тачно: 247,6 година). Плутон је откривен:

- а) 1910. године – идите на број 26
- б) 1920. године – идите на број 9
- в) 1930. године – идите на број 29

За сваки погодак у првом покушају убележите себи три поена, за онај у другом два, а за трећи један.

Када сте сабрали освојене поене, успех вреднујте овако: свих 30 – савршено; 26 до 29 – одлично; 20 до 25 – врло добро; 16 до 19 – добро; 11 до 15 – довољно; 10 – недовољно.

Илустровао
Љубомир Милојевић Љубац

СЕДАМ КОРАКА И

Укњизи „Свет отровних животиња“ др Маркос Фрајберг и Џери Волс зову је „без сумње најсмртоноснијом животињом која се среће у Сједињеним Америчким Државама и другим северним земљама“. На коју то они животињу мисле? На звечарку? На чудовиште гилу? Не. На обичну пчелу.

Фрајберг и Волс објашњавају да у САД од убода пчеле умре исти број људи као од уједа свих змија отровница заједно. Мада је ово тачно, статистике су веома варљива ствар. Више људи умире од убода пчеле јер људи много чешће долазе у додир са пчелама него са змијама отровницама.

Осим тога, већину људи који су умрли од убода пчеле није убила једна пчела већ их је напао узнемирани рој. Смрт изазивају јаке хиљада пчела од којих свака убризга мало отрова. Само једна пчела тешко да је опасна по живот.

Који је онда појединачни ујед или убод најсмртоноснији? Која животиња производи најјачи отров? На ова питања тешко је одговорити. За почетак, најубитачнији ујед или убод не мора да потекне од најмоћнијег отрова. Смртност зависи од два чиниоца: токсичности отрова и количне отрова убризганог у жртву.

Крајт или кобра?

Тако је отров коралне змије, на пример, двоструко јачи од отрова звечарке дијамантских леђа, али је стопа смртности од њеног уједа нижа јер она, када нападне, избацује далеко мање отрова него дијамантска звечарка, једна од највећих отровница на свету.

Корална змија, звечарка, бакроглавка и памукоуста змија четири су америчке отровнице од којих треба зазирати. Оне, ипак, нису најсмртоносније на свету. У Аустралији, Африци, Индији и на Далеком истоку постоје бројне змије далеко убитачнијих моћи.

Једна од таквих је крајт-змија из Кине и Бурме. Њу зову и „змија од седам корака“

Нису ни животиње ни биљке нити се виде голим оком, али се многи од њихових отрова сврставају међу најмоћније познате. Израчунато је да би 2.835 грама неког од њих лако побило све становнике вишемилионског Њујорка. Они, ипак, нису најотровнија жива бића

због веровања да кога она уједе тај може да направи само седам корака пре него што падне мртав. Ово је, наравно, претеривање, али крајт заиста има један од најјачих змијских отрова на свету, више од 20 пута јачи од кобриног.

На сву срећу, крајт нема ни приближно отрова колико производи краљевска кобра која је у стању да уједом убризга 120 пута више отрова него што је потребно да усмрти човека. Ова највећа отровница на свету, дугачка до 5,5 метара, виновник је више смрти него иједна отровна животиња на Земљиној кугли.

Муњевита „сенка смрти“

Аустралија је дом многих у свету јединствених животиња. Издвојеност овог континента и његова другачија еволуција створили су кенгуре, коалу и многе опасне змије отровнице. У Аустралији живи више од 85 веома отровних змија и она је једини континент где број отровница премашује број неотровних змија.

Тиграста змија и тајпан два су значајна примера. Зо-

олог Роџер Карас каже о тајпану: „То је једна од највећих отровница на свету (дугачка је до 3,5 метара) и избацује велику количину отрова, једног од најубитачнијих на свету... Стопа преживљавања уједа тајпана је ниска, сасвим могуће и најнижа када је у питању змијски ујед“.

У Африци, такође, живи велики броји змија отровница, међу њима и једна коју многи сматрају најопаснијом на свету. То је црна мамба, у Јужној Африци позната као „сенка смрти“. Она је и једна од најбржих змија – по земљи се креће брзином од 11,5 километара на сат што је брже него што многи људи могу да трче. Црна мамба напада муњевито избацујући количину отрова довољну да убије десет људи.

Неподношљив бол од камене рибе

Змије јесу виновници највећег броја смрти од отрова, али нису једине отровне животиње нити је њихов отров обавезно најмоћнији. У океанским водама око Аустралије живи медуза звана морска оса и она је најопасније морско отровно створење,

страшније од 50 врста веома отровних морских змија.

Медузе личе на балоне који плутају по површини воде. Испод тих балона у води више пипци који су код морске осе дугачки до 9 метара и имају на десетине хиљада ћелија пуних јаког нервног отвора. Толико јаког да, ако морска оса ожари човека, он ће за мање од 10 минута умрети од гушења или престанка рада срца. Ово морску осу сврстава међу најотровније животиње на свету.

Камена риба, која углавном живи у приобалним водама источне Африке и западне Аустралије, најсмртоноснија је од свих риба коли-

ПАДАШ МРТАВ!

Илустровала Драгана Јовчић

лицама. У њих Индијанци умачу врхове стрела које убијају животиње и људе и када их само лако огребу. Цени се да отровом једне такве мале жабе може да се намаже 50 стрела и да 28,35 грама тог отрова убија 100.000 људи!

Упркос томе, жаба отровних стрела не спада у отровне животиње. Она нема ни зуба, ни канци, ни бодља, ни жаока којима би свој ужасан отров убацила у неки други организам. Тај отров за њу има само одбрамбену улогу: да одбије непријатеље који би појели његовог власника, малу немоћну жабу. Без Индијанаца и њихових стрела жаба отровних стрела је безопасна.

Постоји још једна група живих организама који немају ни зуба, ни канци, ни бодља, ни жаока, али су убитачни. Они нису животиње, али нису ни биљке. То су бактерије, бића невидљива голим оком. Али, многи од њихових токсина сврставају се међу најмоћније познате отрове. Најјачи су они који изазивају тетанус и ботулизам. Израчунато је да би десети део унце (унца=28,35 грама) ових отрова као од шале побио све становнике вишемилионског Њујорка.

Не милујте их!

Свет врви од опасних отровних животиња. Оне су узрочници преко 60.000 људских смрти годишње. Свака велика група животиња има чланове који производе отров. Овде је било речи само о најопаснијим. Ипак, није могуће издвојити „најубитачнију“, „најотровнију“ животињу. Зашто?

Први разлог је што не постоји, нити ће икада постојати, систематска, научно контролисана студија о свакој отровној животињи. Без таквог нечег ослањамо се само на појединачне извештаје од којих су многи крајње непоуздани.

Чак и када би таква студија била спроведена, опет не би било могуће одредити најотровнију животињу јер има много променљивих чинилаца: начин деловања отрова, његова количина, јачина... и, најзад, осетљивост жртве на отров јер ни то није исто код свих људи.

У сваком случају, крајње је опасно по здравље помиловати иједну од животиња о којима смо овде причали.

Бојана Дожић

Шкорпија, ипак, није најсмртоноснији бескичмењак. Раних седамдесетих година у Израелу је откривен инсект дугачак највише 2,5 центиметара, али моћан убица. Он је познат под именом афрур, а злогласан по замашној дози невероватно јаког нервнотрова који брзо дејствује.

Један зоолог је забележио: „Миш, који после уједа кобре може да поживи неколико минута, готово тренутно умире када га убоде афрур“. Мада људске жртве нису забележене, сигурно је да би ујед афрура био смртоносан.

Жаба отровних стрела

Па, која је онда најотровнија животиња на свету? Тајпан? Морска оса? Афрур? Појачини отрова вероватно ниједна од њих. Јер, у шумама Централне и Јужне Америке живи жаба јарких боја, не дужа од 2,5 центиметара, која излучује најмоћнији животињски отров. Она се зове жаба отровних стрела и заслужила је то име.

Индијанци у Јужној Америци набадају ову жабицу на оштар штап и затим је пеку на отвореној ватри. Овај поступак тера њен отров, токсин који спречава нервномистичне покрете, на површину коже где се сакупља у кап-

ног дела САД и његов блиски рођак мексички гуштер гила. Они, за разлику од змија, отров у жртву не убризгавају одједном већ морају дословце да гризу. Отров им је прилично јак и, без брзе медицинске помоћи, смртност износи око 25 одсто.

Како се пауци, инсекти и остале бубе уклапају у ову отровну менаџерију? Убод пчеле и осе јесте болан, али ретко смртоносан. Смрт не наступа због токсичности њиховог отрова већ због преосетљивости неких људи на њега. Ујед црне удовице, најотровнијег од свих паука, изазива мање или веће тегобе, али ретко убија.

Ово се не може рећи и за шкорпију, паукову рођаку. Њена жаока на врху репа избацује смртоносну дозу јаког отрова. Подоста од најопаснијих врста шкорпија живи у Мексику. Оне су тамо, од 1940. до 1949. године, усмртиле 18.000 особа, углавном деце.

ко их има. Њен отров, који пре свега напада мишићно ткиво, улази у организам жртве убодом једне од више бодљи на њеним леђима.

Особеност отрова камене рибе је ужасан бол који изазива. Жртве вриште и јаучу у агонији, а познати су и случајеви стављања убодене руке или ноге у ватру и покушаји самоампутације. Тај је бол очигледно неподношљив, а до смрти долази колико од отрова толико и од шока изазваног болом.

Ноћни убица афрур

Од око 3.000 врста гуштера само су два отровна: чудовиште гила из југозапад-

КАД СКИТНИ ПОСТАНЕ ВЕЛИКЕ РАТНЕ ОБМАНЕ ЈУНАК

Мада смо у два наврата већ писали о савезничкој шпијунској „Операцији млевено месо“, чинимо то још једном. С добрим разлогом. Наиме, недавно је коначно утврђен идентитет човека који је под лажним именом мајора Виљема Мартина преварио Хитлера...

Редовно, сваког 2. новембра госпођа Изабел Најлер носи букет хризантема на месно гробље у Уелви, граду на југу Шпаније, и полаже га на гроб број 46 који се налази у 3. пољу и 14. низу. Њен отац Томас Најлер, лондонски инжењер пресељен у Андалузију, који је тај ритуал редовано обављао пуне двадесет три године, све до смрти, објаснио јој је, још док је била дете, да ту почива енглески официр, ратни херој, који је погинуо на веома важном ратном задатку.

Како пише Еторе Боти, новинар италијанског листа „Corriere della sera“, на гробу је име Виљема Мартина, рођеног у Кардифу 2. новембра 1907, који је априла 1943. пао у море Шпаније, жртвујући се за своју земљу. О томе говори и Хорацијев стих уклесан на већ посивелој плочи: „Слатко је и часно умрети за домовину“.

Међутим, испод те плоче нема мајора Виљема Мартина из простог разлога што он никада није ни постојао.

Држите леш на леду!

Требало је да прође много више од половине столећа да тајна изиђе на видело и да се коначно употпуни мозаик једне од највећих шпијунских акција у Другом светском рату, познате по називу „Операција млевено месо“.

Обриси операције која је, уз Черчилову и Ајзенхауерову сагласност, скована да би се преварио Хитлер, одавно су били познати. Њој су посвећене чак три књиге, а 1956. и један филм, са Клинтонем Уебом, дали су читавој акцији романтичарску боју. Међутим, нико није успео да из заборава извуче незнанца сахрањеног у Хуелви.

То је, коначно, успело тврдоглавом истраживачу Роџеру Моргану који је, копајући по библиотекама, матичним уредима и архивама, дошао до неспорне истине. А она гласи овако.

Мајор Виљем Мартин био је тридесетчетворогодишњи велшки скитница Глајдвин Мајкл који је живео од просјачења и био чест гост лудница. Покушавао је да постане војник, али му очигледна поремећеност није дозвољавала да добије војнички број.

Наставио је да скита лондонским улицама, не хајући много за бомбе које су даноноћно падале на град, усамљен и очајан. И онда се – био је 28. јануар 1943. како је утврдио марљиви Роџер Мартин – напио и стрмоглавио у Темзу. И, како то обично живот уме да намести, Глајдвин Мајкл је тек у мртвачници постао војник, и то официр. Наиме, истог дана када је његов леш допрем-

љен, мртвозорнику је стигло дискретно упозорење: држати на располагању (леду) леш тридесетогодишњег мушкарца са симптомима давлeња.

Мајклова смрт у хладној Темзи савршено се уклапала у план који се тих дана ужурбаном припремао под називом „Операција млевено месо“ мада би, можда, било примереније име „Операција фаширана шницла“, с обзиром да се радило о класичном отровном залогају гарнираном заводљивим изгледом.

Сличица с вереницом Пам

Аутор идеје која је, несумњиво, убрзала крај Другог светског рата био је високи функционер обавештајне службе енглеског Адмиралитета, упорни и стрпљиви Ивен Монтагју. На њој је радио даноноћно, измишљајући и домишљајући свакојаке детаље и повезујући их у целини којој непријатељ није смео да нађе никакву ману, понајмање сумњу.

Кључно питање било је како убедити непријатеља да до напада у Медитерану неће доћи у стратешки најлогичнијем подручју Сицилије – где се 10. јуна и десио – већ на другом великом италијанском острву Сардинији и на грчким плажама Каламате?

По замисли Монагјуа, требало је непријатељу сервирати потпуно веродостојна документа и то на очигледно случајан начин, како би их навели на погрешну процену о будућем месту десанта.

Само, како? Посредством леша официра чији је авион оборен док је он носио поменута документа. А где? На уобичајеној марш-рути између Лондона и Африке, пред обалама Шпаније, неутралне земље која је у ствари била врло блиска нацистима. И, још прецизније, пред Хуелвом, где је оперисао један веома вешт и добро прикривен немачки агент.

Да би клопка била довршена, требало је ни из чега створити мајора Виљема Мартина. И служба се бацила на рад. Прво су му нашли вереницу Пам, исписали па изгужвали два њена писма али и једну фотографију снимљену на обали мора. (У објектив се заправо смешила једна пегава секретарица тајних служби). У џепу блузе нашло се и места за једно строго очево писмо у коме се он противи синовљевој намери да се ожени пре краја рата. Ту се некако затурила и признаница за веренички прстен, као и банчина опомена о враћању дуга од 80 фунти. За крај и успомена на недавни мајоров лондонски боравак: две искоришћене позоришне карте. Најважнија ствар била су,

ИШЛА

међутим, три писма, која је ваљало сместити у црну непромочиву кесу. Она ће бити ланчићем везана за руку што ће недвосмислено сведочити о њиховом значају. У једном писму се лорд Маунбатен обраћао адмиралу Канингему, главнокомандујућем медитеранске флоте, разматрајући личне теме и индиректно се осврћући на Мартинову мисију. У другом лорд пише Ајзенхауеру, тражећи од њега предговор за америчко издање једне књиге и убацујући и ту мајорово име као „личности од највећег поверења”. У последњем, најважнијем писму заменик начелника генералштаба објашњавао је генералу Александеру, команданту Армијског корпуса у Тунису, да су за искрцавање изабрани Грчка и Сардинија, док је Сицилија била искључена, ако се не рачуна једна мања диверзија. У сваки коверат била је убачена по једна трепавица, тако да у тренутку евентуалног отварања може да испадне и одлети.

Млевено месо прогутано

Половином априла све је било спремно и потврђено на највишем нивоу, и у Великој Британији и у Сједињеним Државама. Акција „Операција млевено месо” могла је да крене у коначно извођење.

У међувремену јадни Глајдвин Мајкл стрпљиво је чекао под наслагама леда да крене у најважнију мисију после своје нимало славне смрти. Извучен је у највећој тајности, одевен као официр и, у лименом ковчегу с етикетом „часовничарски инструменти”, укрцан у подморницу „Сераф”. Три дана касније бачен је у море недалеко од Хуелве.

План је функционисао беспрекорно. После довољно дугог боравка у мору, тело су струје донеле до места где су обично крстарили рибарске броднице. Један рибар га је нашао и предао властима. Истог часа Шпанци су о лешу енглеског мајора обавестили немачког агента, а он је одмах запленио сва документа.

Из лондонске централе, да би игра била савршена до краја, упорно су почели да од шпанских власти захтевају да им по сваку цену врате документа несрећног мајора. И писма су 13. маја враћена енглеском амбасадору у Мадриду. Коверте су, на изглед, биле нетакнуте, али у њима није било трепавица. Ни у једној.

И док су у центрالي Абвера у Берлину ликовали славодо-

битно машући фотографским копијама писама као непроцењивим ратно-шпијунским трофејима, Винстон Черчил је на путу за Вашингтон примио шифровани телеграм: „Млевено месо потпуно прогутано”. Немци су се тек накнадно загрцнули, 10. јуна кад је почео десант на Сицилију.

Скитница Глајдвин Мајкл, чије је име доскора било непознато и који је више од по-

ла века слављен као мајор Виљем Мартин, сахрањен је о трошку конзулата, као смртник коме је припадао погреб треће класе. На месном гробљу у Уелви госпођа Изабел Најлер, поштујући породични обичај, и даље носи хризантеме на гроб с именом мајора Виљема Мартина.

Да ли ће правда и у овом случају и даље остати спора и... недостижна?!

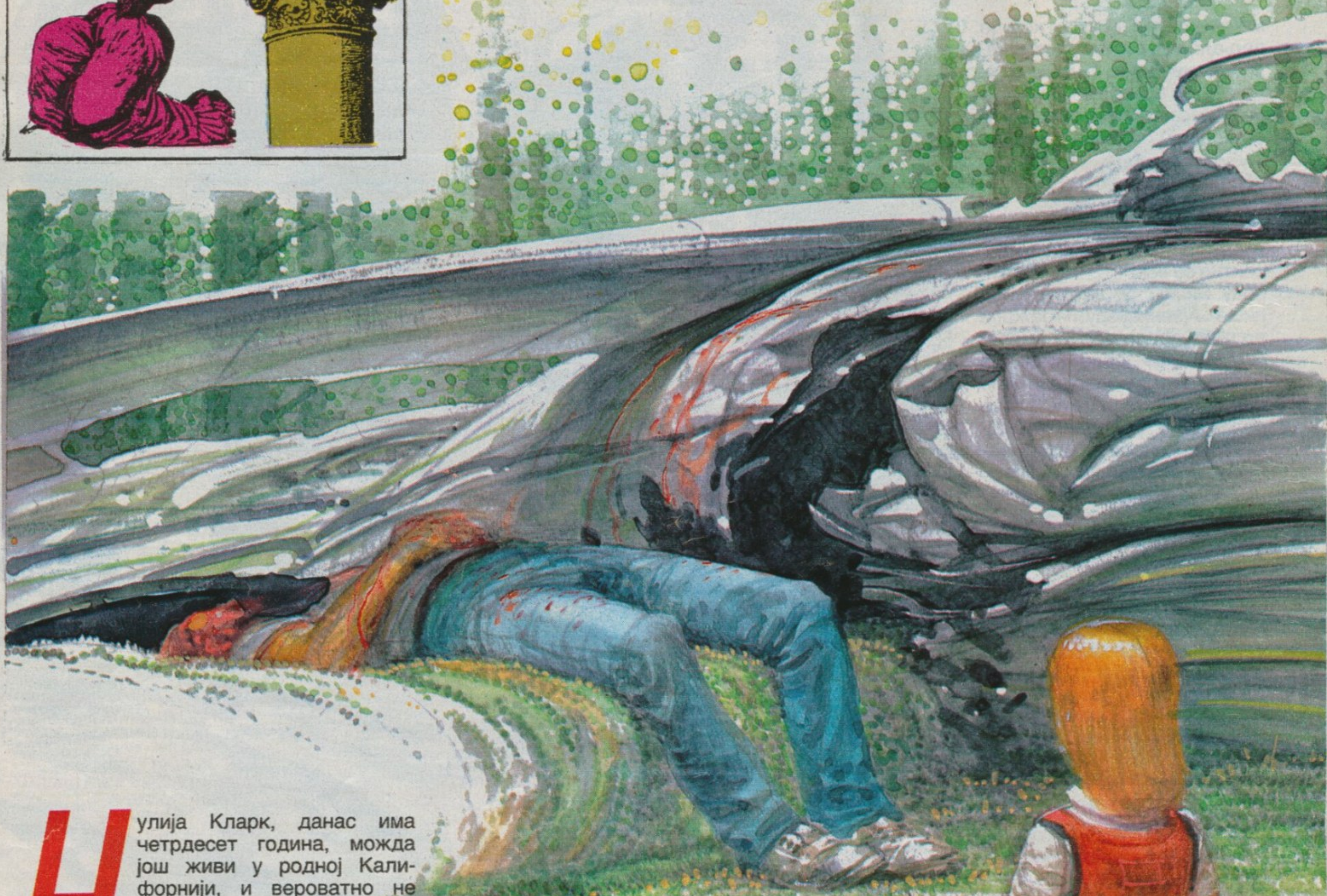
П. М.

Илустровао Брана Јовановић

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

ДЕВОЈЧИЦА

Цулија Кларк, данас има четрдесет година, можда још живи у родној Калифорнији, и вероватно не жели да се сећа страшног догађаја који се збио у њеном најранијем детињству. Мада је тада имала само шест година, направила је подвиг о коме су писали сви амерички листови. А све је више личило на измишљену језиву причу, него на догађај који се стварно десио.

Чинило се невероватним да једно дете њеног узраста може да издржи толико недаћа. Па ипак, све се тако догодило...

Вилијем Кларк пошао је тог августовског дана 1963. године на излет малим туристичким авионом. Са њим су били његова супруга Жаклин и две кћерке: осмогодишња Лори и шестогодишња Цулија. Намеравали су да се са излета врате још истог дана.

Када увече нису стигли кући, Жаклинин отац Скот Кинг, у чијем је предузећу Вилијем радио, није се много забринуо. Знао је да је његов зет одличан пилот, који ће, у случају неке незгоде, умети да се снађе. Али, пошто се Жаклин ни сутрадан ујутру није јавила оцу, помислио је на најгоре и одмах обавестио полицију.

Потрага за породицом Кларк одмах је почела.

Целог тог дана авиони су надлетали предео где је, по мишљењу Скота Кинга коме су деца рекла куда иду, постојала могућност да се Вилијам Кларк присилно спусти. Али, од малог туристичког авиона није било ни трага.

Језив приказ

Сутрадан је Кинг изнајмио један приватни хеликоптер и заједно са његовим власником који је управљао летелицом, кренуо у правцу планинског масива Биг Бира, покривеног густом шумом.

Нису открили ништа, али Кинг је био упоран и нипошто није хтео да одустане. Иако су се неколико пута враћали да би резервоаре хеликоптера напунили горивом, трагање је било узалудно. Тек

ЈАЧА ОД СМРТИ

**Џулија Кларк
имала је само
шест година
када је
прошла кроз
пакао који
више личи на
стравичну
измишљену
причу него на
догађај који
се стварно
десио**

када је пао мрак, Кинг се сложио да је за тај дан било доста и да треба да прекину.

Идућег јутра кренули су још раније. Спустили су се толико ниско да је хеликоптер готово додиривао врхове дрвећа.

Било је већ око 13 часова када је пилот Дон Ленделс узвикнуо и показао руком надоле. Између дрвећа лежала је олупина малог туристичког авиона.

Одмах су се спустили на чистину удаљену неколико стотина метара од места удеса.

— Био сам убеђен да су сви мртви — причао је касније Ленделс. — Наједном сам угледао девојчицу која ми је долазила у сусрет једва се држећи на ногама. Пре него што сам стигао да је било шта упитам, она ми се обратила: „Молим вас, имате ли мало воде за моју рањену сестру.“ Тек тада је угледала свог деду и потрчала му у наручје.

Ужас у планинама Биг Бира се настављао. Ленделс и Скот нашли су у кабини слупаног авиона мртво тело Жаклине Кларк, а десетак метара даље њеног мужа, такође мртвог.

Испод једног дрвета у близини авиона лежала је непомична Лори, сломљене ноге али жива!

На основу приче двеју девојчица и резултата увиђаја одгонетнуто је како се догодила ова трагедија.

Хтела сам да зовем

Из неког непознатог узрока, највероватније неопрезношћу пилота, авион је закачио врхове дрвећа и срушио се. Од силе удара Вилијем

Кларк избачен је из кабине. Приликом пада ударио је главом о једно борово стабло и остао на месту мртав. У авиону је погинула и његова супруга.

— Када је авион пао, Лори и ја смо просто излетеле кроз врата која су била широм отворена — испричала је ужаснутим људима мала Џулија. — Ја сам се одмах онесвестила. Када сам дошла себи, чула сам Лори како плаче. Рекла је да је све боли. После је Лори опет плакала, а ја сам је тешила. После сам отишла до тате, али он је непомично лежао на земљи. Свуда око њега била је крв и знала сам да је мртав. Прошле године мог пса је згазио ауто, било је пуно крви и зато знам како то изгледа. И мама је била мртва, у авиону. Ја сам је миловала по коси и звала, али ми она није одговарала. Била је хладна, страшно хладна... Уплашила сам се и хтела сам да побегнем, да зовем некога да нам помогне. Али, мојој сестри је било зло и нисам могла да је оставим. Болела је нога испод колена. Ту је била велика рана из које је цурила крв. А на ту рану још се залепила и земља.

Џулија је своју причу поновила касније и пред многобројним новинарима. Нису могли да верују да је тако мала девојчица, после свега што је преживела, у стању да тако прибрано говори о томе. Међутим, доктор Теренс Ворен, који је у болници прихватио обе сестре, рекао им је да је Џулија, чим су је донели, укратко испричала шта се десило, а онда се онесвестила.

— Њени живци сјајно су издржавали пуних 65 часова, док год је било потребно, а онда су наједном попустили. То кроз шта је она прошла тешко би издржала и одрасла особа а не шестогодишње дете.

Тата ми је причао...

Како је издржала тих 65 сати ужаса?

— Знала сам да морам да негујем сестру и да једна другој морамо помоћи ако хоћемо да останемо живе. Била сам сигурна да ће деда или неко доћи да нас спасе, али да морамо да чекамо. Лори је била страшно жедна. Знала сам да је у авиону сигурно термос с водом који смо понели, али никако нисам могла да дођем до њега и да га извучем. Сетила сам се да је мама увек носила у једној кутији и какао-бутер јер је њиме волела да маже уста да јој не испуцају од ветра. Мамина торба пала је на седиште поред ње и ја сам је узела. Појеле смо бутер али Лори је и даље била страшно жедна.

— Чекала сам да се спусти ноћ — наставила је Џулија своју причу — јер ми је тата причао да ноћу у планини пада роса. Када се смркло, откинула сам парче своје блузе и покупила капљице које су се нахватале на крилу авиона.

После сам ту крпу исцедила изнад Лориних уста и капљице су јој пале на језик. Ја те ноћи нисам хтела да пијем капљице пошто је моја сестра била болесна и њој је вода била потребнија него мени. Друге ноћи нисам више могла да издржим иако сам пре тога брала лишће и жвакала га. Наговорила сам и Лори да жваће лишће, али смо после тога имале горак укус у устима. Једва сам чекала да опет падне ноћ па да сакупљам капљице са крила авиона.

Девојчице су све теже издржавале глад. Џулија се, срећом, сетила да се међу стварима у кабини слупаног авиона налази и једно паковање кекса, па је отишла и то да узме.

— Нашла сам и флашицу неких витамини које нам је мама свакога дана давала да будемо здраве и јаке. Помислила сам да витамини могу да нам помогну сада када смо гладне, па сам и њих узела из авиона. Поделила сам са Лори кекс и витамине, а после сам нашла и један сендвич са шунком. Дала сам га сестри. Она ми је рекла да и ја треба да будем јака ако хоћу њој да помогнем и да зато морам да једем. Узела сам мало парче сендвича.

Као права болничарка

— Лори је остала жива само захваљујући својој сестри, њеној храбрости, хладнокрвности и памети — рекао је њихов деда Скот Кинг.

То је потврдио и доктор Џејмс Смит, дежурни у екипи хитне помоћи, који је пошао хеликоптером на место несреће чим је Дон Ленделс, путем радио-станице, упутио позив за помоћ и објаснио где се удес догодио. По његовом мишљењу, мала Лори сигурно не би издржала да јој сестра није обезбедила воду, да јој није направила заклон од грања који ју је штитио од врелих сунчевих зрака у току дана и да је ноћу није грејала својим телом припивши се уз њу.

— У најбољем случају — објаснио је доктор Смит — Лори би остала без ноге на којој је било неколико прелома. Да јој Џулија није очистила рану како је знала и умела, сигурно би дошло до тровања. Поред тога, да јој није било сестре, рањена девојчица морала би сама да се креће, да тражи нешто чиме би утолила глад и жеђ. А то би било кобно за њену тешко повређену ногу. Невероватно је, у ствари, како је шестогодишња девојчица успела да, помоћу две гране, ногу своје сестре учврсти тако добро да се уопште не помера. Питам се: колико би одраслих особа било способно то да учини?

К. А.

Илустровао Бобан Савић

СВЕТСКИ ХИТ
„101 ДАЛМАТИНАЦ“

Перди и Понго, поносни родитељи

ТУФНЕ У МОДИ

И торта говори о Круелиној намери

У филму их можда има тачно 101, али ви бисте се вероватно заклели да их видите свуда око себе. То су пси расе далматинац: елегантни, белог крзна са неправилно распоређеним црним тачкама које су свуда око вас: на пешкирима, пластичним завесама за купатило, четкицама за зубе, видео-игрицама, будилницима, пижамама... У Америци има равно седамнаест хиљада (!) предмета на „туфне“ који прате биоскопски живот филма „101 далматинац“. Филм је један од највећих хитова и код нас.

Овога пута реч је о играној верзији познатог „Дизнијевог“ цртаћа у којој главне улоге имају пси али и глумци. Пре свих, Глен Клоуз, Џеф Денијелс и Џоли Ричардсон. Филм „101 далматинац“ је прича о опакој власници модне куће која ужива у крзним. Неволје почињу кад је пожелела да направи бунду од туфнастог крзна далматинаца. Најмекше је оно сасвим малих кучића и она зато припрема отмице далматинаца по Лондону. Отети су, при том, и кучићи брачног пара Роџера и Аните, а њих двоје су се и упознали шетајући у парку своје псе – наравно, далматинце. Починиће потрага за отетим псићима и само је питање да ли ће их спасти пре него што их опака Круела де Вил убије.

То је окосница приче овог светског хита који је за сценаристу и продуцента Џона Хјуза био изазов.

— Указала нам се прилика да радимо нешто што у цртаном филму није могуће — каже Хјуз.

За редитеља Стивена Херака највећа је мука била како да оживи већ познате, двоножне и четвороножне ликове из цртаног филма. Није, каже, желео да бежи од оригинала, али ни да остане спутан њиме: — Филмови су слични само утолико што су пси у средишту

пажње. Прича је осавремењена, али је задржана романтика и онај старомодни изглед Лондона — каже он. — Занимљив је био и лик Круеле де Вил (чије би име у буквалном преводу значило „окрутна ђаволица“) поверен глумици Глен Клоуз, до сада три пута номинованој за „Оскара“.

— Она је била наш први избор — каже продуцент Рикардо Местрес. — Глен је глумица светског гласа која је допринела још већој популарности лика Круеле де Вил и у њега унела живот и снагу.

Објашњавајући лик који игра, Глен Клоуз додаје:

— Круела је стално на осетљивој граници између тога да буде стварно застрашујућа, с једне, и забавна, с друге стране. Али, у свим великим бајкама зло мора да остане зло како би добро победило. Када сам добила улогу, најпре сам пожелела да нешто сазнам о Круелиној прошлости, разложима њеног понашања. Онда сам прочитала књигу и помислила како је она ђаво који жели што више крзна. Зашто га толико воли? Зато што крзно даје

Чувени „Дизнијев“ цртани филм сада је добио играну верзију у којој, поред паса, кучића, мишева, свиња, крава, оваца и коња, главни лик злоће Круеле де Вил игра позната глумица Глен Клоуз

Опака Круела де Вил у тумачењу глумице Глен Клоуз

топлоту. Што јој је топлије, то се више осећа као у паклу.

Око изгледа Круеле де Вил потрудио се троструки добитник „Оскара“ Ентони Пауел. Он је осмислио осам величанствених Круелиних костима. — Круела је прави монструм, природна непогода, толико је стварна да је просто непријатно — каже он.

Осим око изгледа и нарави Круеле де Вил, екипа филма морала је да се брине и за 99 штенади, неколико одраслих паса и читавог низа других животиња које су играле у филму. До сада су се дресирани пси често појављивали у филмовима, али никад у толиком броју као у „101 далматинцу“. Главни дресер у овом остварењу био је Гери Героу који каже:

— Псићи лако и брзо уче. Они су као деца, просто упијају оно што им се каже. Ако дресуру посматрате као игру и ако сте сигурни да они уживају у томе, успех неће изостати. А када увежбате петнаест кучића да седну у исто време, то јесте успех.

Редитељу Стивену Хераку ово је било први пут да ради са оволико животиња. — Дешавало се да више пажње посвећујемо псима него људима и зато смо морали да будемо веома стрпљиви. Брзо смо схватили да су животиње на првом месту и да се све врти око њих. Џеф Денијелс, Глен Клоуз и Џоли Ричардсон потпуно су се подредили њима.

Кучићи који играју у филму имају, отприлике, по осам недеља. Да би се нашао довољан број, објављени су огласи у свим британским листовима. Одзив је био одличан. Сви псићи су из Велике Британије јер због обавезног карантина нису могли да се увозе: док би карантин прошао, они би порасли и више не би могли да играју у филму. А сваки од њих глумио је само једну недељу, највише две. После су их замењивали други.

Да би се „усредсредили“ на глуму, кучићима је све било потаман. Тих неколико недеља живели су у луксузу: у розе и плавим боксовима, украшени машинама и пуним играчака за псе. Већина је у филму статирала, али се издвојило пет главних ликова. То су Срећко (најтуфнастији који стално упада у невоље), Упишанко (унереди се где год стигне), Двобојац (једно увце му је црно), Перце (има црн реп) и Бисерка (има огрлицу од туфни). Пошто је немогуће наћи два потпуно истоветна пса који би играли ових пет јунака, било је више четвороножних глумаца који су их играли. Да се не би приметили разлика, упослени су шминкери који су, по потреби, стављали и уклањали туфне. Коришћене су природне боје, да би се после лакше скинуле с крзна. И родитеље ових пет кучића, керушу Перди и пса Понга, играло је неколико далматинаца. Поред паса, запажене улоге у филму имају и коњ, овца, крава, свиње, ракуни, мишеви и разне птице.

Приредио С. Јокановић

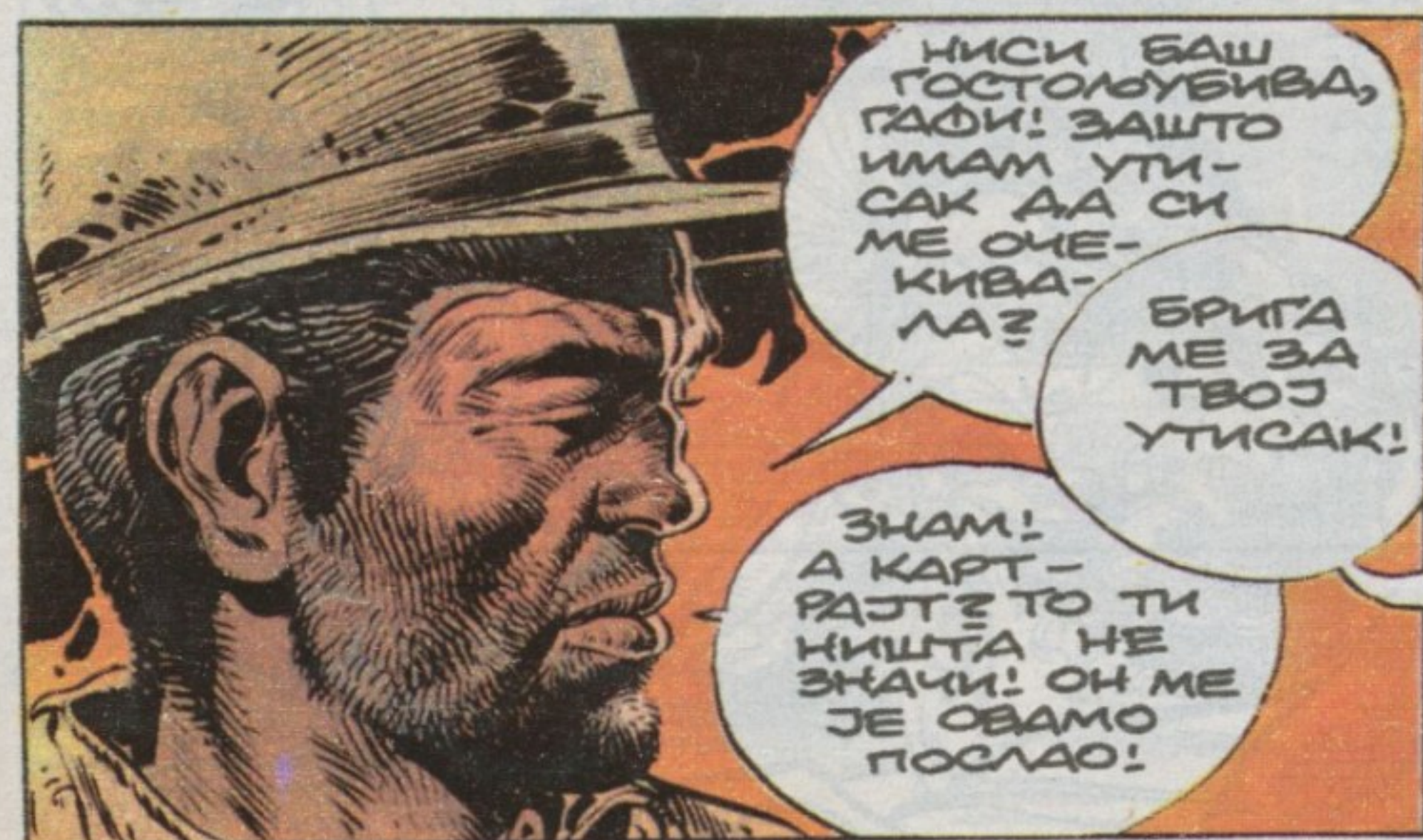
ПОРУЧНИК
БЛУБЕРИ

ПРВГНАНИК

II
ДЕО

НАПИСАО: ЖАН-МИШЕЛ ШАРЛИЈЕ

НАЦРТАО: ЖАН „МЕБЛУС“ ЖИРО

МОЖДА
БЕШ БОЈЕ
СЛУШАТИ
АКО ГА
УПЕРИМ
У ТЕ-
БЕ!

ЗАБОРА-
ВИО САМ
ДА ТИ КА-
ЖЕМ ДА
МЕ ТРА-
ЖИ ЦЕ-
ЛА АР-
МИЈА!

МОЈА СЛИКА ЈЕ
НА СВИМ ЗНАОВИ-
МА У ГРАДУ! НАГРА-
ДА ЈЕ ПЕТ ХИ-
ЉАДА! АКО ИЗА-
ЂЕМ ОДАВДЕ,
ГОТОВ САМ!

ДОБРО! ПОЗАЈМИ-
ГУ ТИ ПЕТСТО,
А ОНДА
СЕ
ГУБИ!

ЗАШТО? ЈЕСИ ЛИ ЛУДА?
ПУСТИ ДА ОСТАНЕМ
ДО СУТРА УВЕЧЕ! ЗА-
ШТО СИ СЕ ЗАИНА-
ТИЛА ДА МЕ ИЗ-
БАЦИШ ОДАВДЕ?

ДА,
ДРАГА...
ЗАШТО?

БЛЕЈК!
ЗА ИМЕ
СВЕ-
ТА!

РЕ-
КАО
САМ ТИ
ДА
БЕМО
СЕ
ОПЕТ
СПРЕ-
СТИ!

КАКО СИ
МИ УШАО
У ТРАГ ИАКО
САМ ПОКУ-
ШАО ДА ГА
ЗАВА-
РАМ?

НИ-
СИ
МО-
РАО
ДА
СЕ
ТРУ-
ДИШ!

ДОСТА,
БЛЕЈК! ОН
И ЊЕГОВИ
МОМЦИ СЕ
КРИЈУ У
МОЈОЈ КУ-
КИ БЕГ АВЕ
НЕДЕЉЕ!
ЗАТО САМ
ЗАТВО-
РИЛА ЛО-
КАЛ!

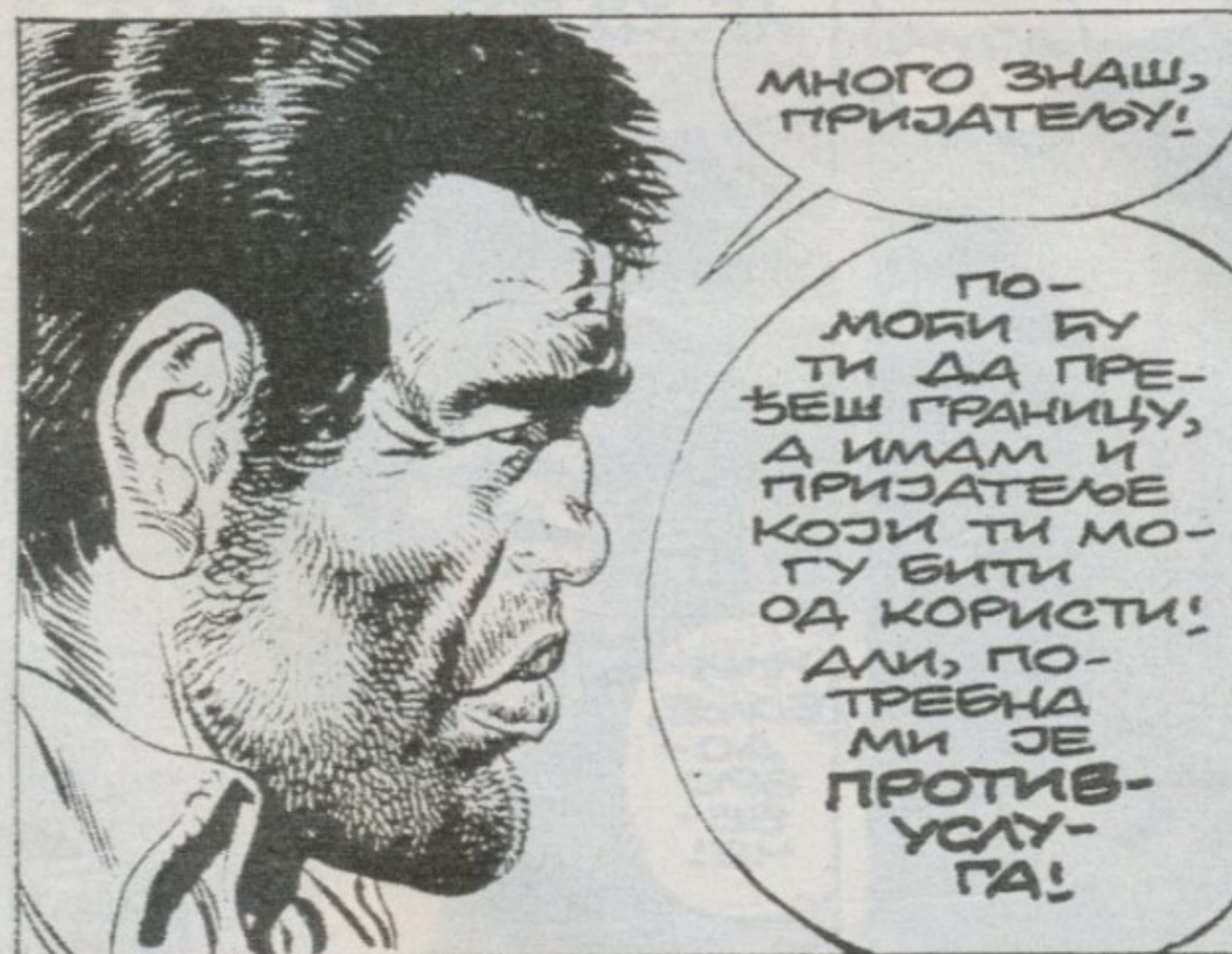
БИЛО МИ
ЈЕ ПО-
ТРЕБНО
СИГУРНО
СКЛО-
НИШТЕ!
ПРЕСТАНИ
ДА ЗВО-
ЦАШ, ДЕБЕ-
ЉУЧО! ОВО
ТИ СЕ ИС-
ПЛАТИЛО!
ЈОШ СИ
УШТЕДЕЛА
ПЕТСТО
ДОЛАРА!

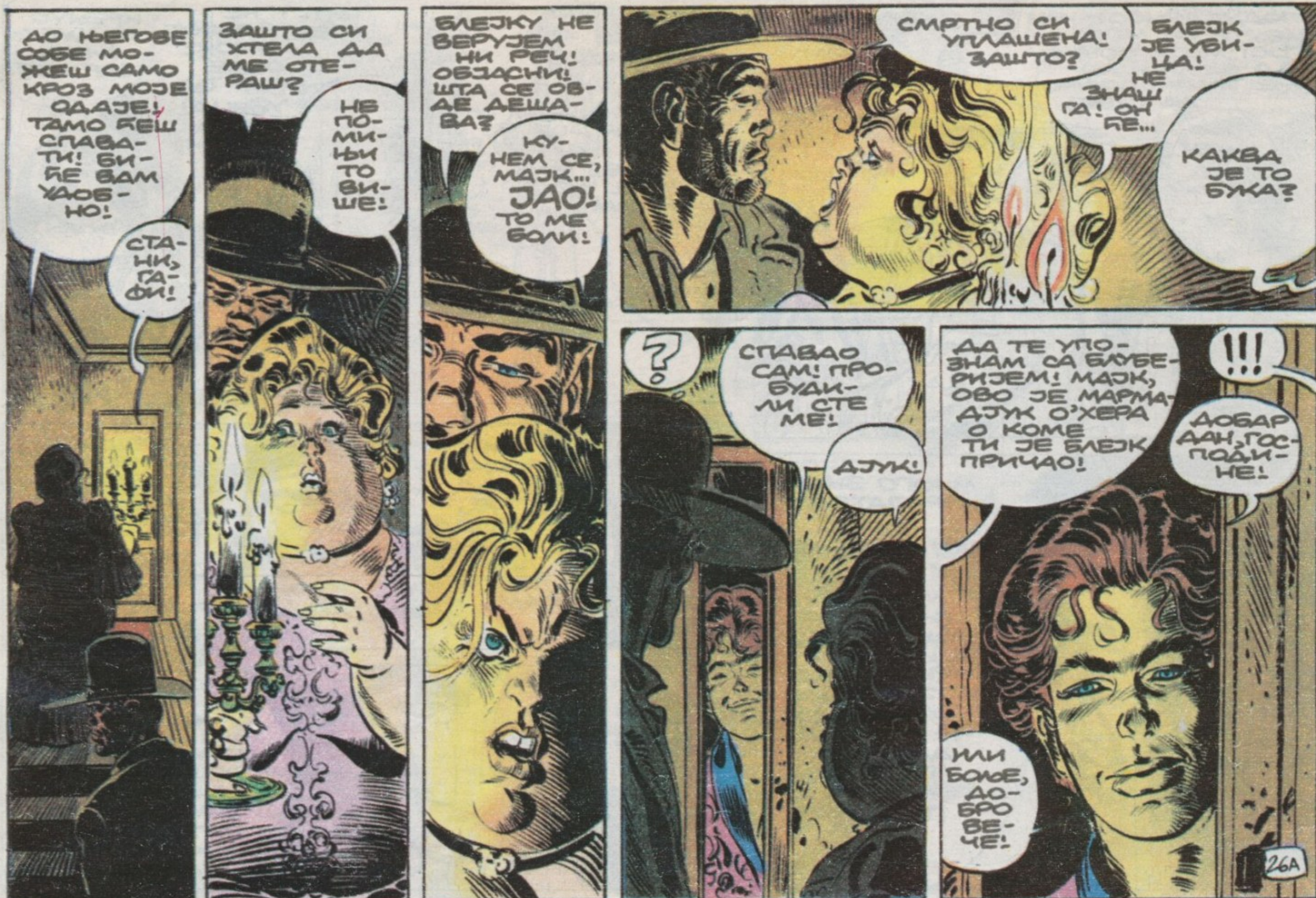

УБЛАЖЕ
НЕ ДО-
ЧЕКУЈ
МОЈЕ
ПРИЈАТЕ-
ЉЕ СА
РЕВОЛ-
ВЕ-
РОМ!

УМУК-
НИ!

НЕ НА-
СЕДАМ
НА ТВОЈУ
ПРИЧУ,
БЛЕЈК!
СУВИШЕ
ЈЕ ПО-
ДУААР-
НО-
СТИ!

СЈАЈНО!
ГАФИ МИ
ЈЕ РЕКЛА
ДА ЈЕ НЕ-
МОГУЋЕ
НЕПРИ-
МЕЊЕНО
НАПУСТИ-
ТИ
ГРАД!

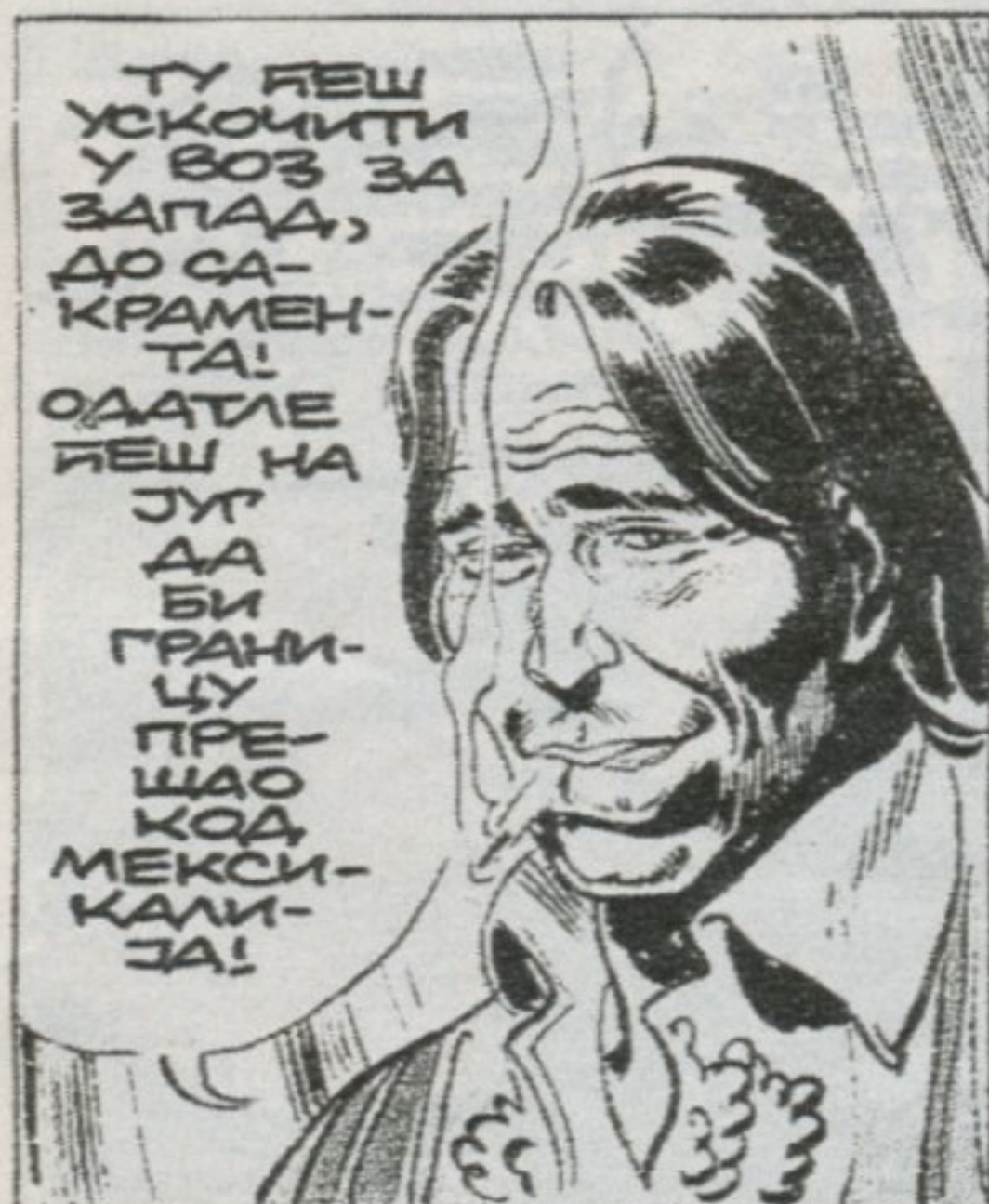
ОНА ЋЕ ВАС
СПРОВЕСТИ ПО-
РЕД ПОГРАНИЧ-
НЕ СТРАЖЕ У
СВОЈОЈ КО-
ЧИЈИ!
НИКО НЕЋЕ
ПОСУМЊА-
ТИ!

ДОК И ЈА
ЋЕМО ТЕ
ЧЕКАТИ СА
КОЛИМА
КОД ЕСПА-
ЊОЛА!

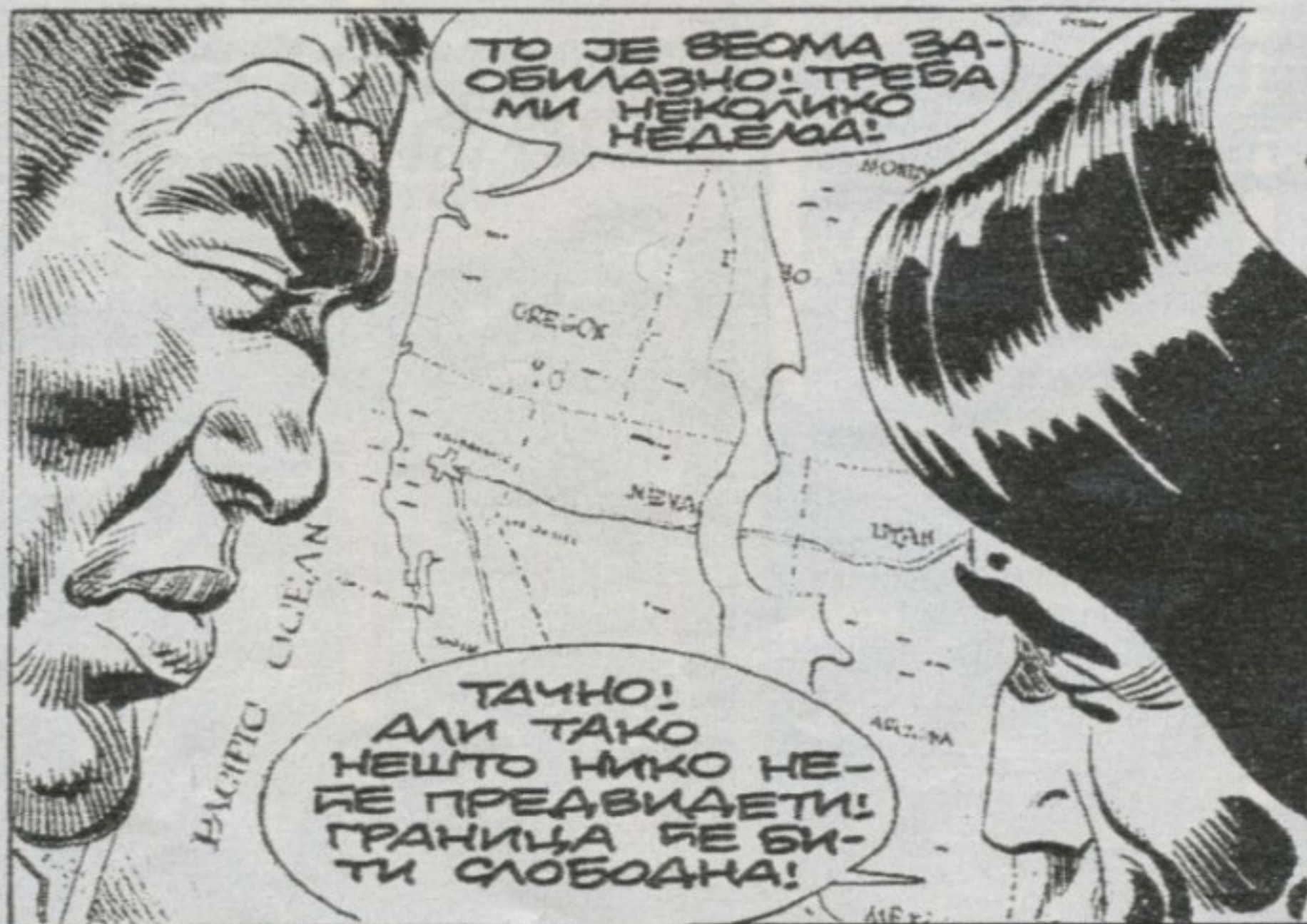

ЕСПА-
ЊОЛА?

СВИ ЈУЖНИ
ПУТЕВИ СУ
ПОД ПРИСМО-
ТРОМ! ИДЕШ
НА СЕВЕР
ДО ДУРАНГА,
А ОНДА
ДО ВЕЛИ-
КЕ
РАСКР-
СНИЦЕ!

ТУ ЋЕШ
УСКОЧИТИ
У ВОЗ ЗА
ЗАПАД,
ДО СА-
КРАМЕН-
ТА!
ОДАТЛЕ
ЋЕШ НА
ЈУГ
ДА БИ
ГРАНИ-
ЦУ
ПРЕ-
ШАО
КОД
МЕКСИ-
КАЛИ-
ЈА!

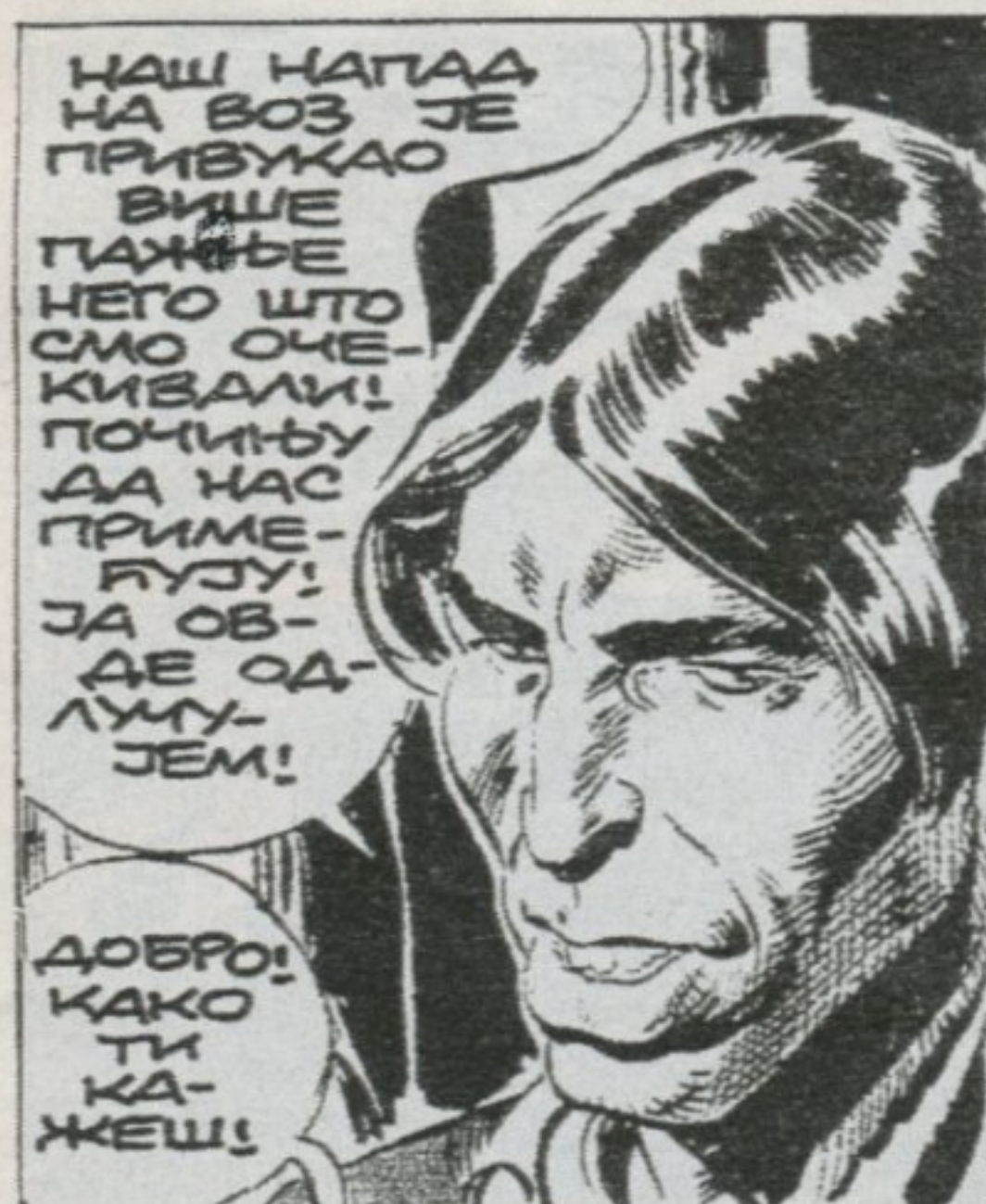

ТО ЈЕ ВЕОМА ЗА-
ОБИЛАЗНО! ТРЕБА
МИ НЕКОЛИКО
НЕДЕЉА!

ТАЧНО!
АЛИ ТАКО
НЕШТО НИКО НЕ-
ЋЕ ПРЕДВИДЕТИ!
ГРАНИЦА ЋЕ БИ-
ТИ СЛОБОДНА!

ЗАШТО ТОЛИКО
ЖУРИМО?
ЗАШТО
ОВДЕ НЕ
САЧЕКА-
МО?

НАШ НАПАД
НА ВОЗ ЈЕ
ПРИВУКАО
ВИШЕ
ПАЖЊЕ
НЕГО ШТО
СМО ОЧЕ-
КИВАЛИ!
ПОЧИЊУ
ДА НАС
ПРИМЕ-
ЋУЈУ!
ЈА ОВ-
ДЕ ОД-
ЛУЧУ-
ЈЕМ!

ДОБРО!
КАКО
ТИ
КА-
ЖЕШ!

СУТРАДАН...

ЗАШТО
СЕ НЕ
ОКУПАТЕ?
ТО ОПУ-
ШТА НЕР-
ВЕ!

БУТИ!

ХОЋЕТЕ ЛИ
ДА ВАМ ОД-
СВИРАМ
НЕШТО?

НЕ!

МОЖДА ВАС
ЗАНИМА ЛО-
КАЛНА ШТАМ-
ПА! МНОГО
ПИШУ О
ВАМА!
ВРЛО...
ХМ... ПО-
УЧНО! !!?

ДО
ЋАВОЛА!
ПОВЕ-
БАЛИ
СУ...

...НАГРАДУ! ТО ЋЕ
ЗАВРТЕТИ ГЛА-
ВЕ СВИХ ЛОВА-
ЦА НА НАГРАДЕ
ОД САД ФРАН-
ЦИСКА ДОВ-
ДЕ...

ХЕЈ!

ШТА?

ЈЕСИ ЛИ
ПРОЧИТА-
ЛА ОВО,
ГАФИ?

БЛЕЈКОВ ПЛАН
ЋЕ ДА ПРОПА-
АНЕ! НЕ МО-
ЖЕМО Ићи
ДО ВЕЛИКЕ
РАСКР-
СНИЦЕ!

?

НИТКОВЕ!
ТАДА БИ МЕ И ТИ
ЈУРИО КАО И
ОСТАЛИ!

СМИРИ СЕ,
ГАФИ, И НА-
СТАВИ! КА-
КВЕ ТО БЕ-
ЗЕ ИМА
СА
МНОМ?

ПРЕ ДВАДЕСЕТ
ГОДИНА, ЗА ВРЕМЕ
ТУРНЕЈЕ ПО ИСТОКУ,
ЈЕДАН МЛАДИ МА-
ЈОР СЕ ЗАЉУБИО У
МЕНЕ... ХТЕО
ЈЕ ДА МЕ
ОЖЕНИ!

ЈАД-
НИК!
МОРА
ДА ЈЕ
ЛОШЕ
ЗАВР-
ШИО!

ИДИОТЕ! ПОГЛЕ-
ДАЈ! ОВО ЈЕ ЊЕ-
ГОВА ФОТОГРАФИ-
ЈА!

ГОСПО-
ДЕ! ПА
ТО ЈЕ
ПРЕАСЕД-
НИК
ГРАНТ!

ТАКО ЈЕ!
МОРАЛА САМ
ДА ГА СПРЕ-
ЧИМ ДА НЕ
ДЕЗЕРТИРА!
ХТЕО ЈЕ ДА
НАМ СЕ ПРИ-
ДРУЖИ! КА-
КОВ БИ ТО
БИО ПЛУМАЦ!
ДОВОР... ОВО
БЕ ТИ ПОМО-
БИ ДА ГА
ВИДИШ!

НЕБЕ
АКО ЗА
ОВО
БУДЕМ
МОРАО
ДА МУ
УРУЧИМ!

АКО БУДЕШ ИМАО
ВИШЕ ПОШТОВАЊА,
МОЖДА БУТИ И ПО-
МОГН! ТЕБЕ НИКАД
НЕ МОГУ ДА
ОДБИЈЕМ!

ХВАЛА, ГАФИ! ТИ
СИ МИ К'О МАЈ-
КА!

ОХ...
ТИ...

ЛАКУ
НОГ!

ЈЕ ЛИ
ТО
ТВО-
ЈЕ ПО-
ШТОВА-
ЊЕ?

РАНО ИЗЈУТРА...

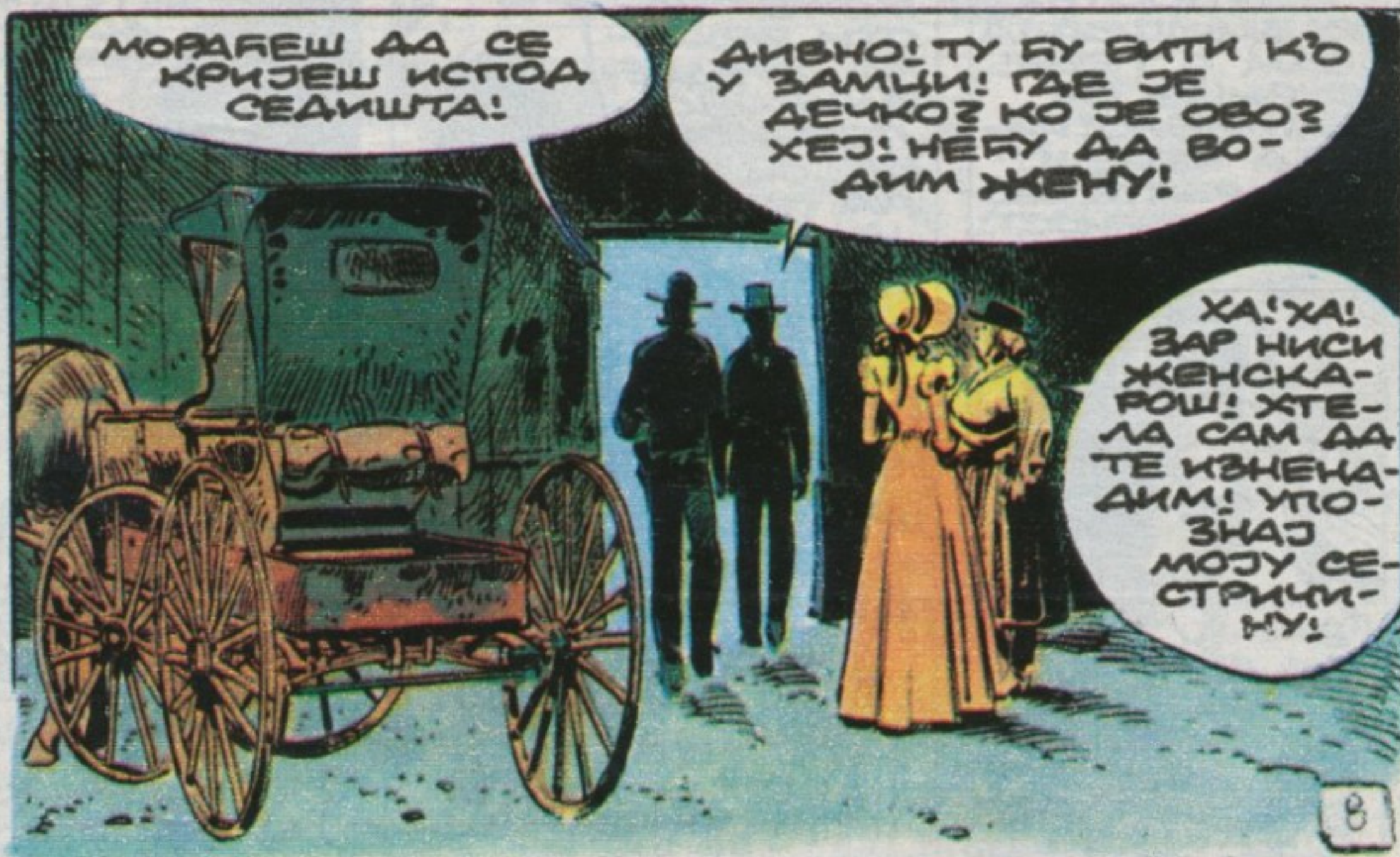
ПОЖУРИ,
ВОЈНИКЕ!
БЛЕЗК СЕ
УМОРИО ЧЕ-
КАЈУКИ ТЕ!
ГАФИ И ЖУ-
ТОКОНАЦ
СУ ВЕР
ДОЛЕ!

ШТА ЈЕ СВЕ
ОВО?

ТО ПРИПАДА
ТВОМ САНУТНИ-
КУ! ЊЕГОВА
ГАРАДРОБА!
ХА! ХА!
ХА!

ДОБРО
ЈУТРО!
СВИ СУ
СПРЕМНИ
СЕМ ТЕ-
БЕ!

МОРАРЕШ ДА СЕ
КРИЈЕШ ИСПОД
СЕДИШТА!

АНГНО! ТУ БУ БИТИ К'О
У ЗАМЦИ! ГДЕ ЈЕ
ДЕЧКО? КО ЈЕ ОВО?
ХЕЈ! НЕБУ ДА ВО-
ДИМ ЖЕНУ!

ХА! ХА!
ЗАР НИСИ
ЖЕНСКА-
РОШ! ХТЕ-
ЛА САМ ДА
ТЕ ИЗНЕНА-
ДИМ! УПО-
ЗНАЈ
МОЈУ СЕ-
СТРИЧ-
КУ!

ДРАГО
МИ ЈЕ
ШТО СМО
СЕ
УПО-
ЗНАЛИ,
ГОС-
ПО-
ДИ-
НЕ!

МАРМА-
ДЖУК!

БИЛО БИ
БОЉЕ ДА
БЛУБЕРИ
ИЗИГРАВА
СЕСТРИМИ-
НУ!

ПОФФ!

КАКО БИ
БИЛО ДА
ТИ ИЗИ-
ГРАВАШ
НЕКОГ
КОМЕ-
РУ РАЗ-
БИТИ
НОС!

ДОСТА,
БЛУБЕРИ!
УЛАЗИ
У ПРТАО-
ЖНИК И
БУТИ!

НЕБУ МОГИ
ДА СЕ ИС-
ПРУЖИМ!
МОГЛИ СТЕ
И ПОШТОМ
ДА МЕ ПО-
ШАЉЕТЕ!

ЖАЛИМ,
АЛИ ДРУ-
ГАЧИЈЕ
НЕ МОЖЕ!
СПУСТИ
ГЛАВУ!

ДЖУК, ПУСТИ ПА-
ФИ ДА ГОВОРИ!
У СЛУЧАЈУ ОПАС-
НОСТИ ОНЕСВЕ-
СТИ СЕ! САКРИЈ
ТЕ ЧИЗМЕ ИС-
ПОД СУКЊЕ!
СРЕГНО!

КРЕ-
РЕ-
МО!

ОВИЋИ
ГРАД!
МОЖДА
ИЗБЕГНЕ-
МО ПА-
ТРОЛЕ!

СПРЕ-
МИТЕ СЕ,
МОМЦИ!
НЕКО ПО-
КУШАВА
ДА СЕ ИС-
КРАДЕ
НА СЕ-
ВЕР!

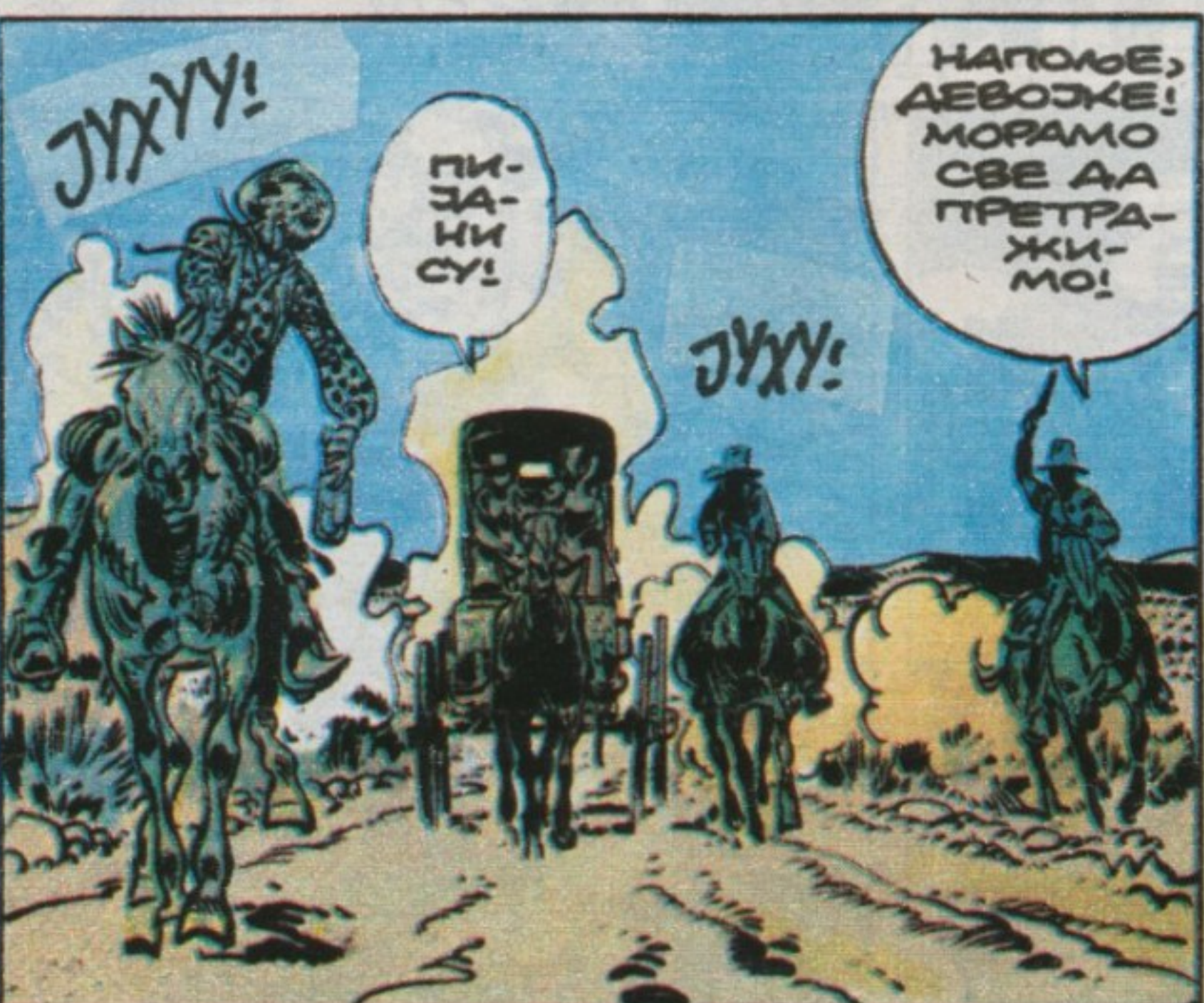

СТАНИ!

БАМ!

ДО
ЋАВОЛА!
ПАТРОЛА!
ТЕК СМО
КРЕ-
НУЛИ!

КА-
КАВ
ПОЧЕ-
ТАК!

ЈУХУУ!

ПИ-
ЖА-
НИ
СУ!

ЈУХУУ!

НАПОЉЕ,
ДЕВОЈКЕ!
МОРАМО
СВЕ ДА
ПРЕТРА-
ЖИ-
МО!

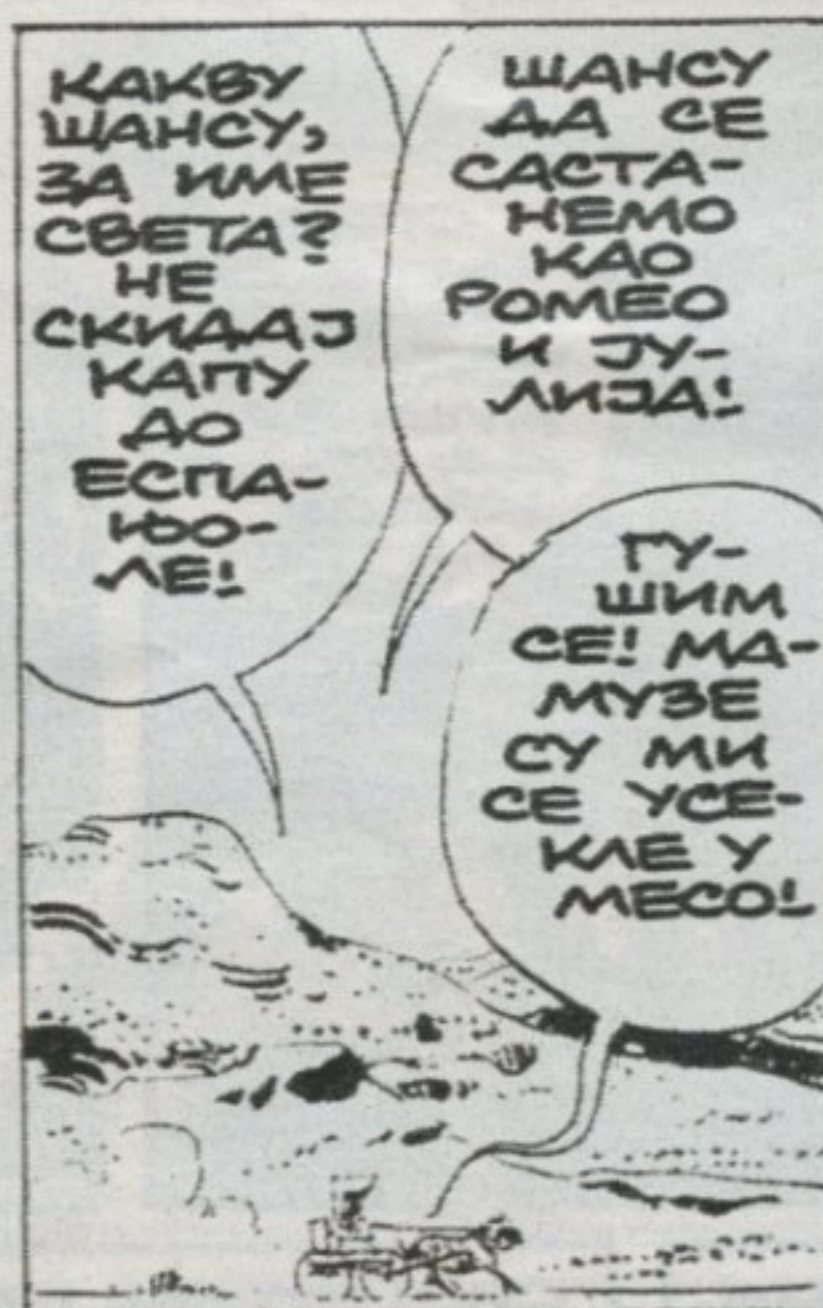
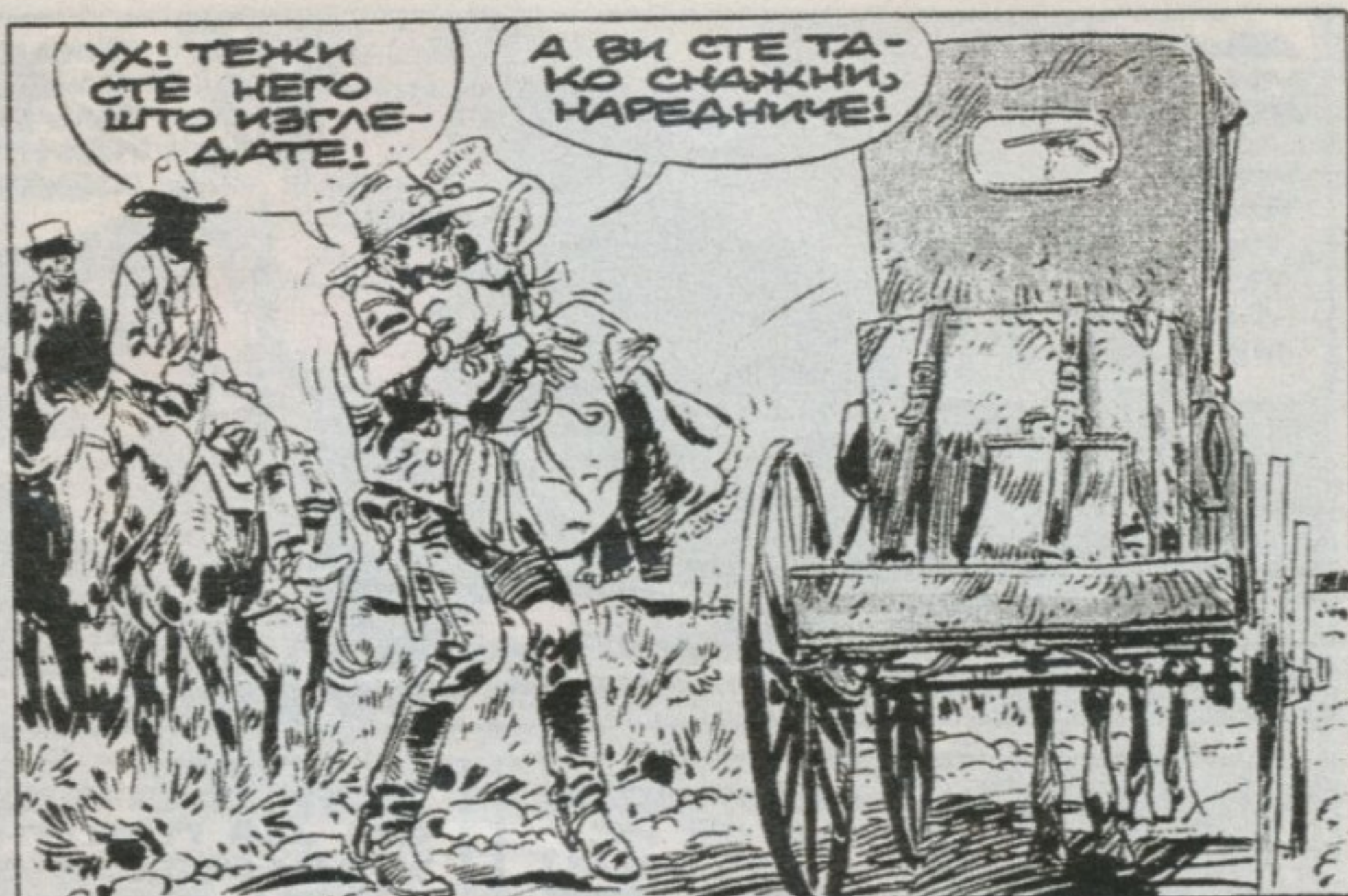

ОХО! ТО ЈЕ ПАФИ ИЗ
КУКЕ АНЂЕЛА!

СА
ЈЕДНОМ
ОА СЕСТ-
РИЦИНА!
ХЕ! ХЕ!

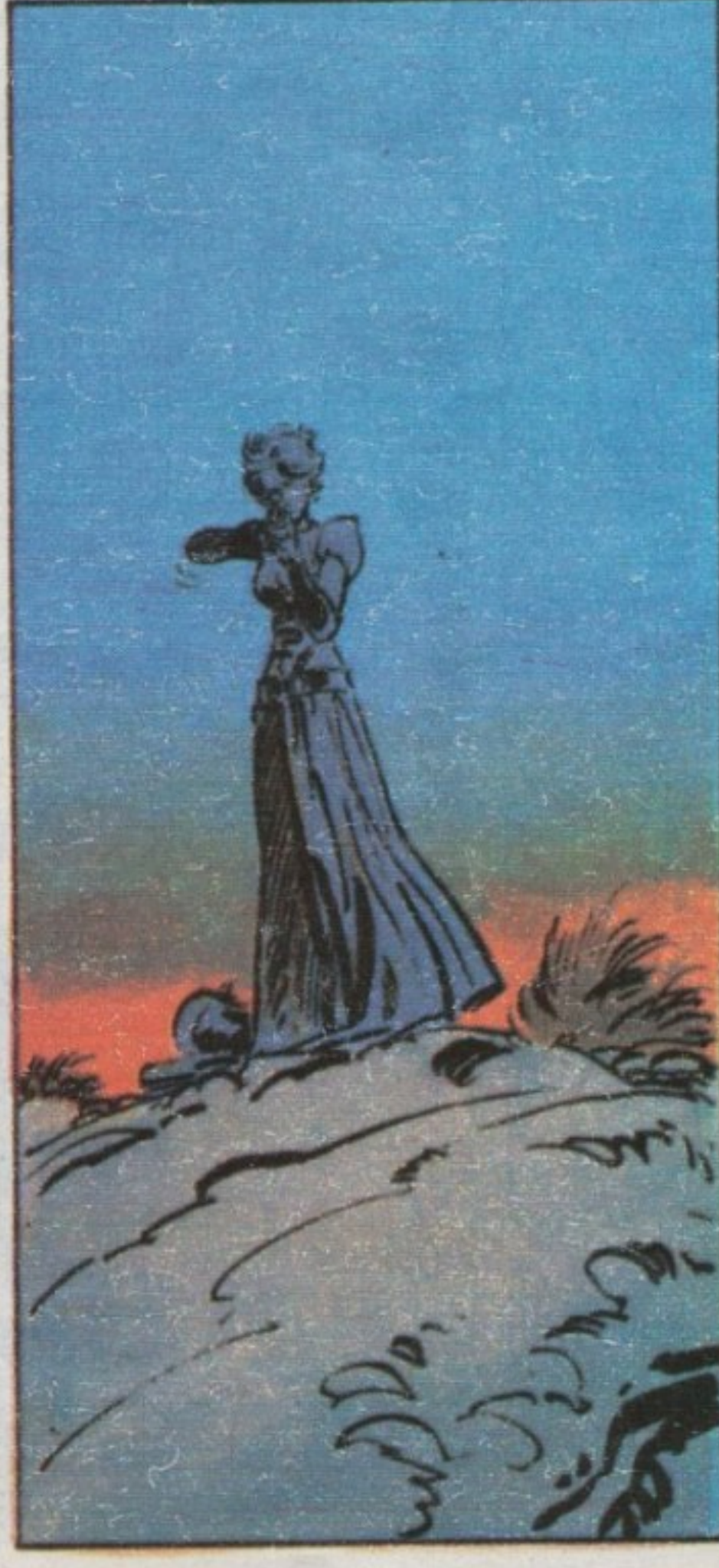
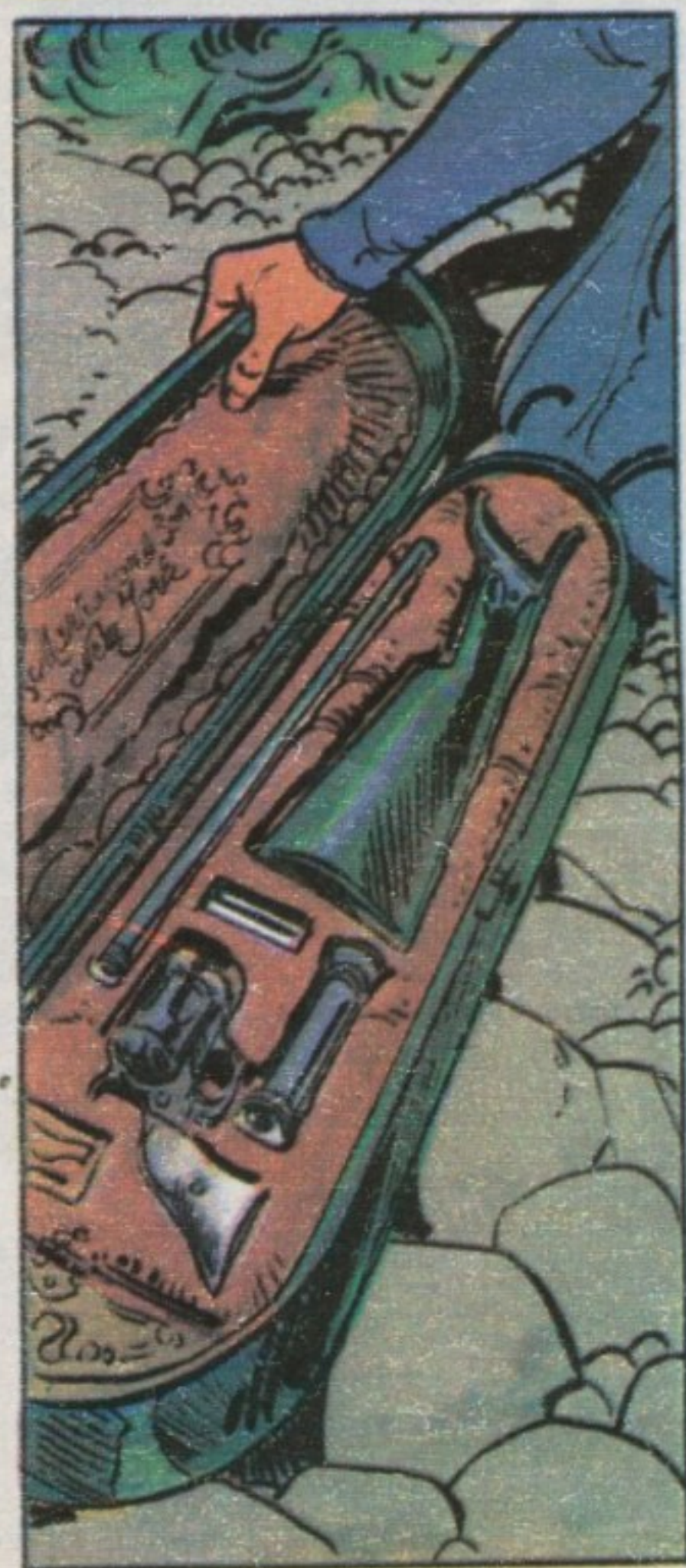
ТАЧНО ЈЕ, ПИЗАНДРЕ!
ВОДИМ КЕЈТ У ТАОС!
МОРА ДОКТОРУ!
ПУСТИТЕ НАС ДА
ПРОБЕМО!

КОЧИЈА ЈЕ ПРЕШЛА ПРЕКО БРАД
СТАРИМ ПУТЕМ. У СУТОН...

С ОБЗИРОМ
НА ВЕТАР,
ПОГОДАК
НИЈЕ
ЛОШ!

НАЈЗАД СМО
САМИ, ГАФИ!
МОЖЕМО
ДА НАСТАВИ-
МО ЗАПОЧЕ-
ТИ РАЗГОВ-
БОР!

КАКАВ
РАЗГОВОР?

РЕЦИ МИ ШТА
СЕ ЗАИСТА ОБ-
ДЕ ДОГАЂА?

ПА, ЗА
ТИ ПО-
МАЖЕМ
ДА СТИ-
НЕШ У
МЕКСИ-
КО!

ДОСТА, ГАФИ! ПОКУШАЛА
СИ ДА МЕ УПОЗОРИШ
НА НЕШТО КАД САМ
ДОШАО КОД ТЕБЕ!
ДА СЕ БЛЕЈК НИЈЕ
ПОЈАВИО, ЗА БИХ ОТ-
КРИО ШТА ЈЕ ПОСРЕ-
ДИ! ОД ТАДА БУ-
ТИШ... О ЧЕМУ
СЕ РАДИ?

НЕ ПИТАЈ МЕ, МАЖК!
НЕБУ ДА БУДЕМ
УМЕШАНА! ХОБУ
МИРНО
ДА ОСТА-
РИМ!

ДО-
БРО!

ВА-
ЖИ!

ОДУ-
СТАЈЕМ...
НЕМОЖ
МИСЛИТИ
ДА ЈЕ
ТЕ БЛЕЈК
ПУСТИТИ
НА МИРУ
КАД СА-
ЗНА ДА
САМ ОТИ-
ШАО!

МАЖК!
НЕМОЖ!

БЛЕЈК ЈЕ
МЕ УБИТИ!
ТЕБЕ ЈЕ
УХВАТИТИ
И ПРЕДА-
ТИ ТЕ...
А МОЖДА
И НЕШТО
ГОРЕ!

ПИХ!

СИЛАЗИ
С ТОГ
КОЊА!
УЗЈЕШ
ЛИ МЕ!

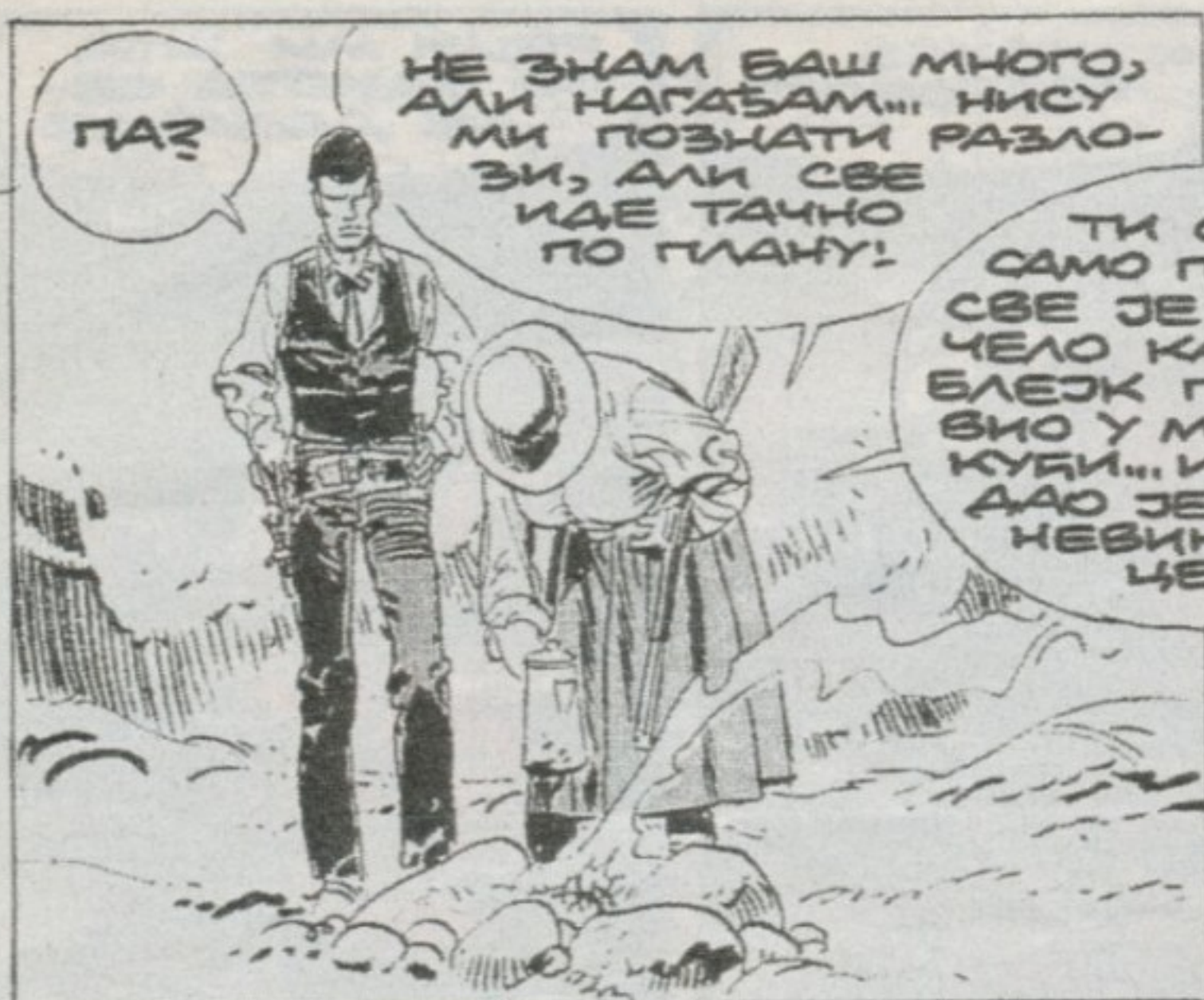
ХАЈДЕ,
ПУЦАЈ!
ДОБИЈЕШ
ДОБРУ
НАГРАДУ!
АЛИ БЛЕЈК
ТИ НЕБЕ
ДОЗВОЛИ-
ТИ ДА
УЖИВАШ
У ЊОЈ!

ДОБРО!
ПОБЕДИО
СИ! КА-
ЗАБУ
ТИ!

ЗНАШ
ДА ТО
НЕБУ
РЕЈИ
БЛЕЈКУ
И БИБУ
УЗ ТЕБЕ,
ГАФИ!

ПА?

НЕ ЗНАМ БАШ МНОГО,
АЛИ НАГАЂАМ... НИСУ
МИ ПОЗНАТИ РАЗЛО-
ЗИ, АЛИ СВЕ
ИДЕ ТАЧНО
ПО ПЛАЊУ!

ТИ СИ
САМО ПИОН!
СВЕ ЈЕ ПО-
ЧЕЛО КАД СЕ
БЛЕЈК ПОЈА-
ВИО У МОЈОЈ
КУЋИ... ИЗГЛЕ-
ДАО ЈЕ КАО
НЕВИНАШ-
ЋЕ...

"ТРАЖИО ЈЕ
УДОБАН
СМЕШТАЈ, НЕ-
ДАЛЕКО ОД
ПРУТЕ! ПО-
НУДИО МИ
ЈЕ ТОЛИКИ
УДЕО ОД
ПЛАЧКЕ,
ДА
НИ-
САМ
МО-
ГЛА
ДА
ОД-
БИ-
ЈЕМ!"

ЗАРАВО,
БЛЕЈК!

ЗАРАВО,
МОРТ!
ТАЧАМ СИ
КАО И
УВЕК!

ЗАТВОРИЛИ
СМО ЛОКАЛ!
ЈЕДНЕ ВЕЧЕРИ
ПОЈАВИО СЕ
ОСТАТАК
ЊЕГОВЕ
БАНДЕ...
СВЕ
МОМЦИ
СА
СЕВЕ-
РА!
УБРЗО
САМ ОТ-
КРИЛА
ДА
БЛЕЈК
ЗНА ДА
СЕ МИ
ПОЗНА-
ЈЕМО!"

ШТА?
НЕМО-
ГУРЕ!

ИСТИНА
ЈЕ! ВИДЕЛА
САМ КАКО
СПРЕМАЈУ
НАПАД!
БЛЕЈК ЈЕ
ЗНАО ДА СИ
ТИ У ТОМ
ВОЗУ!

ПРАВИ
ЋИО ТОГ
НАПАДА
БИО ЈЕ ДА
ТЕ ОСЛОБОДЕ!
БЛЕЈК ЈЕ ЈЕ-
ДИНИ ЗНАО ЗА
ТО! ЊЕГОВИ МОМ-
ЦИ НИКАД НЕ
БИ ПРИСТАЛИ
БЕЗ ОНОГ
МАМЦА
ОД СТО
ПЕДЕСЕТ
ХИЉАДА!
А И ЊЕТА
ЈЕ ТО
ПРИВУ-
КЛО!

КОЛИКО
СХВАТАМ, БИЛО
ЈЕ ПРЕДВИЂЕ-
НО ДА ЈА
БУДЕМ У
ВОЗУ СА
СВИМ
ТИМ
НОВЦЕМ!

ТАКО ЈЕ! ЧЕКАЈ, ЈОШ
НИСАМ ЗАВРШИЛА!

КАД СУ ТЕ ОСЛО-
БОДИЛИ, БЛЕЈК
ТЕ ЈЕ ПУСТИО
ДА ОДЕШ КАКО
НЕ БИ ПОСУМ-
ЊАО ДА ЈЕ ТО
ЗАМКА! АЛИ
ЗНАО ЈЕ ДА
БЕШ ДОБИ
ПРАВО КМЕ-
НИ!

НА-
СТА-
ВИ!

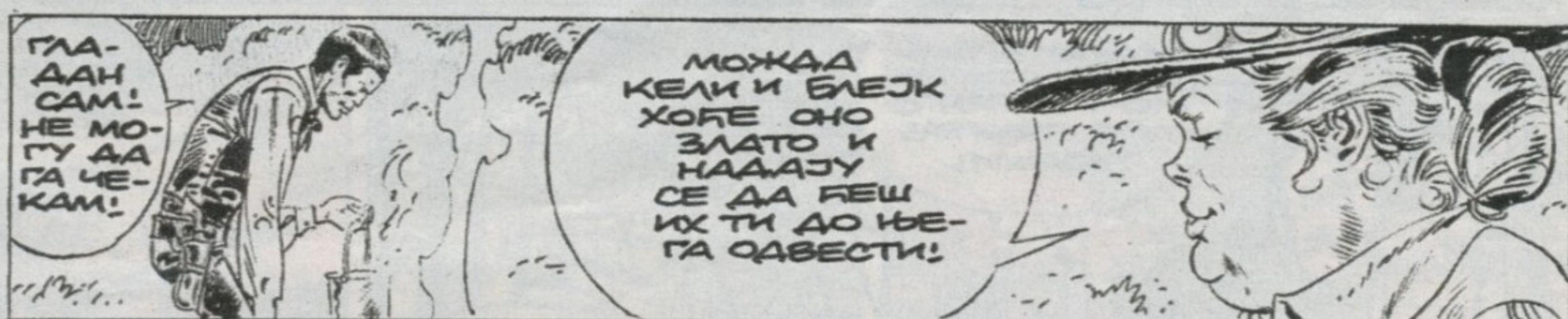
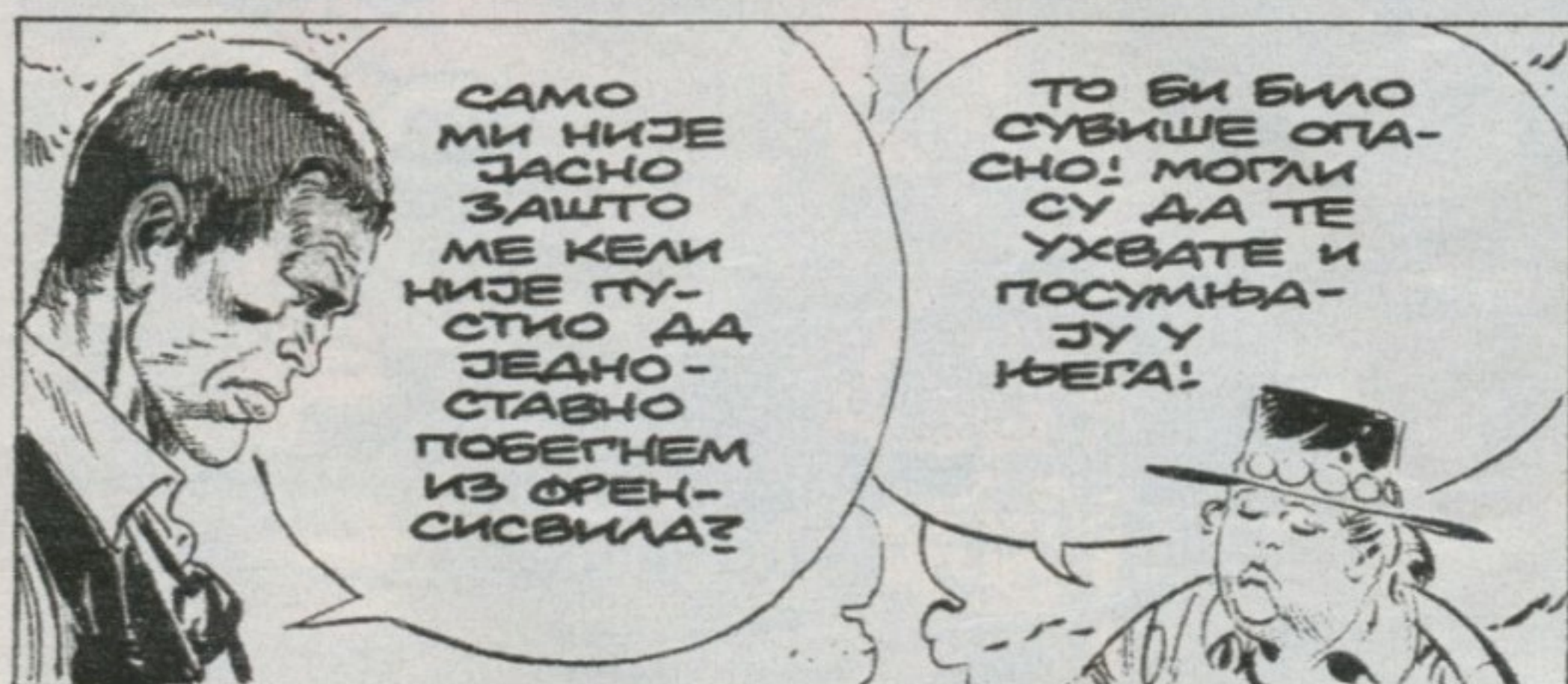

СВАКАКО, И
ТО ЈЕ БИО
ДЕО ПЛАЊА!
РЕКИ СУ ТИ
ЗА МЕНЕ
ИСТОВРЕМЕ-
НО КАД СУ
ПЛАНИРАЛИ
ТВОЈЕ
БЕКСТВО!

ЕТО, ТО ЈЕ
ОНО ШТО ЈА ЗНАМ,
МАЈК! ТИ СИ
БИО САМО
ДЕО У ЈЕДНОМ
ВЕЛИКОМ
ПОДУХВАТУ!
АЛИ КАКВОМ
И ЧИЈЕМ, ТО
ЈЕ ТАЈ-
НА!

НИЈЕ!
ЗНАМ
КО
СТОЈИ
ИЗ
ТОГА!

ЗАМАЛО
ДА ПРЕМРЕМ
ОД СТРАХА!
ЗАШТО СЕ
ШУЊАШ?

МА-
ЛО
КАС-
НИМ!

НИСИ
БАШ МНОГО
ПУЏАО!

НИ-
КУДА
НЕ ИДЕ-
МО!

НИСАМ РАС-
ПОЛОЖЕН!
РАДИЈЕ БИХ
СВИРАО НА
ВИОЛИНИ!

ЗА ВЕЧЕ-
РУ
ИМАМО
ПАСУЛО
СА СЛА-
НИ-
НОМ!

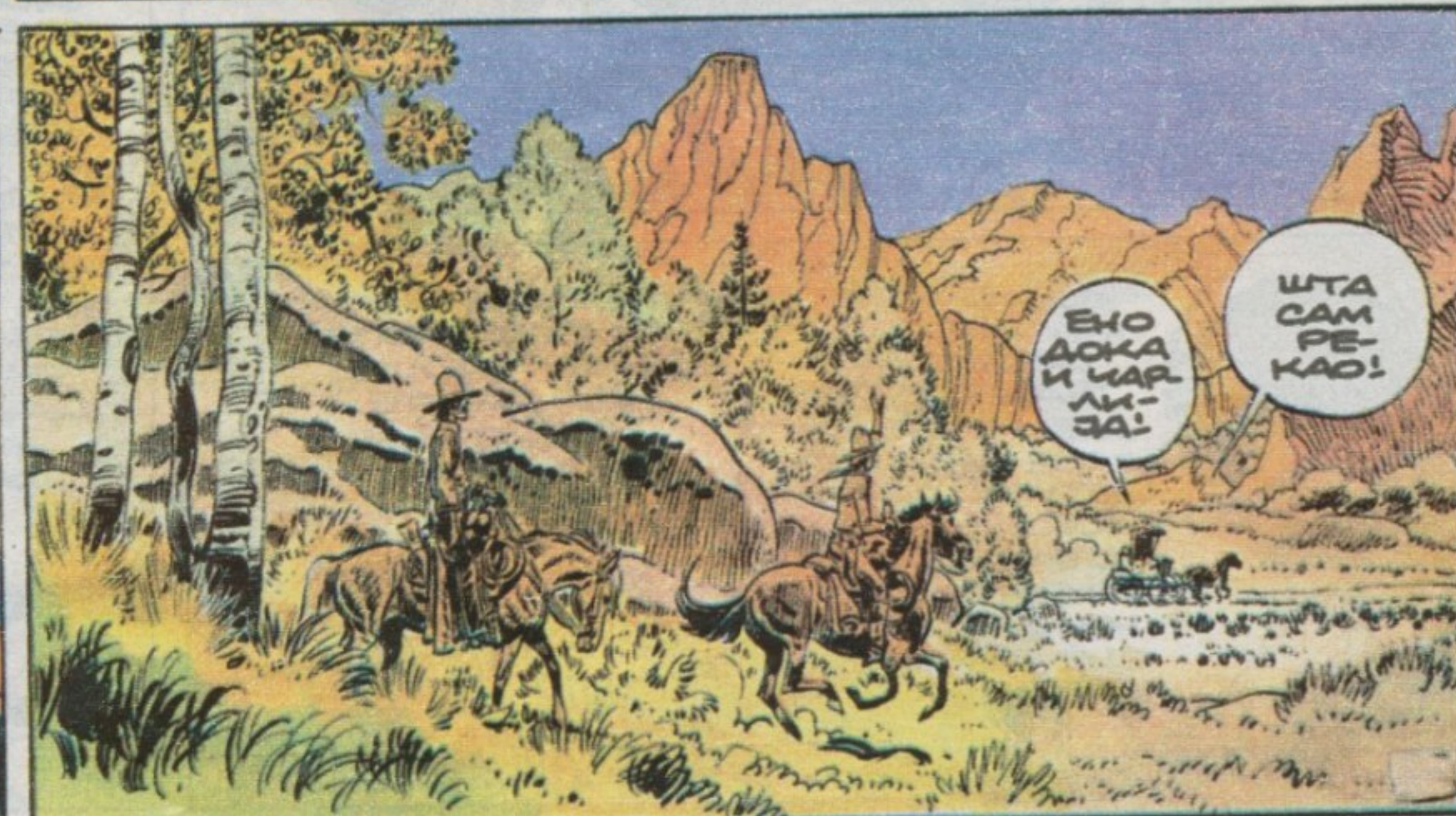

БАУБЕРИ-
ЈА ЈЕ
МУЧИЛО
ШТА ТО
БЛЕЈК
И КЕЛИ
СМЕРАЈУ...
У ЗОРУ
ЊЕГОВА
ЗНАТИЈЕ-
ЉА
НАДВЛА-
ДАЛА ЈЕ
ОПРЕЗ-
НОСТ И
ОДЛУЧНО
ЈЕ ДА
НАСТА-
ВИ ЗА
ЕСПА-
ЊОЛУ...

ШТО
ВИШЕ
РАЗМИШ-
ЉАМ О ТО-
МЕ, СВЕ
САМ ВИШЕ
УБЕРЕН ДА
МЕ КЕЛИ
НИЈЕ УВАЖИО
У ОВО ЗБОГ
КОНФЕДЕ-
РАЛНОГ
ЗЛАТА!

НА
ПУТУ...

ЕСПА-
ЊОЛА!
БЛЕЈ-
КОВИ
МОМЦИ
НИСУ
ДАЛЕ-
КО!

ЕНО
ДОКА
И ЧАР-
ЛИ-
ЈА!

ШТА
САМ
РЕ-
КАО!

КАС-
НИ-
ЈЕ...

ИМАМО ВРЕМЕ-
НА ДА СТИГНЕ-
МО У ДУРАНГО
ПРЕ ГРАНТА!
УЗЈАШИ!

АКО НЕ
МОЖЕШ ПРЕ-
КО ПЛАНИНЕ,
ОСТАНИ ОВДЕ
ДО СУТРА УВЕ-
ЧЕ! НЕ ВРИНИ,
ОВУДА ПРОЂЕ
САМО ПОНЕКИ
ИНДИЈА-
НАЦ!

А ЈА?

ТИ И ЈА СЕ
ВРАБАМО
У САНТА
ФЕ, АУШО!

ЈА
МОГУ САМА!
ИЛИ БУ
КУДА ЈА
ХОГУ!

УМИНИШЕШ
КАКО КАЖЕМ!
ТАКО ЈЕ
БЛЕЈК НА-
РЕДНО!
МНОГО
ПРИЧАШ!

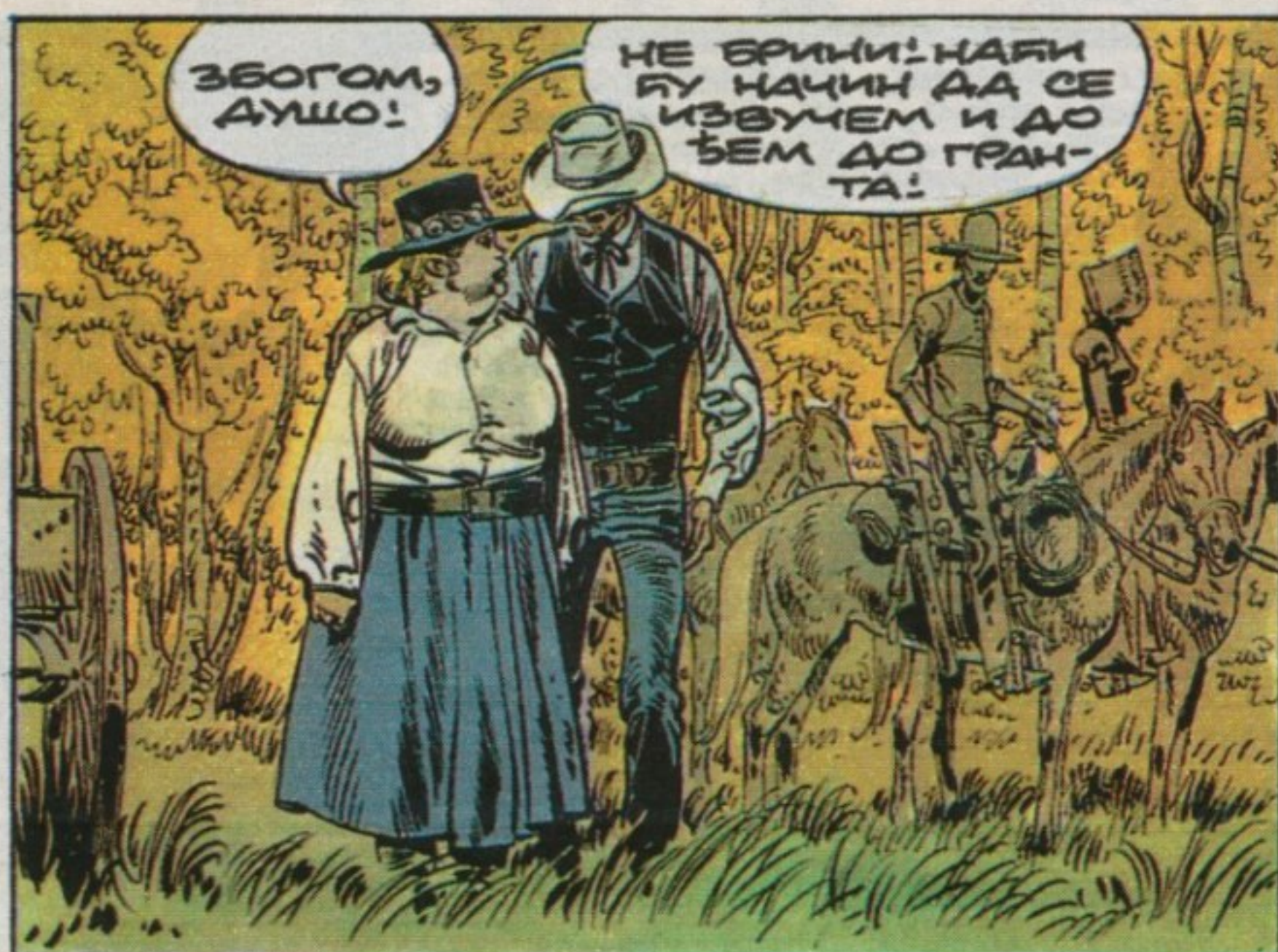
НИЈЕ
ОНА
ЈЕДИ-
НА, ДРУ-
ГАР!

ПАЗИ...

ЗАР
ТИ...

НЕ УЗБУЂУЈ СЕ,
МАЈК ЗБОГ МЕ-
НЕ! ХОГУ САМО
МОЈ ДЕО ОД
ОНИХ СТО
ПЕДЕСЕТ
ХИЛАД-
АА!

ЗБОГОМ,
ДУШО!

НЕ БРИНИ! НАЈИ
БУ НАЧИН ДА СЕ
ИЗВУЧЕМ И ДО
ЋЕМ ДО ГРАН-
ТА!

НАДАМ
СЕ ДА ЈЕ
У ПРАВУ!
ДАСА ИЗГЛЕ-
ДА ПРИЛИЧНО
ТВРДА ДА БИ
ГАОИ С ЊИМ
ИЗАШЛА
НАКРАЈ!

ТРИ ЗАХАЧА СУ
СЕ ЗАПУТИЛИ
ПУСТИМ ПЛАНИ-
НАМА...

КОЈИ
НЕБЕ
ДУГО ДА
ИЗДРЖЕ!

МОРА-
ЈУ ДОК
НЕ
СТИГ-
НЕМО
ДО ДУ-
РАН-
ГА!

НЕБЕ
ИЗДР-
ЖАТИ
НИ МО-
ЈА ЗАД-
ЊИ-
ЦА!

ТО
ТЕ
СИГУР-
НО НЕБЕ
СПРЕЧИТИ...
УХ...
ДА...

БРР...

ДА
ШТА?

НИ-
ШТА,
БЛУБЕРИ!
ЧОВЕК
ЈЕ
ЛУД!

НЕДАЛЕКО...

УСКО-
РО РЕ-
МО ПРЕ-
БИ ПУТ
ЗА ДУ-
РАНГО!

САД
ИЛИ
НИКАД!

СТАНИ,
ГАОИ!
ОВДЕ ТИ
ЈЕ КРАЈ
ПУТА!

АКО
ГА СЕ
САД
НЕ ОТА-
РА-
СИМ...

?

БЛЕЖК МИСЛИ
ДА ИСУВИШЕ
ЗНАШ, А ОН ЈЕ
ШЕО! УОСТАЛОМ,
ТАКО РЕ-
МО ВИШЕ
ПОДЕЛИ-
ТИ!

ШТА?

ЗБОГОМ,
ДУШО!

НЕ!

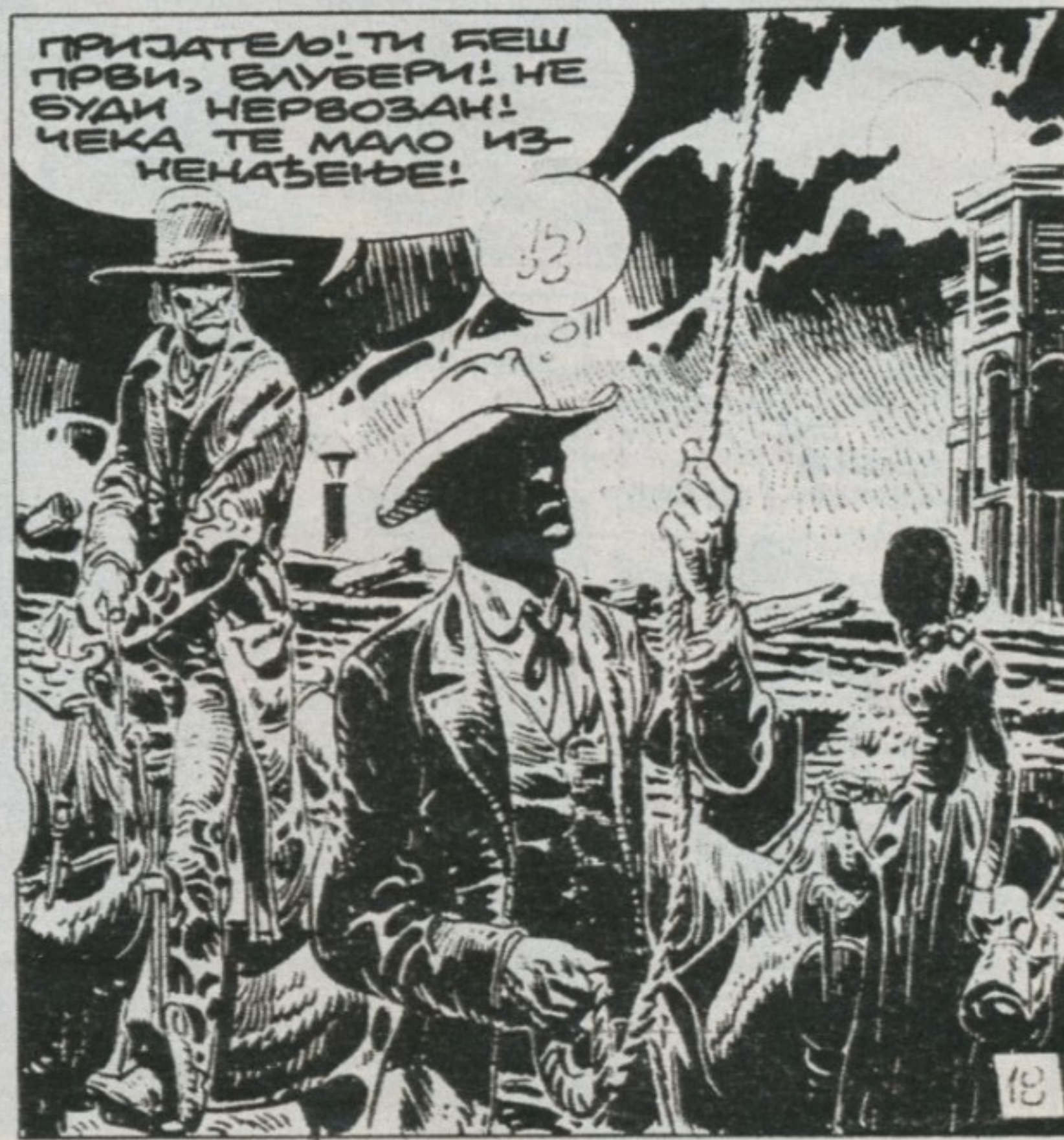
ААХ!

БУМ!

НЕБЕШ
ВАЈДА...
ЋИ!

АЛИ, БЛУБЕРИЈЕ-ВО ПИТАЊЕ ЈЕ ОСТАЛО БЕЗ ОДГОВОРА. УСКРО, ТРИ ПУТНИКА СУ УШЛИ У ГРАД КРОЗ СПОРЕДНУ УЛИЦУ...

ОВО
МИ СЕ
НЕ ДО-
ПАДА!
ИДИ
ТИ,
ДОК!

БАЦИ
ПИШТОЛ И
ПЕЊИ СЕ!
ЈА МОРАМ
ДА САКРИ-
ЈЕМ КО-
ЊЕ!

ДО ЋА-
ВОЛА!
ДОЗВО-
ЛИО САМ
ДА СЕ
УВАЛИМ
У ОВО!
ЈОШ МЕ
И ТАЈ
КЛИНАЦ
ПРАТИ
СА СВО-
ЈОМ
ВИОЛИ-
НОМ!

ЏАДЕ!
БРЖЕ!
МОЖЕ
НЕКО
ДА НАС
ВИДИ!

ТАЈ
ГЛАС!
ИЛИ САМ
ЛУД
ИЛИ...

ДРЖИ
СЕ И
НЕ
ГУБИ
НЕР-
ВЕ!

ВИДИ
КО ЈЕ
ОВДЕ ДА
ТЕ ДО-
ЧЕКА,
СИНКО!

БЕЗ ТРИКОВА ИЛИ
РУ ТЕ РАЗНЕТИ НА
КОМАДЕ!
МАЛИ
БЕ
ЗА
ТО-
БОМ!

РАДУЈЕШ
ЛИ СЕ
ШТО СЕ
ОПЕТ
ВИДИ-
МО?

КЕЛИ!

БЛУБЕРИ ЈЕ
МУЊЕВИТО
УЛЕТЕО...

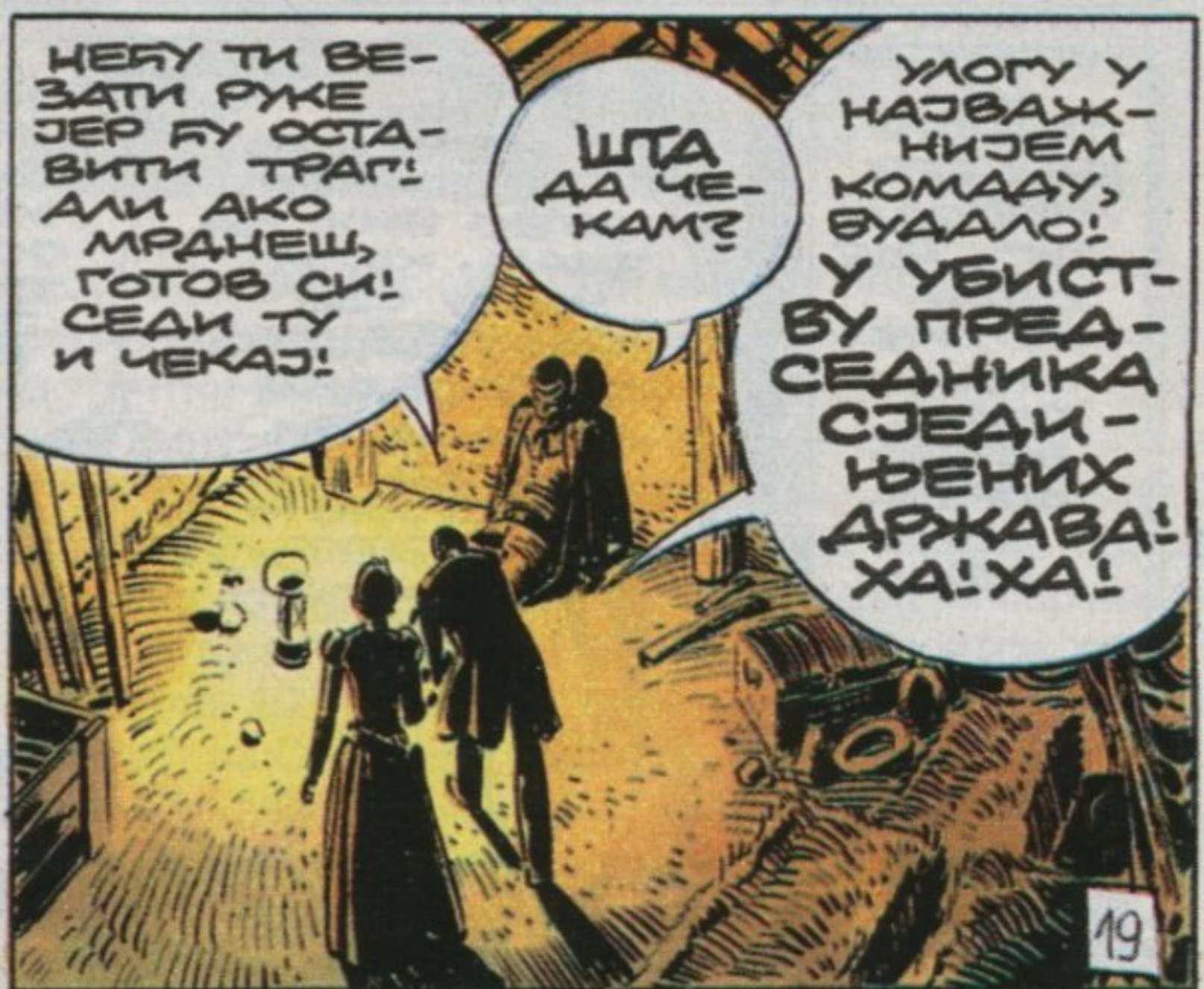
БЛУ-
БЕРИ!
ПУСТИ
ГА!

ДЖУК!

НАЗАД, БЛУ-
БЕРИ! СА
ОВАКО МА-
ЛЕ РАЗ-
ДАЉИНЕ
НЕГУ
ТЕ ПРО-
МАШИ-
ТИ!

ПРО-
КЛЕТСТВО!
ОН ЈЕ
ПРАВА
ЗВЕР!
ДРЖИ ГА
НА НИШАЊУ,
МОМЧЕ!

НЕГУ ТИ БЕ-
ЗАТИ РУКЕ
ЈЕР РУ ОСТА-
ВИТИ ТРАГ!
АЛИ АКО
МРАНЕШ,
ГОТОВ СИ!
СЕДИ ТУ
И ЧЕКАЈ!

ШТА
ДА ЧЕ-
КАМ?

УЛОГУ У
НАЈВАЖ-
НИЈЕМ
КОМДАУ,
БУДАЛО!
У УБИСТ-
БУ ПРЕД-
СЕДНИКА
СЈЕДИ-
ЊЕНИХ
ДРЖАВА!
ХА! ХА!

ШТА?
АЛИ ТО
ЈЕ... ТО
ЈЕ...

НЕБЕШ ИМАТИ
ПРИЛИКЕ ДА ИС-
ПРИЧАШ ДЕЦИ
ЗАШТО СИ
УМРО
У ДРУТОМ
ЧИНУ!
УБИЈЕ
ТЕ КЪО ПСА
ГОМИЛА
ДОБРИХ
ГРАЂАНА
ЖЕДНА
ОСВЕТЕ!
ЗАБОРАВИО
САМ ДА ТИ
КАЖЕМ... СВИ
БЕ МИСЛИТИ
ДА СИ ГРАН-
ТОВ УБИЈА!

ЗНАЧИ,
ТО СИ
СВЕ ВРЕ-
МЕ СМЕ-
РАО!

ДА БИСМО
ИЗБЕГЛИ ПРЕШКЕ,
НАПРЕ БЕМО
ТЕ ОНЕСВЕСТИТИ!
ПРВИ КОЈИ БЕ
ОВАМО УЛЕТЕТИ,
БИБЕ НАШИ
ЉУДИ КОЈИ
СПРЕМНИ
ЧЕКАЈУ ИСПОД
ОВОГ
ТАВАНА!

ДО-
СТА
МИ
ЈЕ
ОВЕ
ЖЕН-
СКЕ
ОДЕ-
БЕ!

АНЂЕОСКО
ЛИЦЕ И ЈА
БЕМО СЕ
ИЗВУКИ ИС-
ТИМ ПУТЕМ!
ДОК БЕ НАС
ЧЕКАТИ СА
ОДМОРНИМ
КОЊИМА!

КА-
КВА
ЈЕ ДЕ-
ЧАКО-
ВА УЛОГА
У СВЕМУ
ОВОМЕ?

ОХ!
ПА ЈА САМ
САМО СТРЕ-
ЛАЦ, ГОС-
ПОДИНЕ
БЛУБЕРИ!
ТРЕБА ДА
УБИЈЕМ
ПРЕДСЕД-
НИКА!

ТАЧНО! ЗА ТО
ПА ДОБРО
ПЛА-
ТА-
МО!

БАЏАТЕ
ПАРЕ! ТВОЈ
ВЕШТИ
СТРЕЛАЦ,
НЕ МОЖЕ ДА
ПОГОДИ НИ
ШТАЛУ!

НЕ СТВОЈОМ
ПУЦОМ КОЈУ
СВАКО ИМА! АЛИ
СА ОВИМ МА-
ЛИМ ЧУДОМ
МОГУ ДА
ПОГОДИМ
МУВУ
У ЛЕТУ
НА РАЗ-
ДАЉИ-
НИ ОД
ДВА
КИЛО-
МЕТ-
РА!

ОВАКО НЕШТО
НИКО НЕМА У ЦЕ-
ЛОЈ ЗЕМЉИ!
ТО ЧУАО ОД
ПРЕЦИЗНОСТИ
ИЗРАБЕ-
НО ЈЕ
НАРОЧИТО
ЗА МЕНЕ
И ТО У
БЕЛГИЈИ!

СЈАДНО!
ЗНАЧИ,
ОСТАВИ-
БЕШ ТРАГ
ЗЛОЧИ-
НА!

НЕ, ГОСПОДИНЕ! МЕ-
ЦИ СУ ОБИЧНИ, КАО
ЗА СВАКИ КОЛТ!

БУМ!

ХА! ХА!
ХА!

ДОСТА ЈЕ, АНЂЕЛЕ!
ИСПАВАЈ СЕ ДА СУТРА
БУДЕШ ОДМОРАН!
А ТИ, БЛУБЕРИ, УЖИ-
ВАЈ У СВОЈОЈ ПО-
СЛЕДЊОЈ
НОГИ!

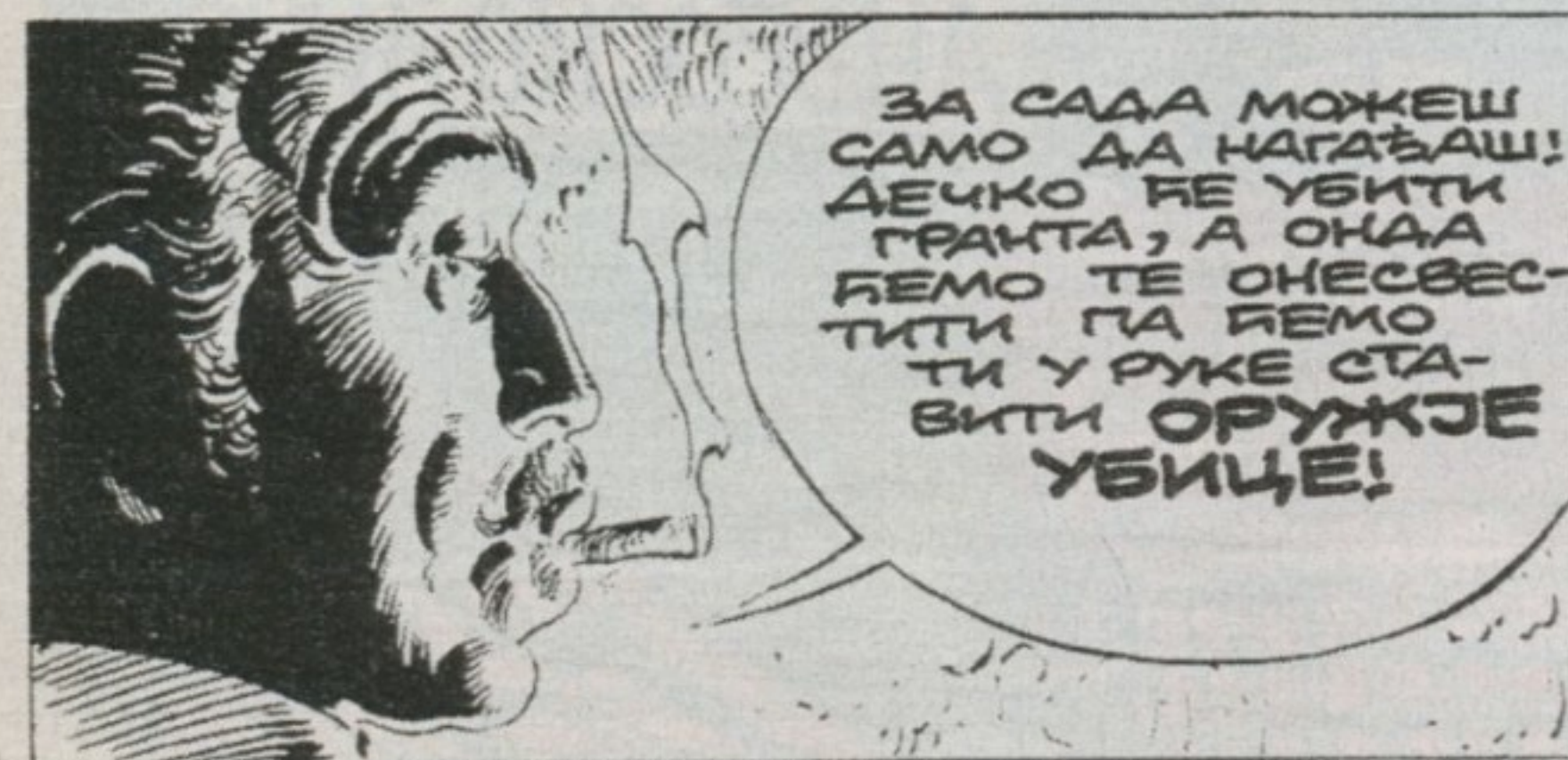
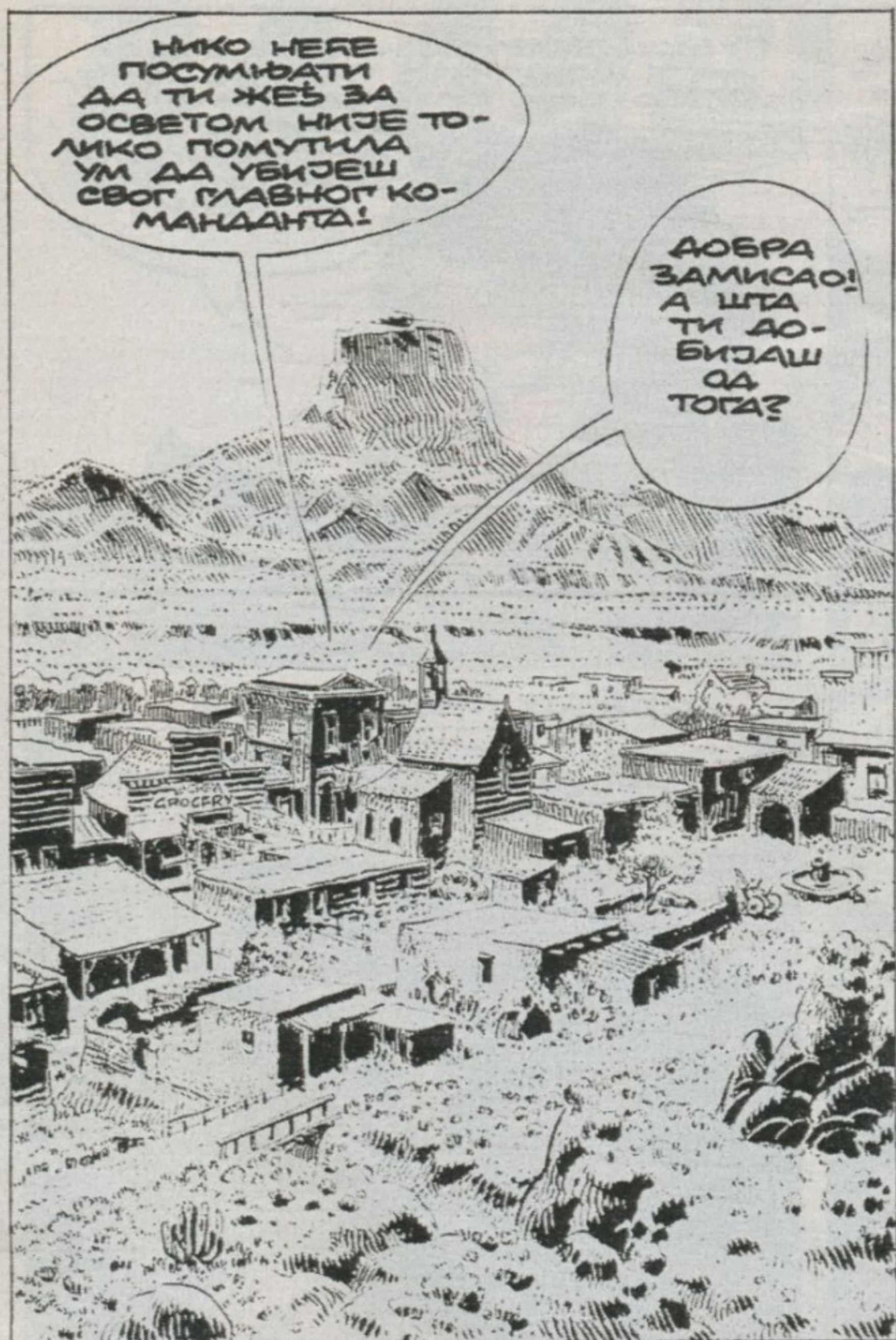
НА
ТАВАЊУ
БЛУБЕРИ
ПРОВОДИ
ДУГУ НОГ...
ТИШИ-
НУ ПРЕ-
КИДА
САМО
ВЕЧНО
ОПРЕЗ-
НИ
КЕЛИ...

ПРЕ
НЕГО ШТО
НЕСТАНЕМ,
ХТЕО БИХ ДА
ЗНАМ, КЕЛИ!
ЧЕМУ СВЕ
ОВО? ЗАШТО
ЈА? СВАКА
БУДАЛА БИ
МОГЛА ДА
ПОСЛУЖИ...

НИ СЛУЧАЈНО!
НАШ ПЛАН
ЗАХТЕВА ДА
УБИЈА ИМА НЕ-
ОСПОРАН МО-
ТИВ! ТАКАВ КО-
ЈИ БИ ПРЕВА-
РИО СВАКО
ЊУШКАЛО!

РАЗМИСЛИ
МАЛО О
СЕБИ! НЕ-
ПОСЛУШНИ
ОФИЦИР
ОКРИВЉЕН
ЗА ПУДЧКУ,
ПОВЕЉАО ИЗ
ЗАТВОРА, УМЕ-
ШАН У ПРЕ-
ПАД НА ВОЗ И
СПРЕМАН
НА СВАКИ
ЗЛОЧИН!
ТИ СИ
САВРШЕН
ВИНОВ-
НИК,
БЛУБЕ-
РИ!

УПРКОС
СВЕМУ,
БЛУ-
БЕРИ
ЈЕ
УСПЕО
ДА
ЗАСТИ.
СЛЕ-
ДЕБЕР
ЈУ-
ТРА...

ЈЕСИ ЛИ СПРЕМАН, АНЂЕО-
СКО ЛИЦЕ? ГРАД ВРВИ ОД
ОНИХ КОЈИ ЖЕЛЕ ДА ВИ-
ДЕ ГРАНТА! ТА ГУЖВА
ЋЕ НАМ ОЛАКШАТИ
БЕГ!

СПРЕ-
МАН
САМ!

ДА САМ НА
ТВОМ МЕСТУ,
АНЂЕЛЕ, ЈОШ
БИХ РАЗМИСЛИО
О ТОМЕ! ОВЕ ГРАБ-
ЉИВИЦЕ НЕФЕ ХТЕ-
ТИ ТАКВОГ СВЕ-
ДОКА КАО ШТО
СИ ТИ!

ГУБИШ ВРЕМЕ! НИСАМ БУДА-
ЛА И ОСИГУРАО САМ СЕ... ПРЕ-
ДУЗЕО САМ ОДРЕЂЕНЕ МЕРЕ...
МОЈИ ПОСЛО-
ДАВЦИ СУ УПО-
ЗОРЕНИ, ЗАР
НЕ, КЕЛИ?

ГРАНТ БИ ТИ ТРИ
ПУТА ВИШЕ ПЛА-
ТИО ДА ИХ
ОДАШ!

МОЖ-
ДА!
АЛИ
УГО-
ВОР ЈЕ
УГО-
ВОР!

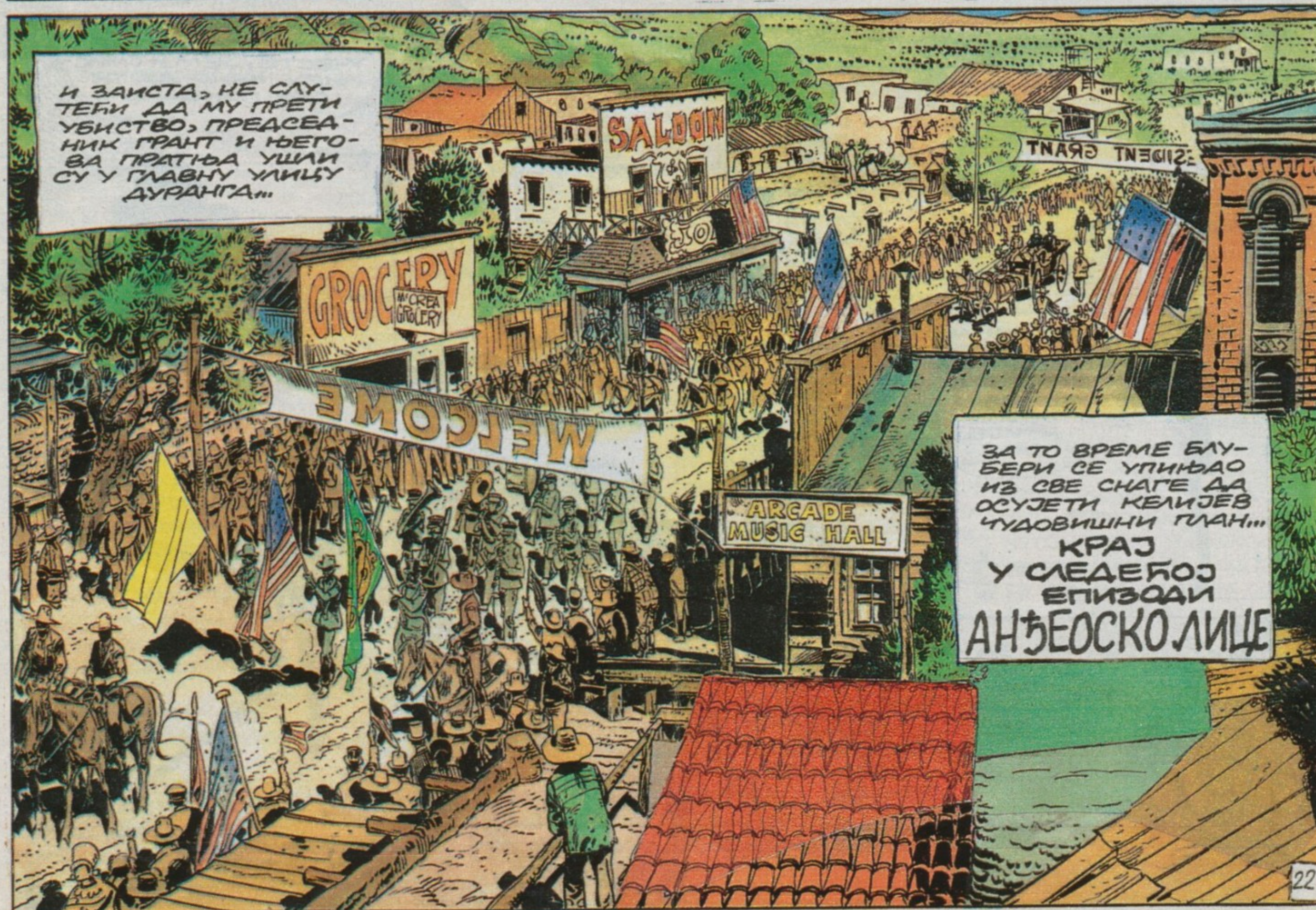
ЗАВЕЖИ!
ПРЕКИНИ
ИЛИ БУ
ТЕ ОДМАХ
УБИТИ!

НЕ
БРИНИ-
ТЕ, ГOS-
ПОДИ-
НЕ КЕ-
ЛИ!

САТИ СУ ПРОЛАЗИЛИ...

ГОМИЛА ЈЕ СВЕ БЕГА!
ОБЕЗБЕЂЕЊЕ ЈЕ НЕРВОЗНО!
ГРАНТ НИЈЕ ДАЛЕКО!

И ЗАИСТА, НЕ СЛУ-
ТЕЋИ ДА МУ ПРЕТИ
УБИСТВО, ПРЕДСЕД-
НИК ГРАНТ И ЊЕГО-
ВА ПРАТЊА УШЛИ
СУ У ГЛАВНУ УЛИЦУ
ДУРАНГА...

ЗА ТО ВРЕМЕ БЛУ-
БЕРИ СЕ УПИЊАО
ИЗ СВЕ СНАГЕ ДА
ОСУЈЕТИ КЕЛИЈЕВ
ЧУДОВИШНИ ПЛАН...
КРАЈ
У СЛЕДЕЋОЈ
ЕПИЗОДИ
АНЂЕОСКО ЛИЦЕ

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ

После кризе

„BLUR”, једна од најзначајнијих група новије британске поп сцене, ове зиме је одлучила да врати пољуљани углед код публике. Њихови главни супарници, чланови састава „Oasis”, одавно су их претекли и постали најуспешнија енглеска група деведесетих година. Док је група „Blur” поводом претходног албума свирала у Америци, могла је само немоћно да гледа како се албум састава „Oasis” сваке недеље продаје у нових сто хиљада примерака, док је њихов „The Great Escape” продат у свега 122.000 примерака укупно. Нову плочу зато су врло брижно припремали. Део песама снимали су на Исланду који се толико допао певачу Дамону Албарну да је тамо купио кућу и део новца уложио у један клуб.

Нови албум групе „Blur” доноси песме које су заједнички урадили Албарн и гитариста Грејем Кокстон и њиме као да су желели да се одвоје од претходног периода обележеног плочама „Modern Life Is Rubbish” (1993), „Parklife” (1994) и „The Great Escape” (1995). Претходних година групу су разједале и међусобне несугласице.

Али, њихова енергија поново прелази и на публику тако да првим сингловима са нове плоче сасвим добро пролазе на тржишту. Део публике је помало изненађен новим песмама, а остали их прихватају као још једну велику енглеску групу која је пребродила унутрашњу кризу.

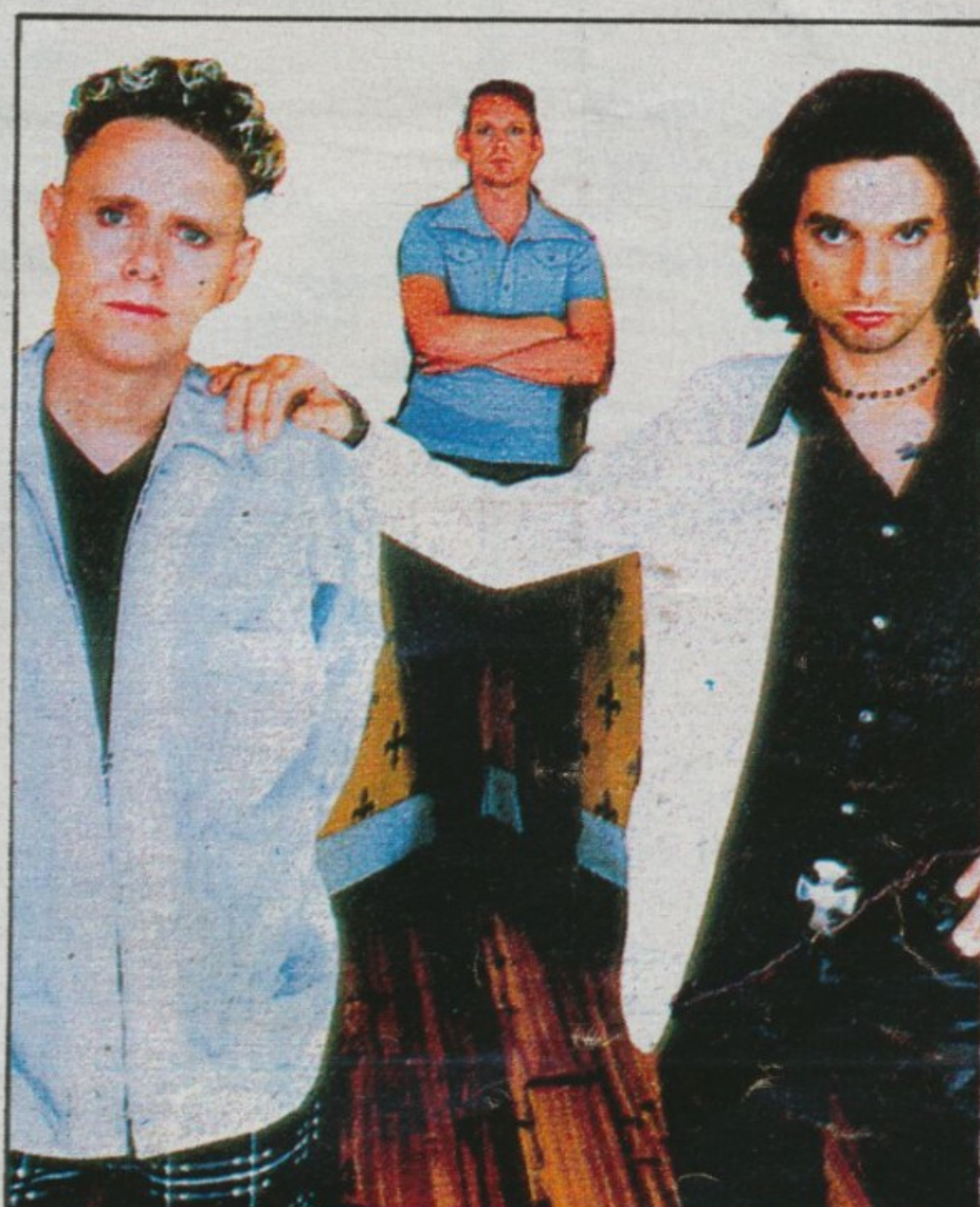
ТАКО НИЈЕ ДОБРО IT'S NO GOOD

I'm going to take my time
I have all the time
in the world
to make you mine
it is written
in the stars above
the gods decree you'll be
right here by my side
right next to me
you can run but
you cannot hide
don't say you love me
don't say you need me
don't say you love me
it's understood
don't say you're happy
out there without me
I know you can't be
'cause it's no good
I'll be fine

I'll be waiting patiently
till you see the signs
and come running to my
open arms
when will you realise
do we have to wait
till our worlds collide
open up your eyes
you can't back the tide

Бићу стрпљив
имам све време овог света
навешћу те да постанеш
моја
записано је у звездама
то је божја воља
бићеш управо овде, крај
мене
одмах уз мене
можеш да бежиш
али нема шансе да се
сакријеш
не реци да ме желиш
не реци да ме требаш
не реци да ме волиш
то се подразумева
не реци да си тамо негде
без мене срећна
знам да то не може бити
јер тако није добро
бићу сасвим у реду
стрпљиво ћу чекати
док не препознаш моје
знаке
и дојуриш у мој загрљај
када ћеш схватити
морамо ли да чекамо
да нам се светови сударе
широм отвори очи
плиму не можеш
зауставити

Музика и текст: Мартин Гор
Изводе: „Depeche Mode”

2X
НАЈ, НАЈ...

ЛИСТА СИНГЛОВА ДОМАЋИХ, 26
(7-14. 6. 1997. г.)

Уредници:
Давид Вартабедијан и
Ненад Мандић

1. (5) 6 ГОБЛИНИ – Боље соко у руци
него гуска у кревету
2. (1) 6 О.П.О. – Саша Ајданов
3. (3) 7 16-8-23 – Таутологија
4. (5) 3 DARKWOOD DUB – Антена
4. (4) 4 ИНСТАНТ КАРМА
– Чудни дани
5. (7) 2 ORTODOX CELTS
– Drinking song
6. (2) 8 НОВЕМБАР – Тако млад и
тако чист
7. (9) 2 ФАМИЛИЈА – Параноја
8. (8) 4 Д. ЦУКИЋ – Дуго путовање
возом
8. (–) 1 SUNSHINE – Кокаин
9. (6) 8 КОНТРАБАНДА
– Мађионичар
10. (12) 2 VOODOO POPEYE
– Карантин
11. (10) 3 POP CYCLE – Вилењаци
11. (10) 9 КРИСТАЛИ – Таласи
12. (–) 1 МУП МОНОПОЛ – Бла, бла

ЛИСТА ИНОСТРАНИХ СИНГЛОВА
РАДИО ПОЛИТИКЕ (07. 06–14. 06. 97)
Уредник: Никола Таминџић

- 1 (1) 6 DAFT PUNK – Around The World
- 2 (4) 5 TONY TONI TONE featuring DJ
QUIK – Let's Get Down
- 3 (8) 3 PREFAB SPROUT – A Prisoner
Of The Past
- 4 (7) 5 BLACKSTREET – Don't
Leave Me
- 5 (3) 7 LUSCIOUS JACKSON
– Naked Eye
- 6 (2) 4 GEORGE MICHAEL
– Star People '97
- 7 (5) 5 CARDIGANS – Lovefool
- 7 (12) 2 SARAH BRIGHTMAN &
ANDREA BOCELLI – Con Te Partiro
- 8 (14) 3 BRAND NEW HEAVIES –
Sometimes
- 9 (6) 5 NICK CAVE – (Are You) The One
I've Been Waiting For?
- 10 (–) 1 HANSON – Mmm Bop
- 11 (16) 3 BEAUTIFUL SOUTH
– Blackbird On The Wire
- 12 (19) 4 COOLIO – The Winner
- 13 (27) 2 SUZANNE VEGA – Birthday
- 14 (9) 8 CHEMICAL BROTHERS – Block
Rockin' Beats
- 15 (11) 4 BECK – Sissyneck
- 16 (10) 6 SINEAD O'CONNOR – This Is
to Mother You
- 17 (22) 2 WARREN G – Smokin' Me Out
- 18 (–) 1 DEPECHE MODE – Home
- 19 (20) 3 PAVEMENT – Shady Lane
- 20 (15) 10 U2 – Staring At The Sun
- 21 (13) 7 N-TRANCE – D.I.S.C.O.
- 22 (29) 2 INXS – Everything
- 23 (13) 7 REPUBLICA – Drop Dead
Gorgeous
- 24 (17) 8 ETERNAL – Don't You Love
Me?
- 25 (–) 1 APOLLO FOUR FORTY – Raw
Power
- 26 (23) 8 WET WET WET – If I Never
See You Again
- 27 (24) 6 TRICKY – Maks Me Wanna Die
- 28 (–) 1 VELOCETTE – Get Yourself
Together
- 29 (26) 5 PRIMAL SCREAM – Kowalski
- 30 (30) 7 MONACO – What Do You Want
From Me?

КАД ЈЕ АУТОМОБИЛ БИО УМЕТНИЧКО ДЕЛО

ГНОВИ НА Д ТОЧКА

У духу острвске традиције, у Енглеској је 1934. године основан Клуб спортских аутомобила ветерана (Veteran Sport Car Club). Основно правило окупљених занесењака четвороточкашима било је да сви аутомобили произведени након 31. децембра 1930. године нису и не могу да буду вредни њихове пажње. Клуб је, наиме, рачунао да су његови чланови довољно упућени у праве вредности аутомобила, каквих у Енглеској заиста није било мало, те да ће они лако установити да после поменутог датума одиста није направљен ниједан аутомобил довољно отмен и одмерен да би заслужио пажњу зналаца, чланова Клуба.

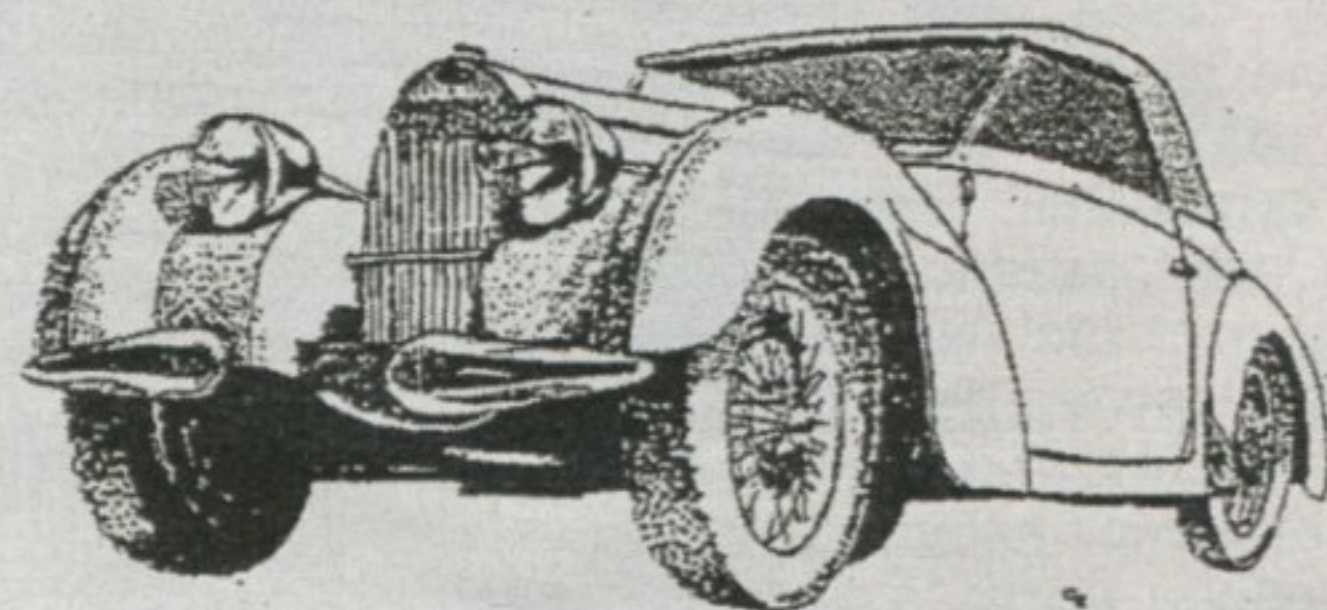
И заиста, тридесете године у аутомобилизму обележавају почетак златне ере аутомобила која је завршена 1957. године – тада је са производне траке на кеју Жавел у Паризу сишао последњи 15 CV Six у фабрици Андре Ситроена, да би га наследио аутомобил будућности „ситроен ID 19“.

Уметност аутомобила

До почетка тридесетих година техника мотора и конструкција била је савладана до савршенства, а онда је почело усавршавање уметности аутомобила: дизајна, боје, материјала и, изнад свега, ду-

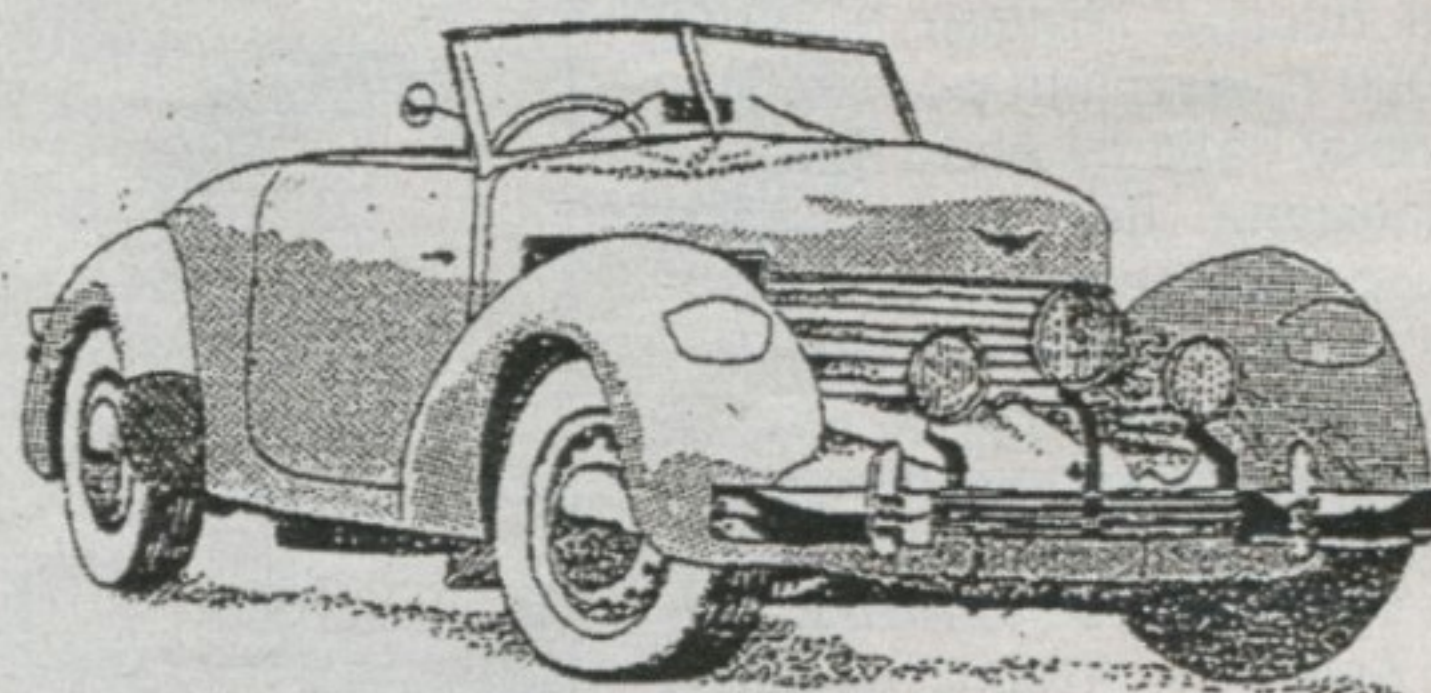
**Свемоћна машина
лепог изгледа у
раздобљу од 1930.
до 1957. године
достизала је
божанске размере.
Као што су некада
били обожавани
коњи, пси или
соколови, тако су у
то доба вољени
аутомобили**

ха. Двадесет пет наредних година представља раздобље заноса и опијености западне цивилизације аутом као свемоћним предметом жеља и уживања, оствареном визи-

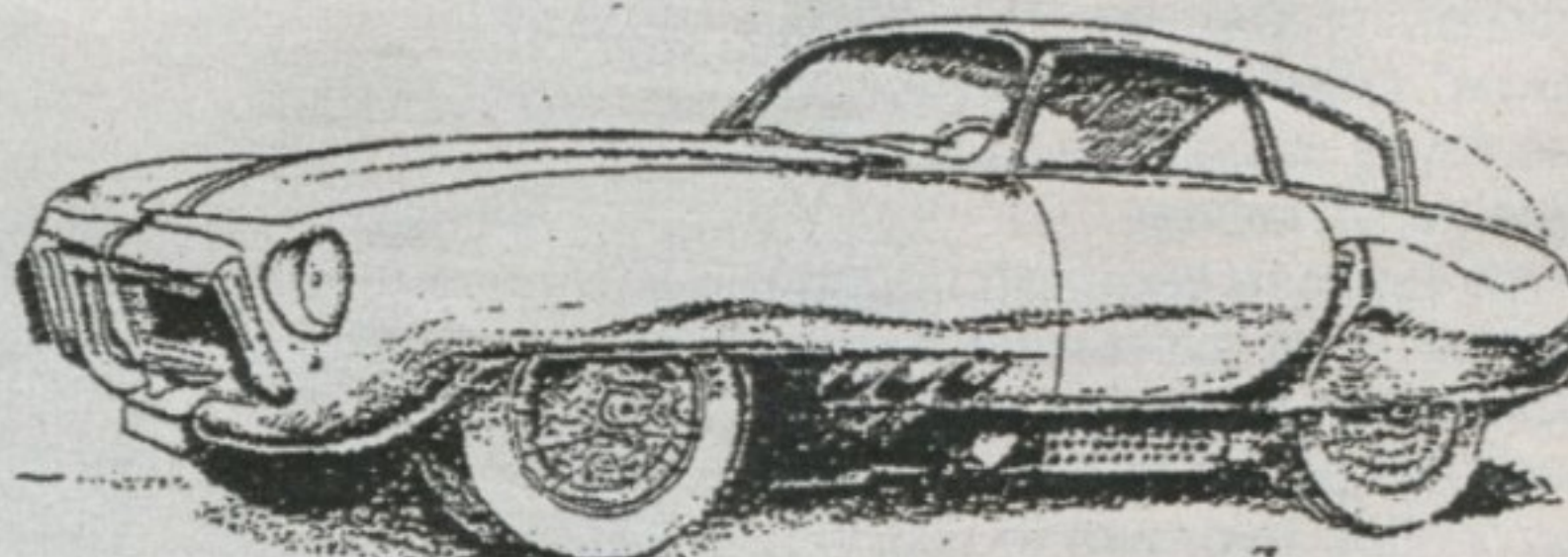
БУГАТИ 57С (1935)

За њега су се отимали богати младићи тридесетих – један од најлепших модела италијанског генија Етореа Бугатија.

КОРД 812 (1933)

Ремек-дело америчке ауто-индустрије и дизајна у коме је 1940. године погинуо идол америчког филма Том Микс

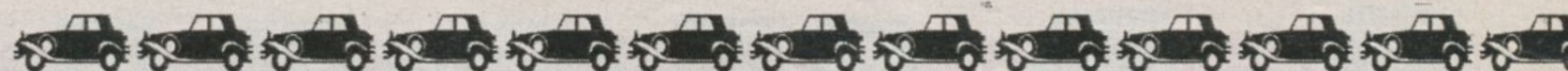
ПЕГАЗ 3 – 102 (1952)

Шпанско „чудовиште од аутомобила“ са 210 KS прављен за Трухиља, диктатора из Санто Доминга

MANDRAKE

THE
MAGICIAN
BY LEE FALK & PHIL DAVIS

пер", „адлер" или „ауто унион".

Амерички и немачки стил тридесетих година углавном су одређивали изглед аутомобила у целом свету. Пре и након Другог светског рата дизајнерске школе Енглеске, Француске, Италије и Чехословачке употпуњују својим посебним духом палету златне ере аутомобилизма моделима као што су: „јагуар", „лагонда", „армстронг", „ролс ројс" (Енглеска); „делаје", „фасел вега", „кочкис" (Француска); „валтер",

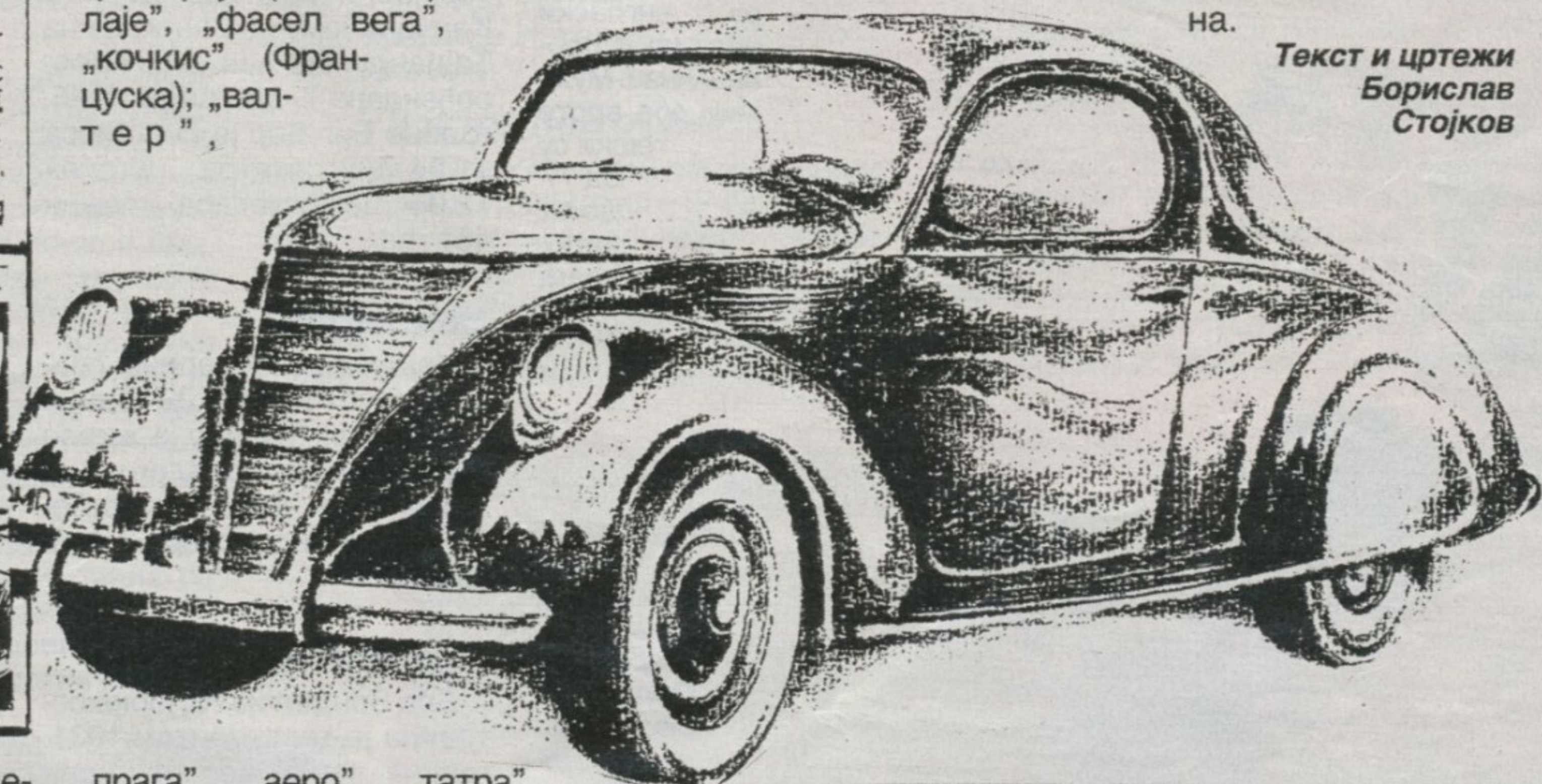
вали светску или локалне историје. Велики потреси који су отпочели још крајем 19. века сустижали су један други да би врхунац достигли у светској катаклизми – најпре у Првом а потом Другом светском рату. Судбина појединих народа укључених у историјски вртлог тридесетих година а потом и у делимично разрешење сукоба четрдесетих и педесетих година снажно је утицала

на дух националних култура и њихових производа.

Предмети за свакодневну употребу, међу којима посебно место заузима аутомобил, нашли су се у средишту пажње уметника. Ето разлога зашто индустријски производи, а аутомобил изнад свих, у то време постају уметнички предмети успињући се у свести људи до самог божанства.

Тако је то било до средине педесетих година.

Текст и цртежи
Борислав Стојков

јом из снова. Време између 1930. и 1957. године обележавају аутомобили чија особеност надмашује данашње схватање дизајна и који су тежили стилској препознатљивости и уметничком савршенству.

Амерички пробој тридесетих година, усред велике економске кризе, са моћним аутомобилима као што су били „џузнберг", „оберн", „форд" или „пакард", руши до тада неприкосновени положај који су заузели европски креатори класичног стила. На другој страни Океана, немачка привреда, у снажном успону, почиње да производи по свему изузетне аутомобиле за своју елиту политичара и финансијских магната. Такви су били нови модели „хорха", „мајбаха", „МАГ"-а или „мерцедеса", употпуњени моделима за средњу класу – „танза", „ванде-

„прага", „аеро", „татра" (Чехословачка) или „итала", „ланча", „алфа ромео" (Италија).

Знак престижа

Препознајући се по појединим моделима лимузина или кабриолета, велики државници, магнати или уметници диктирали су укус тежећи новом и узвишеном. Амерички генерали обожавали су „пакарде", индијске махараџе „ролс ројсе", арапски шеици „мерцедесе". Том Микс судбински се везао за „корда", Хемфри Богарт за „форда", Клерк Гебл за „џузнберга" а Мусолини за „ланчу аурелију". Аутомобил је постао предмет личног препознавања.

Рађање појединих модела аутомобила не може се посматрати одвојено од догађаја који су у том истом раздобљу одређи-

НАРУЏБЕНИЦА

„ФУТУРА ПУБЛИКАЦИЈЕ", Нови Сад, Ст. Мусића 21

(име и презиме)

(адреса)

Овим поручујем... примерака књиге

„УСПЕЊЕ АУТОМОБИЛА 1930–1957" Б. Стојкова по повлашћеној цени од 55 динара (цена у продаји ће бити 85 динара). Укупан износ уплатити по пријему књиге (а) поузећем. Књига има 80 страна, формата 24,5 x 16,5 cm, на висококвалитетној хартији са прилозима у колору.

● Нај, нај из „Гинисове књиге рекорда“ за 1997. ●

МАЧЕ ОСВОЈИЛО

НАЈВЕЋЕ НАСЛЕДСТВО ОСТАВЉЕНО ПСУ ЈЕСТЕ 15 МИЛИОНА ДОЛАРА 1931. ГОДИНЕ

ПСИ

Највећи

Најтеже расе паса су стари енглески мастиф и бернардинац. Мужјаци обе врсте тешки су од 77 до 91 килограм.

Најмањи пси на свету су јоркширски теријери. Ово је Биг Бос рођен децембра 1994. и висок до рамена само 11,94 центиметра

Највиши

Највиши пас за кога се зна јесте мужјак данске доге по имену Шамгрет Данкас, рођен 1975. године, власништво Венди и Кита Комлија из Милтон Кејнза у Великој Британији. Овај пас био је висок 105,4 центиметра, а 106,6 центиметара након трешен. Највећа тежина износила му је 108 килограма.

Најмањи

Јоркширски теријер Артура Марплеса из Британије био је, мерено до врата, висок 6,3 центиметра, а имао је дужину, од врха

њушке до корена репа, 9,5 центиметара. Тежио је 113 грама. Угинуо је 1945. нешто пре него што је навршио две године живота.

Најмањи живи пас зове се Биг Бос. Он је јоркширски теријер и припада др Чају Канчанакому из Бангкока на Тајланду. На дан свог првог рођендана 7. децембра 1995. године Биг Бос је био висок 11,94 центиметра, дугачак 12,95 центиметара, тежак 481 грам.

Најстарији

Најдубља проверена псећа старост износи 29 година и 5 месеци. Толико је живео аустралијски говедар или хилер Блуји, власништво Леса Хола из Рочестера у Аустралији.

Најбогатији

Ела Вендел из Њујорка оставила је тестаментом 1931. године својој верној пудли Тобију 15 тадашњих милиона долара.

Најдуже у служби

Лабрадорски ретривер Синди Клио, власништво Арона Бара из Тел Авива у Израелу, служио је као пас-водич за слепе 14 година и 8 месеци.

Врхунски на изложбама

Највећи број угледних светских признања „Челинц сертификейтс“ која је на изложбама свих раса освојио један пас је 275, а пас је куја немачког овчара по имену Алтана'с Мистик рођена 1987. Њена власница била је Џејн Фајерстоун, а сада је код дресера и одгајивача Џејмса Мозиса из Алфарете у америчкој држави Џорџији.

Највећи број „Бест-ин-шоу“ награда које је на изложбама свих раса добио један пас је 203. Лепотица је куја шкотског теријера рођена 1978. чија је газдарица била Сони Новик из Плентејшн Ејкерса, америчка држава Флорида.

МАЧКЕ

Највеће

Проверено најтежа домаћа мачка је пругасти Хими чија је тежина пре смрти 1986. износила 21,3 килограма. Хими је око струка имао 83,8 центиметара и био је дугачак 96,5 центиметара. Припадао је Томасу Вајзу из Редлинча у Аустралији.

Једанаестогодишња пругаста мачка Попа, власништво Гледис Купер из Њупорта у Великој Британији, била је новембра 1984. године тешка 20,19 килограма.

Најмања

Мужјак хималајскоперсијске расе блу поинт по имену Тинкер Тој, кућно љубимче Катрине и Скота Форбиса из Тејлорвила у америчкој држави Илиноис, висок је 7, а дугачак 19 центиметара.

Најстарија

Поуздано проверено најстарија мачка свих времена је пругаста женка Ма која је из милосрђа заувек успавана новембра 1957. када је имала 34 године. Припадала је Алиси Сеинт Џорџ Мур из Друстејгтона у Британији.

НАЈСТАРИЈА МАЧКА МАЈКА ИМАЛА

Пругаста мачка Пус, госпође Холвеј из Клејхидона у Британији, угинула је, кажу, само дан после свог 36. рођендана новембра 1939. године.

Најплоднија

Пругаста мачка Дасти из Бонема у америчкој држави Тексас, рођена 1935. године, окотила је укупно 420 мачића током плодног периода свог живота. Последње маче, једно једино у том накоту, омацила је 12. јуна 1952. у годинама када је огромна већина мачака увелико покојна.

Најстарија мајка

Маја 1987. мачка Кити Џорџа Џонстона из Крокстона у Британији добила је два младунчета у 30. години када је могла да

у
ПРАВОЈ
ВЕЛИЧИНИ

● Нај, нај из „Гинисове књиге рекорда“ за 1997. ●

МАТЕРХОРН

им буде чукунбаба. Кити је угнула непосредно пред свој 32. рођендан јуна 1989. Зна се да је омацила укупно 218 мачића.

Најбољи пењач

Године 1950, четворомесечно маче Јозефине Ауфденблатен из Женева у Швајцарској успентрало се на висину од 4.478 метара пратећи на своју руку непознате планинаре и освојивши заједно с њима врх Матерхорн у Алпима.

Минијатурни коњи, најмањи на свету, увек су били популарни у европским краљевским породицама. На слици је коњић по имену Тојхорс Принсес Сноудроп с петогодишњом Брајони Хивер. Он је рођен 23. априла 1996. и када је снимак направљен био је висок 53 центиметра. Његов одгајивач Тики Адоријан не очекује да ће, када сасвим одрасте, бити виши од 66 центиметара

ПСЕЋИ РЕКОРД СУ 23 МЛАДУНЦА ОДЈЕДНОМ

ЗЕЧЕВИ

Највећи

Априла 1980. године на међународној изложби у Шпанији приказана је петомесечна женка француског лопа која је тежила 12 килограма.

Најмањи

И холандски патуљаст и пољски патуљаст зец имају тежину од 0,9 до 1,13 килограма. Године 1975. Жак Булок из Куломјера у Француској објавио је да је добио нови хибрид ових раса чија је тежина само 396 грама.

Најдуже уши

Црни енглески шампионски лоп по имену Свит Маџестик

ЈЕ 30 ГОДИНА

Стар, кога су одгајили Тереза и Черил Сјуард из Ексетера у Великој Британији, имао је раскошне уши дугачке 72,4 центиметра и широке 18,4 центиметра. Он је умро октобра 1992.

КОЊИ

Најмањи

Пастув Литл Памкин са фарме мини коња „Дел Тера“ у Инмну, америчка држава Јужна Каролина, био је новембра 1975. године висок свега 35,5 центиметара, а тежио је 9 килограма. Литл Памкин је припадао Џ. Џ. Вилијамсу Џуниору.

Највећи

Највиши и најтежи коњ за кога се зна био је кастрирани Самсон – касније прекрштен у Мамута – енглеске пасмине шијер одгајивача Томаса Кливера из Тодингтон Милса у Великој Британији. Године 1850. овај коњ је био висок 2,19 метара, што је забележено, и, кажу, тежак 1.520 килограма.

Најстарији

Најдубљу проверену старост од 62 године доживео је Олд Били рођен 1760. одгајивача Едварда Робинсона из Вулстона у Британији.

Најстарији пони

Фармер из Француске имао је понија који је, према поузданим подацима, угинуо 1919. проживевши 54 године.

Пони по имену Џон власника Џуни Рози Озборн из Викем Бишопа у Британији угинуо је 1988. у дубокој старости од 44 године.

НАЈВИШЕ МЛАДУНАЦА

Пси

Женка америчког лисичара, власништво В. Елија из Амблера у америчкој држави Пенсилванији, донела је на свет 1944. године 23 штенета одједном. Исти број младунаца у једном накоту (преживело их је 14) добила је 1975. године женка бернардинца, власника Р. и А. Родена из Лебанона у америчкој држави Мисури, као и данска дога 1987. године (преживело их је 16), власништво М. Хариса из Литл Хола у Британији.

Мачке

Године 1970. бурманскосијамска мачка, власништво В. Гејна из Черч Весткота у Британији, имала је у једном накоту 19 мачића од којих је 15 преживело.

Хрчци

Женка златног хрчка породице Милер из америчке државе Луизијане донела је 1974. године на свет 26 младунчади. Преживело је само 8.

Мишеви

Године 1982. кућни миш (ица) кога је држала госпођа Оуглви из Блекпула у Великој Британији окотио је 34 младунца.

Зечеви

Најплодније домаће врсте имају по 5 до 6 накота од по 8 до 12 младих годишње током читавог женкиног плодног периода.

Године 1978. женка новозеландског белог зеца, власништво Џ. Филека из Кејп Бретона у Канади, окотила је одједном 24 младунца.

НАЈСТАРИЈИ ЛЉУБИМЦИ У ЗАТОЧЕНИШТВУ

Птице

Папагај по имену Прудл ухваћен 1958. живео је у кући И. Фроста у Великој Британији 35 година.

Мали папагај Чарли, власништво Ј. Динсија из Лондона, Британија, угинуо је 1977. када је имао 29 година.

Заморче

Сноубол је у кавезу проживео скоро 15 година у кући М. А. Вола у Бингему, Велика Британија. Угинуо је 1979.

Миш

Миш Фрици кога је чувала Бриџит Берд из Бирмингема у Британији угинуо је 1985. у дубокој старости од седам година.

Зец

Дивљи зец Флопси ухваћен 1964. године, власништво Л. Б. Волкера из Тасманије у Аустралији, угинуо је 1983. пре него што је напунио 19 година.

Златна рибица

Звала се Фред и живела је и склопила очи у акваријуму породице Вилсон из Вортинга у Британији 1980. навршивши 41 годину.

Приредила:
Бојана Дожић

Свит Маџестик Стар имао је најдуже зечије уши на свету. Исте такве данас има само његов унук Свит Ријгел Меџик

МАГИЧНА ТАБЛА

У прошлости, шахисти током игре нису били одвојени од публике, што је причињавало много тешкоћа и ометало игру. Прва демонстрациона табла начињена од дрвета, величине метар са метар појавила се 1886. године на Првом мечу за првенство света између Штајница и Цукерторта. Од тада, па све до пре двадесетак година, те табле се нису мењале. Затим су се појавиле магнетне на којима фигуре саме „стоје”. Револуцију је донело доба електронике. Андро Мошић, дипломирани инжењер електротехнике, изумео је систем „Марс-1” за демонстрирање шаховских партија који је примењен на многим великим такмичењима, па и приликом сусрета Корчној – Спаски 1977/78. године и на Олимпијади у Новом Саду 1990.

На мечу за првенство света између Карпова и Корчноја у Мерану 1981. године биле су постављене три телевизијске камере. Једна је саванице све време игре снимала шаховску таблу, а две са стране играче. На тај начин на бројним екранима у сали и око сале у сваком тренутку могло је да се види „колико је сати” на шаховским таблама.

До промене је дошло у мечу за првенство света 1986. у Лондону између Каспарова и Карпова. У свакој фигури били су уграђени сензори, па се покретом фигуре на табли аутоматски и на демонстрационој табли показивао тај потез. Тако су без посла остали демонстратори, млади шахисти који су рукама или помоћу дугог штапа померали фигуре на демонстрационим таблама.

L-3H, временски агент, увек је уочљива и препознатљива, без обзира на облик који тренутно има. Управо због те своје особине примљена је у Агенцију на место агента задуженог за спречавање удаја и венчања.

Али, овог пута, док је стајала пред мојим столом и предавала свој извештај, не само да је била приметна већ и потиштена и снуждена.

– Нисам успела, шефе. Ја сам направила грешку – рече ми. – Побегла је... побегао је од мене. Први мушкарац двадесет и пет столећа...

– Немој то сувише озбиљно да схваташ и превише примах к срцу – покушао сам да је утешим. Она је за мене била више од обичног агента, ја сам човек који је открио њене способности. – Могли бисмо да пронађемо шта је то пошло лоше, а затим да се приближимо другом временском линијом.

– Али, ја нисам добра – рече док јој је тело постојало опуштеније и мршавије. Понекад се питам како су људи показивали своја осећања пре но што су нам мутације омогућиле да управљамо властитим телом.

– Слушај ме – рекох јој повећавајући се како бих зрачио што више поверења – реци ми шта се догодило. Временске ознаке на управљачу показују да те машина однела у Лондон, у 1880. годину...

– Да спречим венчање Едвина Саливена и Ангелине Гилберт – дода она с гримасом на лицу. – Само време зна зашто.

Уздахнуо сам. С њом сам увек био пажљив.

– Зато што би то венчање спојило два сета гена који би, након три генерације, створили... – тумачио сам јој лаганим, мирним гласом.

Изненада, она ми посла један од својих старих смешака, онај с подигнутом левом обрвом, и прекину ме:

– До сада нисам могла да схватим временске последице преноса, па немој ни сада да ме учиш. Већ и само спречавање венчања довољно је занимљиво и привлачно. А овог пута сам мислила да ће задатак бити двоструко занимљивији и привлачнији. Едвина је брада црвена и овако дугачка, а нисам имала посла с брадама већ на пет задатака. Али, нешто је кренуло... Ма, најгоре од свега је то што је ствар кренула наопако када сам била сасвим нага.

Уређује
др Зоран Живковић

Ентони Баучер

Нисам баш превише веровао у то што ми је рекла. Признао сам јој да немам поверења у њене речи.

– Ја уопште не мислим да ви ово стварно разумете, шефе. Зато што сте мушкарац... – њен неодређен осмех ласкао ми је с обзиром на то како је изговорила реч мушкарац – ... а мушкарци то никада нису разумели. Али, чињеница је да је оно што мушкарци желе да виде наго – у било којем столећу, у било којој земљи – заправо оно што обично виде покривено, ако разумете шта желим да кажем. Ох, наравно, увек има жена које су се морале „тапацирати” или, пак, с муком увлачити у своју одећу, али оне стварно популарне и обожаване биле су као створене за оно што су одевале. Погледајте само оно што су називали прљавим, порнографским сликама; у било ком времену, на било ком месту на Земљи, девојке које би требало да делују заводљиво имале су, наге, исти положај тела

и позу за коју су обичаји и мода захтевали да буду скривени, покривени одећом. Невероватно, али је тако.

– Љ! – одахнух.

Изненада је променила облик и сада је заиста било тешко не поверовати да гледам у дечака.

– Видите? – рече она. – Овако сам морала изгледати када сте ме послали у двадесете године двадесетог века. Постављени задатак био је решен; ово су мушкарци желели у то време. А онда, када сте ме послали у 1957. годину...

Нагло сам устукнуо када су се преда мном појавиле две огромне дојке.

– Нисам баш разумео... – почео сам да се оправдавам несигурним гласом.

– Или онда када сам морала да обавим задатак у Немачкој, у 16. веку.

– Сада изгледаш као да си у другом стању!

БЛИКУ ВРЕМЕНУ

— Све су тако изгледале. Можда су и биле, не знам. Или онда када сам била у Грчкој, све сам струк и бокови... Али, све је то деловало, све је упалило. Увек ми је успевало да спречим венчања и побољшам генетски временски ток. Само с Едвином...

Опет је имала пријатан и људски изглед и ја јој упутих охрабрујући поглед.

— Прескочићу саму трансформацију и одмах прећи на ствар — рече она. — Уредила сам да се сретнем с Едвином и дала сам му ово...

Климнуо сам главом; и сам се добро сећам овога и ефекта које је то стварало.

— Почео је да ме салеће и води у позоришта и знала

сам да ми је потребан још само један корак, па да заборави на све у вези с оном смешном љубичастобелом Ангелином.

— Настави — пожуривао сам је.

— И предузео је тај корак. Позвао ме на вечеру у приватни апартман једног тихог ресторана... све у црвеном плишу и огледалима, с параваном и лежајем. Наручио је остриге и печурке и цео тај њихов ритуал. Брада је чак била боља него што сам очекивала; коврцава и узбуђујуће голицава и...

Погледала ме испитивачким погледом и ја зажалих што су нам нестале длаке с лица, без обзира на нашу

моћ соматске контроле.

— Када је почео да ми откопчава дугмиће — а с тим је у 1880. заиста била немало посла! — био је одушевљен овим.

Променила се од струка нагоре и морао сам у себи да признам да је много тачније рећи ово него ове. Биле су велике као верзија из 1957, али спојене у готово јединствену масу.

— Онда ми је свукао хаљину и... — L-3H била је ближе сузама но икада у животу. — А онда је... побегао рачун, да нисам телекинезом позвала машину да ме врати у садашњост. И кладим се да је отрчао право у наручје оној Ангелини и средио све формалности да започне мешање гена и ја сам све упропастила својом грешком.

Гледао сам у њен нови облик испод струка. Био је заиста необичан и, морам признати, не одвише по мом укусу, али изгледао је сасвим у реду. Поново сам проверио слике из Саливеновог досијеа. Да, сасвим у реду.

Тешио сам је покушавајући да је уверим да није крива.

— Моја драга L, ти си... Време, помози ми!... савршена и сасвим пожељна жена у 1880. години. Грешка мора да је дошла као последица неког превида хронопсихолога који је проучавао Едвина. Ти још служиш на част Бироу, као један од најбољих агената, L-3H! А сада, да прославимо. Не, немој поново да се мењаш. Остани оваква. Радознао сам какав је то ефект имала (да ли је то реч коју су онда користили?) трећа женска дојка.

ЗА БЫСТРОКЕ

Само се 4 од 21 квадратића налазе на горњој слици. Можете ли их пронаћи?

УКРШТЕНИЦА

ВОДОРАВНО:

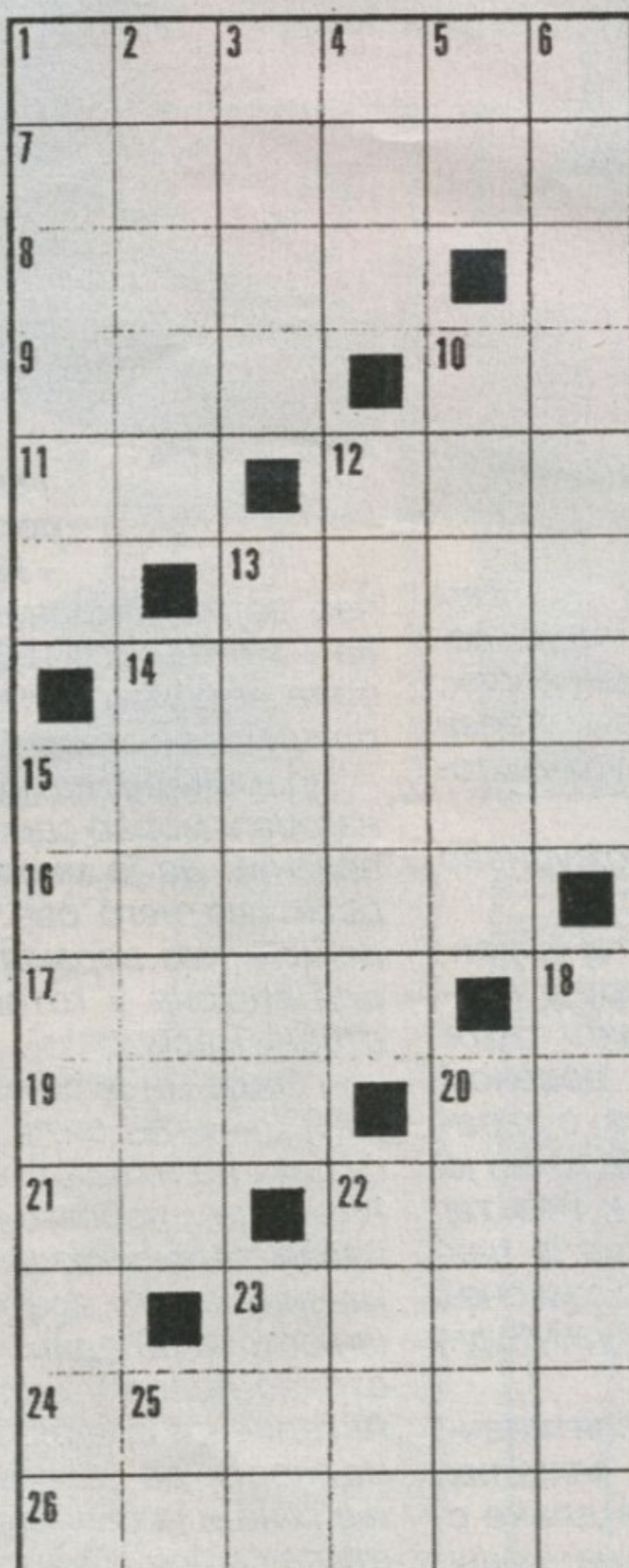
1. Филозоф, Џемс; 7. Бургија; 8. Птица грабљивица; 9. Маљ; 10. Река у Колумбији; 11. Иницијали глумице Бобић; 12. Брвно; 13. Голман, Ивица; 14. Име писца Лукића; 15. Град у Босни; 16. Политички вођа; 17. Рибa буљеш; 19. Лука у Црној Гори; 20. Иницијали фудбалера Гаскојна; 21. Земљишна мера; 22. Тишина; 23. Ибзенова драма; 24. Посред, на средини; 26. Убојно средство.

УСПРАВНО:

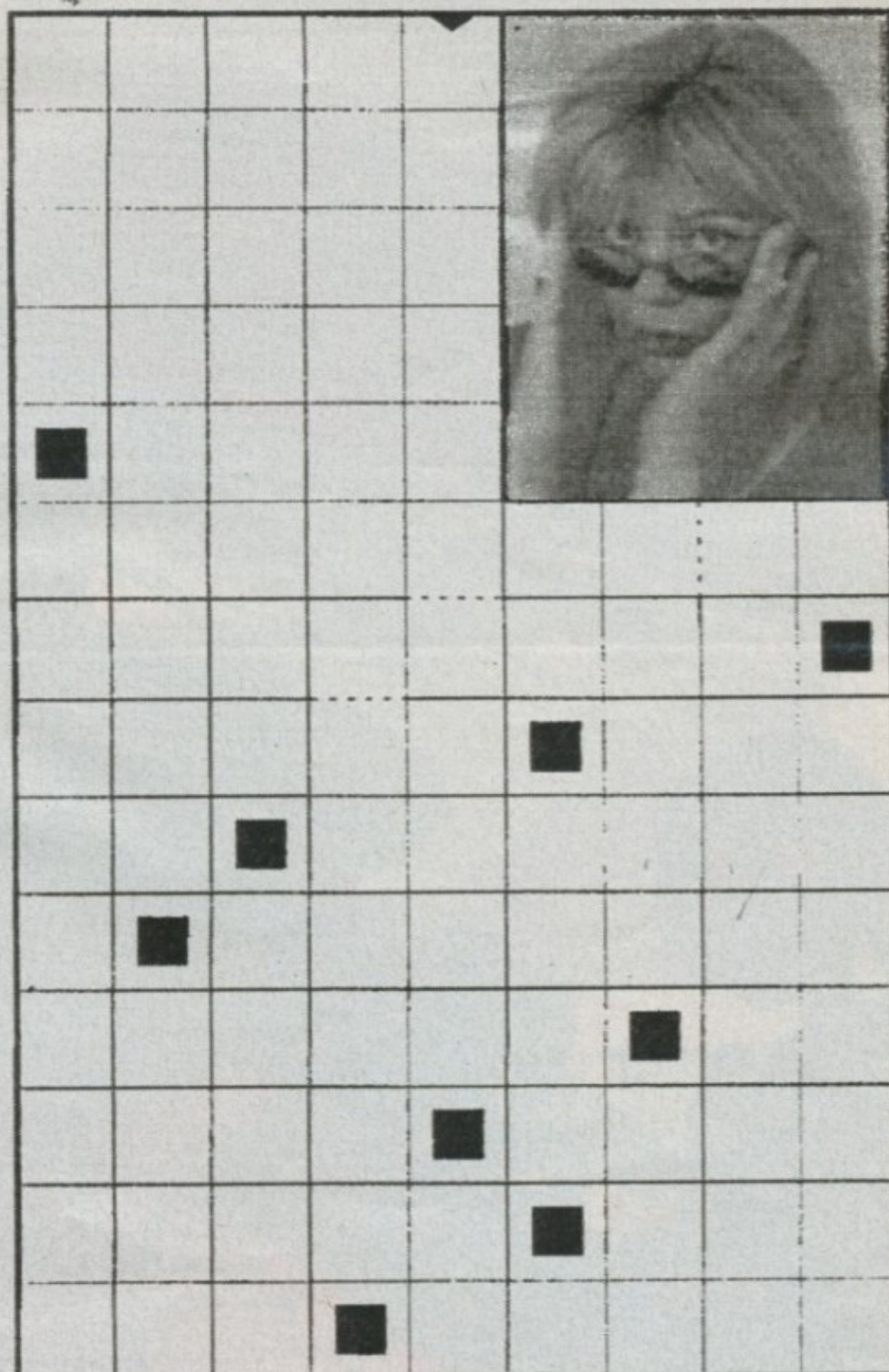
1. Персонал; 2. Кожна болест; 3. Шија; 4. Адил одмила; 5. Иста слова; 6. Набављач; 10. Вешт говорник; 12. Град у Немачкој; 13. Геометријско тело; 14. Ликовни уметник; 15. Планетарно, светско; 18. Грађевине; 20. Лука у Грчкој; 22. Морски коњ; 23. Тип немачких аутомобила; 25. Символ арсена.

СЛОГОВНА ЧАУРА

Вели мени мајка стара:
За правопис треба дара!

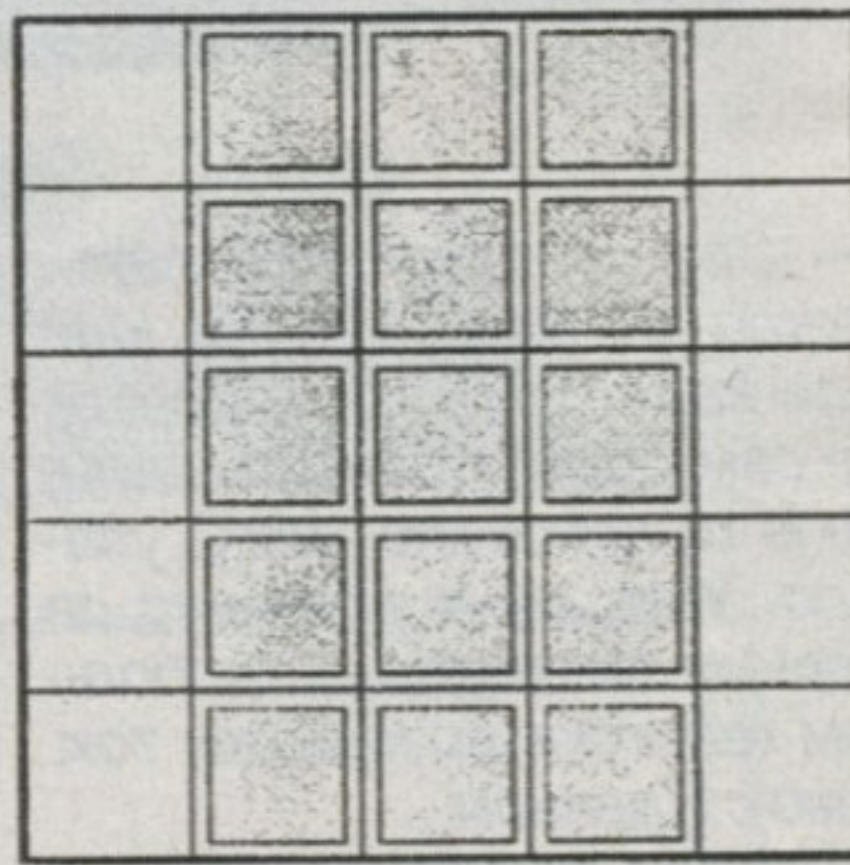
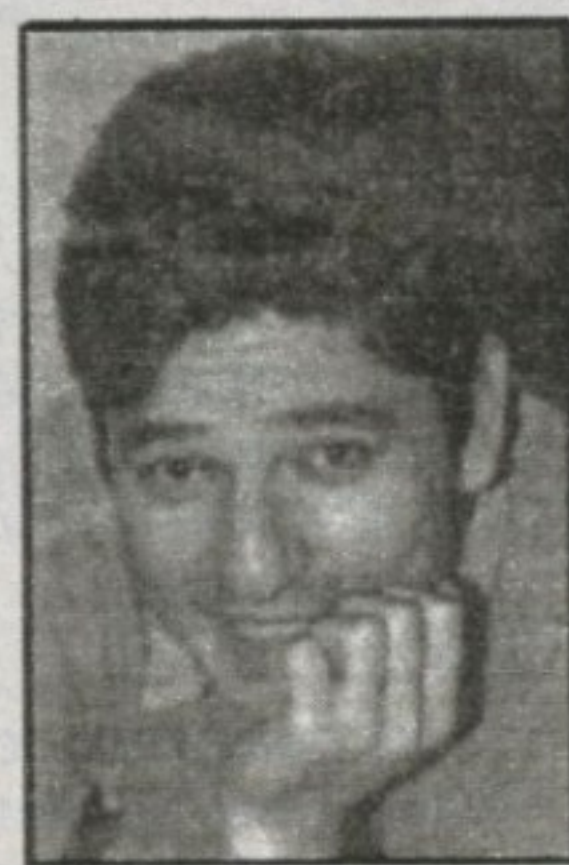
МОЗАИЧКА УКРШТЕНИЦА

У смеру стрелице упишите име и презиме певачице са слике, а укрштеницу даље решавајте распоређујући речи из пописа.

АБА, АЈОВА, АМ, АНЕМОНА, АРЕН, АТИЈА, ГОВОРТИ, ДЕЛИЋИ, ДН, ЕВЕЛИН, ЕНИО, ЕРАК, ЗИ, ИКИ, ИРАН, ИТАЛА, КРТ, НАВИР, НАТАПАТИ, НИТНА, ОКАЈАВАТИ, ОКНО, ОКОЛО, ОЛИВЕРА ЈЕЖИНА, РИН, РОГОЗ, РОНА, СИБИЊАНИН, ТА, ТАНАД, УВИРАТИ СЕ, УЖИНАЊЕ, УЛАНИ, УНАЗАДИТИ.

ИСПУЊАЉКА

А, А, А, А, А, А, А, В, В, В, Г, Д, З, И, И, Ј, К, Н, Н, Н, О, О, Р, С, Ћ.

Од ових 25 слова склопите тражене речи и упишите их водоравно у лик. У означеним пољима добићете име и презиме младог глумца са слике.

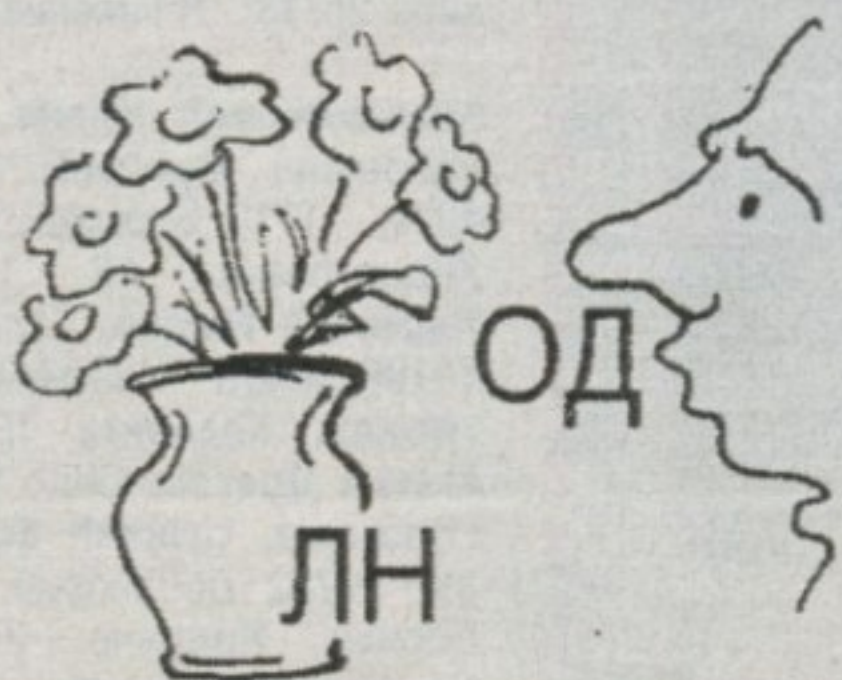
1. Доброг здравља; 2. Река на острву Гаум; 3. Држава у САД; 4. Црквени закон; 5. Свикнути.

АУТОР: БОС	МЛАД СОКО ИЛИ КОБАЦ	ДЕО КОЊСКЕ ОПРЕМЕ, ПОВОДАЦ		РЕКА У ЕТИОПИЈИ	НЕУДАТА ЖЕНА, ДЕВОЈКА, (покр.)	ОМЛАДИН- СКИ ЦЕНТАР (скр.)	БЕЛГИЈА	УШТАВ- ЉЕНЕ ОВЧИЈЕ КОЖЕ		ПОЛИТИ- КИН ЗАБАВНИК	НЕПО- ЗНАТО	
										Н. Ш.		
										ВРСТА ПАПАГАЈА		
							 					
												
АРИЈАН ОДМИЛА				ГЛУМИЦА ТУРМАН								
				ЈЕЗЕРО У ФИНСКОЈ, ЕНАРЕ				ПЛАНИНАР- СКИ ЧЕКИЋ				
ДРУГО СЛОВО АЗБУКЕ		ОПУШЦИ								ИСТА СЛОВА		
										ЈАЊИЧАР- СКА ЧЕТА (мн.)		
							ШАХИСТ НИМЦОВИЋ					ЕНО, ЕТО, ЕВО
ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА					КАПЉИЦА							
АТЛЕТСКИ КЛУБ (скр.)					ЕНИГМАТ- СКЕ НОВИНЕ				СТАРИЈИ (скр.)			
ПРВО И ЧЕТВРТО СЛОВО АЗБУКЕ			ПРИСТА- ЛИЦА РЕАЛИЗМА								ЛИТАР	
			МЕТАР								НЕПЕР	
												

СПОЈИТЕ ПАР

1. С. Селенић	а. виолинист
2. У. Предић	б. редитељ
3. О. Лого	в. оперски певач
4. П. Краљ	г. писац
5. С. Драгојевић	д. песник
6. С. Христић	ђ. сликар
7. Ж. Сарамандић	е. композитор
8. К. Костјуков	ж. вајар
9. С. Миленковић	з. балетан
10. Ј. Дучић	и. глумац

Ребус (7, 5)

ОСМОСМЕРКА

Цвеће и украсно биље из пописа пронађите у овој осмосмерци. Неискоришћена слова, читана редом, дају назив једне од најлепших украсних биљака.

АКАНТ, АМАРИЛИС, АСПАРАГУС, БРШЉАН, ВИСИБАБА, ВРБА, ГАРОФУЛ, ЖАЛФИЈА, ЖАРА, ЖУКВА, ЗМИЈАНАЦ, ЗУМБУЛ, ИЋИРОТ, КАДУЉА, КАКТУС, КАРАНФИЛ, КАЋУН, КОЛА, КРНА, ЛИМУН, ЛОПАРИНА, ЉИЉАН, МУШКАТЛ, НАНА, НАРЦИС, НЕДИРАК, ПУЗАВИЦА, РАМАНАС, РУЗМАРИН, РУНОЛИСТ, СТРИЧАК, СУНОВРАТ, ФИЛОДЕНДРОН, ФУКСИЈА, ШАШ, ШИЉ.

Н	О	Р	Д	Н	Е	Д	О	Л	И	Ф	Р	А	К	А	Н	Т	С
И	Н	Ц	Р	В	И	С	И	Б	А	Б	А	Љ	Т	А	А	Т	У
Р	Е	У	А	У	А	Ф	У	А	Р	Ј	И	О	Љ	Р	Р	К	П
А	Д	Г	Ђ	Н	Н	Н	Л	Т	И	Ш	Р	И	В	И	М	А	У
М	И	А	А	А	А	О	И	Ф	К	И	Љ	О	Ч	У	Н	Д	З
З	Р	М	Р	Р	К	Ј	Л	Р	Ђ	А	Н	А	Ш	А	Ш	У	А
У	А	А	Ц	А	О	А	И	И	А	У	К	К	Н	Ж	М	Љ	В
Р	К	И	А	Н	Ж	Ф	М	М	С	П	А	В	Р	Б	А	А	И
А	С	П	А	Р	А	Г	У	С	З	Т	О	Ж	У	К	В	А	Ц
А	Ј	И	С	К	У	Ф	Н	Л	Л	С	И	Л	И	Р	А	М	А

Решења се налазе на страницама "Мале поште".

КО СЕ ИГРА

ТАЈ СЕ ВОЛИ

Уколико не волите видео-игрице, а сумњамо да таквих има, онда сигурно знате коме бисте једну могли да поклоните. У наградној игри „Штарк“ на крају сваког месеца додељује се по десет најбољих видео-игара на свету – Нинтендо 64.

Велики јапански концерн „Нинтендо“, уз чувену „Сегу“, најзначајније је име на светском тржишту видео-игара. То су оне игрице код којих имате конзолу (справа са дугмићима помоћу којих се управља игром) и саму видео-игру. Конзола се укључује у телевизор, а игра се као касета стави у конзолу и ви се препуштате магичном свету узбудљивих игара у којима је све могуће!

„Нинтендо“, веровали или не, има корене у далекој прошлости. Још 1889. у Јапану је постојала једна продавница играчака која се тако звала. Скоро век касније та мала породична радионица закорачила је 1970. у област електронике и почела да производи омиљене мале цепене игрице. Тада је настао и заштитни знак фирме „Нинтендо“, симпатични човечуљак Марио, у радничкој униформи, вероватно најдуговечнији јунак видео-игара. После неколико година њему се придружио и брат Луиџи – не у свим играма – и тако су настала браћа Марио (Марио Брос). Та игра освојила је Америку 1985. и тада је „Нинтендо“ постао хит и на том континенту.

Тако велики успех не треба да чуди јер је Марио права игра за најмлађе, коју, наравно, могу да играју и старији. Игра се лако схвата, али је право задовољство мучити се и савладати бројне нивое кроз које Марио пролази скупљајући поене и разне корисне ситнице, борећи се против силних непријатеља и прелазећи разне препреке. Шта је најважнија особина свих игара с Мариом? То што нема насиља, крви и наказа. То је један од разлога што је омиљена и код

„Нинтендо 64“

деце и код одраслих, а до сада су видео-пустоловине славног Марија продате у преко 130 милиона примерака!

Јапанац Шигеру Мијамото који је смислио Марија поносан је на успех свог чеда. Поносан је и председник компаније „Нинтендо“ господин Јамаухи јер је његова фирма по добити одмах иза „Сонија“ и „Мацушите“. Дакле, трећа у Јапану. На то место „Нинтендо“ је стигао пошто је продао 150 милиона конзола и више од милијарде видео-игара. Поред Марија, „Нинтендо“ сваке

године на тржиште извози више десетина нових игара, а најновији хитови су оне рађене према познатим филмовима „Ратови звезда“ или „Златно око“ (Џејмс Бонд).

До краја године „Штарк“ ће на крају сваког месеца у својој наградној игри „Ко се игра тај се воли“ учеснике даривати са по десет конзола и исто толико видео-игрица са Мариовим пустоловинама.

С. Ј

СВАКОГ МЕСЕЦА

10 најбољих
видео игара на свету
NINTENDO 64

Популарној Марија осмислио је
Шигеру Мијамото

Директор компаније
„Нинтендо“ Џосидин Јамаухи

ДОБИТНИЦИ ПЕТОГ КОЛА НАГРАДНЕ ИГРЕ

100 НАЈЛЕПШИХ
ИГРАЧАКА НА СВЕТУ

11000 Београд
Бошковић Марина, Браће Срњић 19/1,
Ћосовић Тијана, Капетана Завишића 7,
Јокановић Бојана, Катанићева 18, Јовановић Ђорђе, 29. новембра 3, Лаловић Снежана, Радована Симића Циге 21, Лекић Виолета, Свете Симића 5, Мајсторовић Љиљана, Војводе Степе 162, Марковић Јелена, Љермонтова 12/111, Митић Милица, Матице српске 66/2, Прокин Марко, Топличин Венац 19, Рачић Михаило, Станоја Станојевића 7, Рађен Горан, Др. Драге Љочић 2/16, Рајић Владимир, Цара Душана 59, Шупут Гордана, Благоја Паровића 6А, Васиљевић Мирјана, Булевар ЈНА 82/13, Соврић Стојан, Јасмина 30, Тртица Милош, Пожешка 144, Ловрић Марина, Рудо 2/243.

11070 Нови Београд
Мијатовић Иван, Булевар Лењина 11/31, Пашић Слађана, Др. Ивана Рибара 69/47, Стојановић Бранкица, Нехрובה 46/4, Ђурчин Мирко, Партизанске авијације 31, Деспотовић Катарина, Булевар АВНОЈ-а 213/34.

11080 Земун
Јовановић Тамара, Задругарска 1/19, Јуришић Жељко, Првомајска 26 1/5, Марковић Ана, Јанка Лисјака 23, Поповић Ива, Бачка 15, Радичевић Бојан, Радоја Домановића 22, Тојагић Јована, Момчила Радивојевића 20, Лах Лука, Ј. Стоисављевића 25/18 - Н.Галеника.

Миладиновић Ивана, Борска 36, 11090 Раковица, Вуковић Јелена, Мутапова 40/4, 11110 Београд, Дељанин Наташа, Херцеговачка 13, 11130 Калуђерица, Паројчић Марко, Косте Драгичевића 11, 11186 Земун - Н.Галеника, Павловић Светислав, Каловита 19, 11210 Београд, Матић Драган, Саре Бернар 8/18, 11253 Сремчица, Стојичић Бојан, Жарка Јелића 33, 11272 Добановци, Јевтић Чедомир, Бориса Кидрича 26, 11307 Болеч, Миленковић Ђорђе, Дантеова 41, 11420 Смед.Паланка, Милосављевић Ненад, Јанка Лисјака 11, 11550 Лазаревац, Даролд Нела, Иверак-Попучке, 14000 Ваљево, Пивљаковић Марија, Жикице

Стојтине разних иџрица у производним појонима „Нинџенда“

Јовановића 1/4, 14000 Ваљево, Фишер Кристина, Милана Перића 68, 15000 Шабац, Гајић Љиљана, Станоја Главаша 47, 15300 Лозница, Тешић Весна, Кајмакчаланска 7, 15300 Лозница, Момировић Ивана, Масариков трг С-12/47, 16000 Лесковац, Милетијевић Јасмин, 16222 Предејане, Илић Данило, Булевар Лењина 81/15, 18000 Ниш, Живковић Катарина, Сомборска 39/4, 18000 Ниш, Станковић Првослав, Синђелићева 74, 18205 Нишка Бања, Будимовић Анђела, Момчила Милошевића 66/11, 18360 Србљиг, Будимовић Владимир, Васе Албанца 18, 18360 Србљиг, Рањеловић Ненад, Хаџићева 32, 18360 Србљиг, Џенић Немања, Краља Марка 2, 18400 Прокупље, Грубић Марина, Ђ. Бранковића 17, 21000 Нови Сад, Радаковић Јелена, Косанчић Ивана 20, 21000 Нови Сад, Тежла Бојан, Јиричекова 5/38, 21000 Нови Сад, Кузмановић Чила, Браће Анђелића 40, 21205 Сремски Карловци, Пилиповић Миљана, Петра Кочића 16, 21400 Бачка Паланка, Фабрић Валентина, Петра Драпшина 153/а, 21460 Врбас, Зупко Татјана, Сивч Јовгена 95, 21460 Врбас, Рулић Мелинда, Косанчић 24, 21467 Савино Село, Ђорђевић Лука, Ђ. Ђаковића 12, 22230 Ердевик, Новић Александар, Хајдук Станка 22, 22320 Инђија, Власенко Петар, Милетићева 70, 22320 Инђија, Шимић Биљана, Трг српских јунака 8, 22324 Бешча, Васић Ивана, Мирка Лаћарца 28, 22408 Врдник, Марковић Немања, Доситеја Обрадовића 27, 23208 Елемир, Ђорлука Јасмина, Соње Маринковић 66, 23314 Руско Село, Миличевић Марко, Пут Моше Пијаде 67/7, 24000 Суботица, Безбрадица Славица, Т. Роксандића 48, 25000 Сомбор, Патак Зузана, Татранска 102, 26210 Ковачица, Мариновић Бранко, Лоле Рибара 14, 26300 Вршац, Павловић Наташа, Војнички трг 12/16, 26300 Вршац, Радојичић Марјана, Милана Тепића 31, 26000 Вршац.

31000 Ужице

Крстић Александар, Студеничка 15, Марјановић Бојана, Жеље Ђурића 2, Недељковић Марија, Друге пролетерске 21, Петровић Гвозден, М. Божановића 88/6, Породица Деспотовић, Милована Глишића 14, Врачарић Александра, Јакшићева 38.

Тимотијевић Сања, Радише Бугариновића 1, 31205 Севојно, Тановић Наташа, Х. Бонђулића 2, 31210 Пожега, Јокић Милица, Златиборска 19/21, 31310 Чајетина, Колаковић Давид, Прве златиборске чете 55, 31310 Чајетина, Џупарић Злата, Крајишка 12, 31320 Нова Варош, Чукић Александар, Б. ослобођења 42/74, 32000 Чачак, Исаиловић Наташа, Јованке Радаковић 3, 32300 Горњи Милановац, Јевремовић Соња, Николе Пашића 10/53, 34000 Крагујевац, Петровић Никола, Бориса Кидрича 19/1, 34300 Аранђеловац, Никодић Игор, Моравска 19, 35250 Параћин, Милић Дејан, 35257 Дреновац, Обрадовић Михајло, В. Степе 12/5, 36000 Краљево, Антељ Ана, Таковска 17, 36101 Краљево, Маријановић Филип, Раје Врачарића 12/14, 37000 Крушевац, Маринковић Бојан, Чаирић 18, 37240 Трстеник, Бољевић Слађана, Горња Горица 66 (испред пумпе), 81000 Подгорица, Имамовић Ален, Калиман 66, 85320 Тиват, Зидар Оливера, Орјенски батаљон 4, 85340 Херцег Нови, Џимбаљевић Наталија, Норвешко насеље 27, 85344 Херцег Нови - Баошић.

100 НАЈСЛАБИХ ПАКЕТА НА СВЕТУ

11000 Београд

Ђосовић Тијана, Капетана Завишића 7, Илић Јулијана, Борска 88/42, Илић Милица, Далматинска 11/6, Ковачевић Милена, Рифата Бурџевића 59, Лекић Катарина, Паје Јовановића 1, Максимовић Верољуб, Маријане Грегоран 13/13, Петрашковић Предраг, Сарајевска 80, Петровић Борис, Браничевска 6, Прендовић Богдан, Партизански пут 50/4, Сарић Антоније, Билећка 11, Симендић Марко, Булевар Војводе Мишића 29/2, Страднер Катарина, Адмирала Вучковића 45, Тасић Душан, Партизанска 1086, Тривић Наташа, Церска 5, Третица Ђорђе, Омишка 10а, Вучевић Вук, Грамшијева 4а/23, Цветковић Андрија, Репишка 46, Црногорчевић Вељко, Петра Добровића 12/2

11070 Нови Београд

Дечански Душан, Недељка Гвозденовића 21/3, Деспотовић Александра, Бул. АВНОЈ-а 213/34, Јеремић Данило, Милентија Поповића 8/2, Поповић Јован,

3. булевар 120Е/27, Шкорић Јована, Палмира Тољатија 56/4, Томанић Борис, Јурија Гагарина 102/47.

11080 Земун

Анђелић Лазар, Гардошка 17, Јовановић Данијела, Задругарска 1/19, Марковић Маја, Јанка Лисјака 23, Радовић Татјана, Милана Егића 6, Раковић Јелена, Ђуре Гајића 1.

Животић Соња, Ивана Мичурина 19/69, 11090 Београд, Салајевић Зорка, Торлачка 19, 11145 Београд, Маљица Владимир, Зрењанински пут 34, 11210 Крњача, Миливојевић Милица, 3. партизанска 2, 11210 Крњача, Поповић Мирјана, 10. Сутјеска 19, 11210 Крњача, Ракић Ивана, Браће Лукића 11а, 11250 Железник, Алексић Стојан, Анђелка Чобановића 31, 11272 Добановци, Бабић Стеван, Василија Ранковића Баће 12, 11273 Батајница, Јевтић Добрила, Бориса Кидрича 26, 11307 Бољач, Љубичић Зоран, Вељка Влаховића 40/18, 11550 Лазаревац, Милосављевић Ана, Јанка Јанковића 11, 11550 Лазаревац, Шелић Дејан, С. Петка 66, 11550 Лазаревац, Леси Вук, Трудбеничка 27/27, 12208 Костолац, Колески Милош, Слободана Јовића 17, 12240 Кучево, Поповић Славица, Сузоборска 48, О.Ш. Миша Дудић, 14000 Ваљево, Ивковић Невенка, Село Мургац, 14210 Уб, Брдаревић Милорад, Владе Лаушевић 7, 15000 Шабац, Харамбашевић Јелена, Војводе Путника 29, 15000 Шабац, Лацковић Тамара, Лењина 32, 15000 Шабац, Павловић Марија, Проте Смиљанића 60/3, 15000 Шабац, Гајић Владислава, Алексе Стојнића 25, 15300 Лозница, Радивојевић Бојан, В. Броневског 28, 15300 Лозница, Милошевић Марија, Церска 13/а, 17500 Врање, Анђелијевић Верица, Љубомира Николића 4, 18000 Ниш, Мишић Јелена, Добринке Богдановић 20, 18330 Бабушница, Хаџи Тонић Анђелка, Танаска Рајића 48, 18400 Прокупље, Михајловић Урош, Краља Милутина 5, 18430 Куршумлија, Дукић Ђорђе, Кестенова 45/11, 19210 Бор, Ђатовић Вук, Балзакска 8, 21000 Нови Сад, Савић Никола, Неимарова 28, 21000 Нови Сад, Ратковић Милана, Михајла Пупина 29, 21203 Ветерник, Пећковски Моника, В. Танкосића 13, 21211 Кисач, Аладич Золтан, Цара Душана 51/16,

21235 Темерин, Ивковић Милош, Сремска 40, 21300 Черевих, Мишков Марко, Доситејева 73, 21400 Бач. Паланка, Елли Јелена, Браће Рибникар 3, 21400 Бач. Паланка, Родић Дејан, Марка Орешковића 2, 21400 Бач. Паланка, Шуваков Александар, 5. пролетерске бригаде 7а, 21460 Врбас, Чолић Кристина, Петра Прерадовића 62, 22000 Срем. Митровица, Михајловић Јанко, Стари Шор 28, 22000 Срем. Митровица, Секендек Игор, Радничка 28, 22000 Срем. Митровица, Јовановић Горан, М. Гупца 69, 22245 Моравић - Шид, Зорић Драгана, Грчка 66, 22305 Ст. Бановци, Добројевић Митар, Брђанска 37, 22307 Сурдук, Новковић Божић, Јанка Веселиновића 45, 22320 Инђија, Новковић Милева, Јанка Веселиновића 45, 22320 Инђија, Ковачевић Саша, Брдарева 66, 22410 Пећинци, Валента Тијана, Фрање Клуза 9, 23000 Зрењанин, Демењ Марко, Максима Горког 83, 23214 Дебелача, Плантосар Александар, Ж. Зрењанина 58а, 23252 Бока, Зељковић Немања, Македонска 2, 24000 Суботица, Куктић Владимир, Иђошка 13, 24106 Суботица, Маријановић Симиша, Проте Матеје Ненадовића 46/18, 25000 Сомбор, Марковић Јана, Пут ослобођења 50а, 25244 Српски Милетић, Брезник Ева, Татранска 40, 26210 Ковачица, Ристовски Душан, Радничка 23, 26212 Качарево, Радивојевић Соња, Војвођанских бригада 40, 26300 Вршац, Гмизовић Марија, Ратарска 19, 31000 Ужице, Марковић Марија, Ткачка 52, 31000 Ужице, Јовановић Ивана, Краља Драгутина 43, 31250 Бајина Башта, Несторовић Ђорђе, Полимска 5, 31300 Пријеполје, Буквић Олгица, Немањина 20, 31330 Прибој, Ковачевић Мирослав, Меше Селимовића 11, 31330 Прибој, Павловић Бојан, С. Саве 14/35, 32000 Чачак, Ристановић Дејан, 32212 Ракова - Чачак, Лазарчевић Срђан, Колубарска 2, 34000 Крагујевац, Влашковић Снежана, Милутина Паризановића 2, 34000 Крагујевац, Ахмић Златко, Цанкарева 18/42, 37000 Крушевац, Јовановић Славица, Грбовац, 37240 Трстеник, Ристић Јелена, 37242 Стопања, Јовановић Јелена, Ђока Миравевића кула М-1 51/7, 81000 Подгорица.

СРЕЋНО !!!

Уређује: Вито Недељковић

Илуструје: Љубомир Милојевић Љубац

Писање и сликање златом

Занима ме техника сликања златом, као што се то некада радило на фрескама, а и данас се тако ради код сликања икона.

Љ. РОГАНОВИЋ
Ниш

Техника писања и сликања златом била је веома распрострањена у земљама под политичким и културним утицајем Византије, мада је била развијена и на просторима западне ранохришћанске уметности. Овај начин писања и сликања зове се хризографија.

Код сликања на одређену подлогу за фреску (простор на зиду) наносе се златни листићи који се посебно обликованим и углачаним каменом (ахатом) кружно утрљавају док се прихвате за подлогу. На исти начин утрљавају се и код сликања икона, само што је

подлога од посебно обрађеног дрвета (липа, трешња, јела).

Хризографија је свој највећи успон досегла у позлаћивању иницијала и у исписивању целих текстова златом у течном раствору, нарочито на пурпурном пергаменту. Техника писања и сликања златом јавља се и у сликарству романтике, готике и ране ренесансе.

Ко је измислио минђуше?

Да ли су само жене одувек носиле минђуше или су то некад радили и мушкарци (данас је то нешто сасвим обично)? Ко је први правио минђуше?

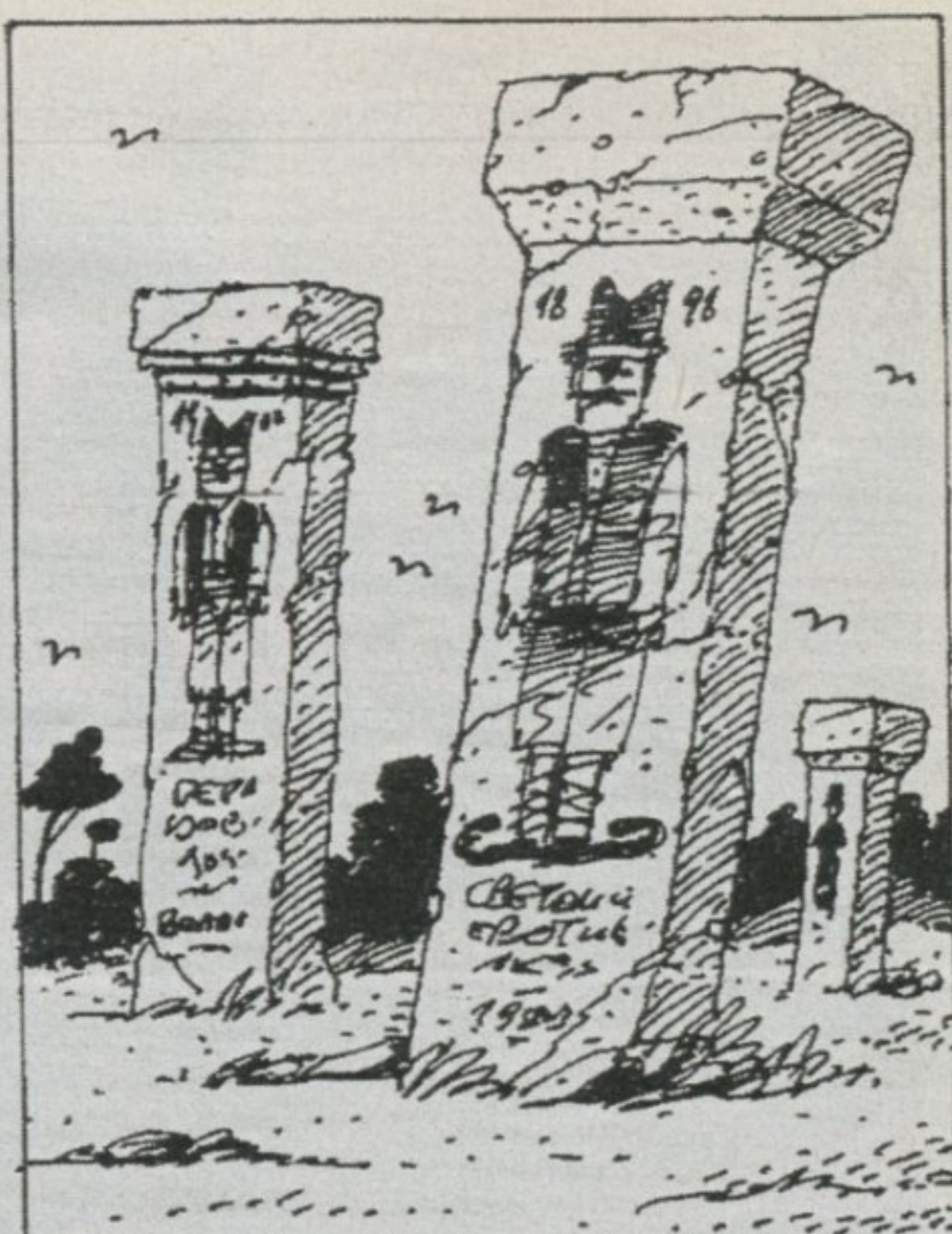
БРАНИСЛАВА КРШИКАПА
Ужице

Чини се, откако постоји људски род, постоје и минђуше као украсни детаљ или нека врста амајлије, а занимљиво је да су их први носили мушкарци. Тако је било у многим примитивним племенима, биле су обележје мушкараца, да би код народа старих култура пола-

ко постале женски украс. У старом Египту најрадије су се носиле оне са драгим камењем, у Грчкој су биле права филигранска ремек-дела, а у старом Риму израђиване су минђуше толико скупоцене да је њихова вредност често била већа од три огромна имања. Филозоф Сенека помиње да су у Риму овај украс често носили и богатији патрицији, што је многим сметало, а комедиограф Плаут исмејавао је мушкарце из Картагине који су стављали минђуше, наравно, мислећи и на оне у Риму. Император Александар Север (280-235) донео је наредбу којом мушкарцима на простору Римског царства забрањује да носе минђуше пошто им то не приличи.

Али, у средњем веку опет је завладала мода да мушкарци носе украсе на ушима и то, за разлику од жена, само на једном уху. Последњи пут мушкарци су их масовно носили у време владавине Наполеона Бонапарте.

Празни гробови

У Шумадији има пуно крајпуташа, обележја од камена умрлима или погинулима, али чуо сам да се испод њих не налазе тела покојника. Да ли је то тачно?

Б. ДРАГИШИЋ
Ковилово

Поред многих путева у Србији стоје надгробни споменици који се називају крајпуташи. Они обележавају празне гробове, а подизани су као знак да је неко умро или погинуо далеко од куће. Најчешће је то било у рату.

Крајпуташ је висок и усправан камен правоугаоног облика на коме је на једној страни уклесан лик покојника у природној величини, а на другој страни урезан је текст, понекад шаљив или чак подругљив. И лик и слова делују као слике данашњих наиваца. Поред лика покојника често се уклешу и предмети који означавају његово основно занимање. На пример, ако је погинуо као војник, видеће се пушка, бајонет, чутура, ордење, ако је био занатлија, ту су шило, чекић, наковањ. Ако је био писмен, клесар му је у руке стављао књигу... и све је тако речено о покојнику.

Спорт топлих мора

Допада ми се одбојка, али она која се игра на песковитим плажама и зове се бич волеј. Да ли је ова одбојка увршћена у нека званична такмичења или је само разонода?

РАТКО
Нови Београд

Бич волеј или одбојка на плажи у Америци је већ неколико година уносан посао. Врхунски играчи који учествују на добро припремљеним такмичењима дуж калифорнијских плажа зарађују као многи професионалци у другим популарним спортовима. Овај спорт је и настао у Калифорнији, да би се убрзо играо и на пешчаној плажи Рио де Женеира, Копакабани, као и на Хавајима и Флориди. Данас се увелико одомаћио и на плажама Шпаније, Италије и Јапана, где је постао изузетно омиљен.

Предност бич волеја је у томе што за њега није потребна никаква дворана или стадион а ни већи број играча, само четири – два са једне и два са друге стране. Терен, који је нешто мањи од уобичајеног одбојкашког, довољно је обележити неким пластичним или дрвеним лајснама које леже на песку и разапети мрежу.

У Атланти 1996. бич волеј је био демонстрациони спорт, док ће на последњим олимпијским играма у овом веку, 2000. године, већ бити увршћен у званична такмичења. Најбљи играч одбојке на плажи је Американац Карч Кирал, бивши члан америчке екипе која је 1984. године на Олимпијским играма у Лос Анђелесу освојила златну меда-

и измицање оштрим зубима неког непријатеља. У току 24 часа коњ спава највише три.

Како ова животиња успева да спава стојећи а да се не умори? Захваљујући грађи својих ногу. Његов зглоб у ту сврху упошљава две тетиве које, везане за чашицу, праве неку врсту петље. Кад затегне мишиће, коњ ову петљу „закачи“ за једну избочину на доњем крају бутне кости. Овако се чашица колена налази у вишем положају и захваљујући овоме коњ може да олабави и одмори своје мишиће. Кад хоће да откочи ногу, понов затеже мишиће и ослобађа тетиве. Занимљиво је да укрупљује само једну ногу док су остале три благо савијене. Укрупљује, наиме, само задње ноге, док су предње скоро стално у покрету.

ЕНИГМАТИКА

РЕШЕЊА

Скандинавка: аутомобил, нш, глумац, рекет, балон, лепеза, Ари, Ума, тенк, б, пикавци, аа, ананас, Арон, она, кап, рог, аг, реалист, л, камин, антене; Спојите пар: 1г, 2ђ, 3ж, 4и, 5б, 6е, 7в, 8з, 9а, 10д; Ребус: Вазални однос (ваза "ЛН" и "ОД" нос); Осмосмерка: ружа; За бистрооке: 9, 11, 12 и 20; Мозаичка укрштеница: рогоз, около, навир, Ајова, Арен, увирати се, на-тапати, Атија, аба, зи, Евелин, а, ужинање, делићи, ам, Иран, окно, танад, рин, Ики, нитна; Укрштеница: Освалд, сврдло, орао, б, бат, Оа, ЉБ, брв, е, Краљ, Света, Гламоч, лидер, окан, з, бар, ПГ, ар, мир, л, "Нора", насред, оружје; Слововна чаура: мати, граматика; Испуњаљка: Драган Јовановић (здрав, Агана, Ајова, канон, свићи).

Енигматске стране припрема: ЕД "Ђорђе Натошевић", Сомбор
Уређује Славко Бован
Аутори: А. М. Јанковић, М. Милин, Ј. Недић и С. Бован.

љу. Колико је бич волеј постао уносан – говори податак да Кирал не учествује ни на једном такмичењу за своту мању од 50.000 долара, а томе се додаје и награда за освојено прво место која, на јачим турнирима, износи преко 100.000 долара.

Коњи спавају стојећи

Изгледа ми готово невероватно оно што сам чуо, а то је – да коњи спавају стојећи. Како се у том положају не уморе?

ДРАГАН ДРИНЧИЋ
Београд

Сви коњи и њихови блиски рођаци (магарци и разне врсте зебри), спавају стојећи, врло ретко могу да се виде у лежећем положају. Зоолози претпостављају да је ова њихова особина, која се преноси генетски, вероватно настала док су живели на слободи, у природи, где им је претила стална опасност од грабљивих звери, Морали су бити стално на опрезу, на ногама, јер се на дизање из лежећег положаја губило оних неколико секунди пресудних за бег

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржину.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК БРОЈ 2366

YU ISSN 0032-339X

Први број »Политикиног Забавника«
изашао је 28. фебруара 1939. године

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси

Генерални директор »ПОЛИТИКЕ А. Д.«
Хаџи Драган Антић

Издаје и штампа ПОЛИТИКА А. Д.
11000 Београд, Македонска 29

Ликовно графички уредник Душан Глушац
Графички уредник сцрипта Горан Војиновић
Редакција Олга Вукадиновић, Бојана До-
жић, Слободанка Делибашић, Мина Илић,
Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Пе-
тар Милатовић, Вера Милићевић, Весна
Минић, Вито Недељковић, Биљана Ор-
ловић, Љубомир Патригић, Весна Со-
френовић, Недељка Сташић, Миленко
Тодоровић и Бранислава Црномарковић
Техничка редакција

Радоје Савић и Зоран Петканић
Секретаријат Зорица Филиповић

Дописници »ПОЛИТИКЕ« из иностранства:
Петар Поповић (Москва), Дарко Рибни-
кар (Њујорк), Душан Симић (Лондон),
Бошко Јакшић (Рим), Верица Рупар
(Будимпешта) Момчило Пантелић
(Пекинг), Боривој Ердељан (Атина)

Редакција »ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК«
Македонска 29, 11001 Београд, П. факс 124.

Телефони: секретаријат 3224-471,
редакција 3224-483, техничка редакција
3226-620, централа 3224-191 и 3225-761,
претплата: 3228-776.

Маркетинг агенција: Македонска 31/1,
телефон 3220-645.

Рукописи, фотографије и цртежи се не
враћају.

На основу мишљења Републичког секретари-
јата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од
22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Претплата за нашу земљу:

1 месец 39,00 дин. 3 месеца 117,00 дин.
6 месеци 234,00 дин.

Претплата на жиро рачун број:

40801-603-2-47280, уз обавезну назнаку:

»ПОЛИТИКА А. Д.« – ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ
»ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК«

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

Полугодишња – возом: 90 DEM или противвред-
ност осталих валута. Полугодишња авионом:

I група-Европа: 150 DEM. II група-Блиски исток:
150 DEM. III група-Африка, Азија: 158 DEM.

IV група-Америка, Канада: 165 DEM. V група-
Далеки исток: 165 DEM. VI група-Јужна Америка:
175 DEM. VII група-Аустралија: 178 DEM. или
противвредност осталих валута

• Претплата се врши преко DEUTSCHE BANK AG
FRANKFURT/M (BLZ 500 700 10) на рачун КОМЕР-
ЦИЈАЛНЕ БАНКЕ АД, Београд, број: 9359662, у
противвредности USD или DEM у корист:

»ПОЛИТИКА А. Д.« – Београд, левизни рачун
број: 70400-07021747 који се води код

Комерцијалне банке АД - Београд. Код уплате
обавезно навести - »Сврха плаћања« ПРЕТПЛАТА
НА ЛИСТ »ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК«. Копију
уплате обавезно послати на факс: ++ 381 11 3228

776 или на адресу:

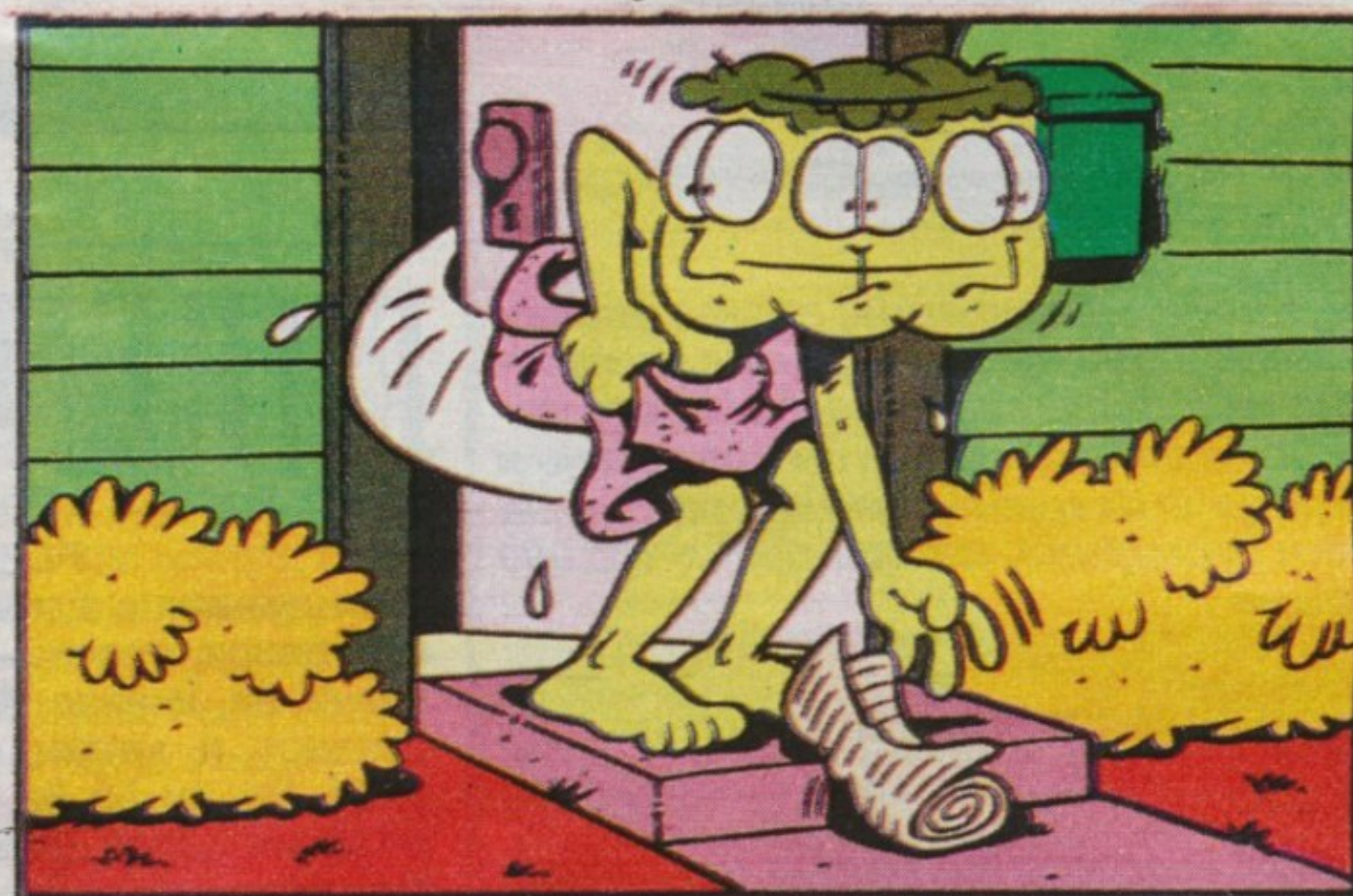
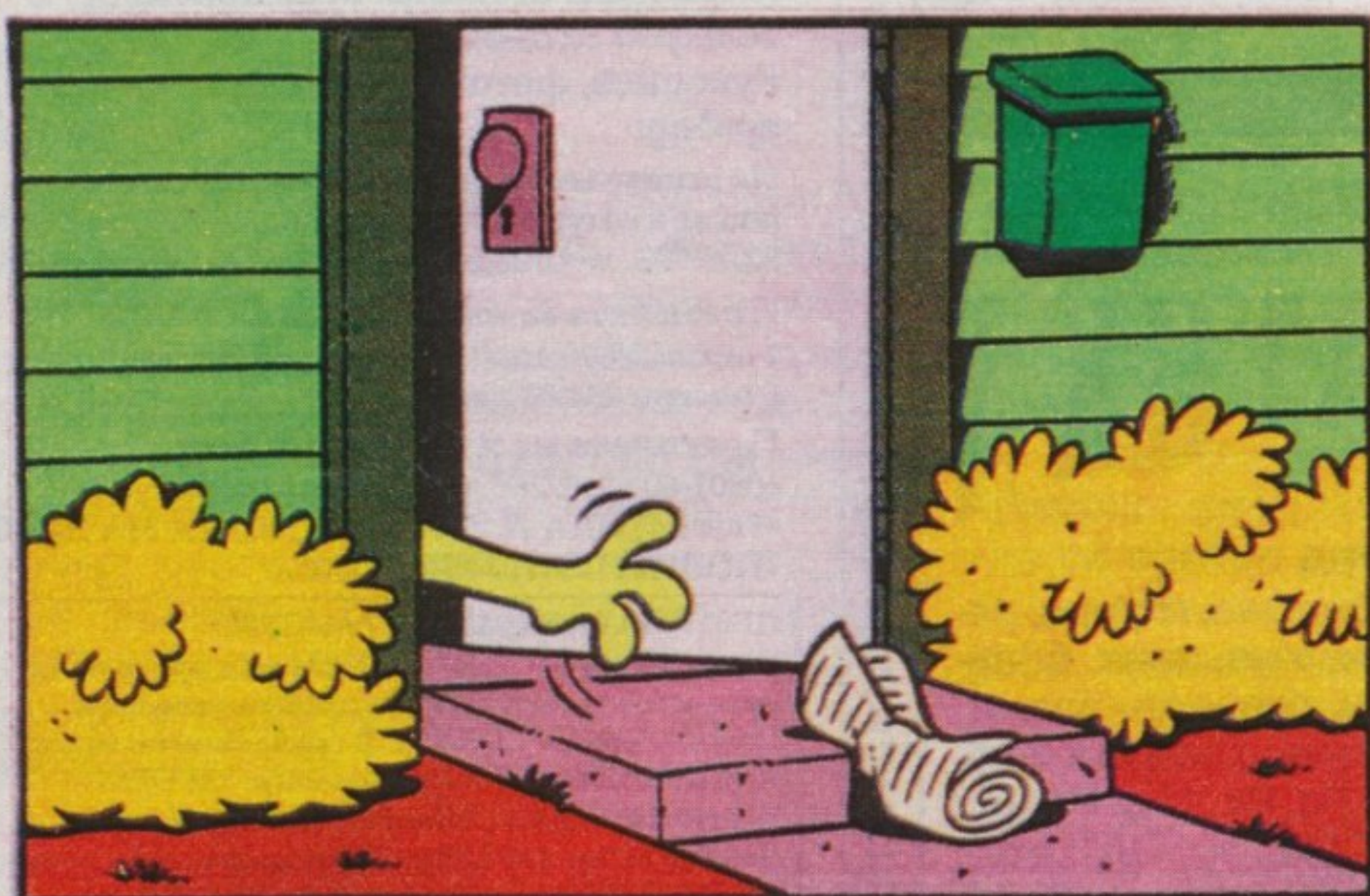
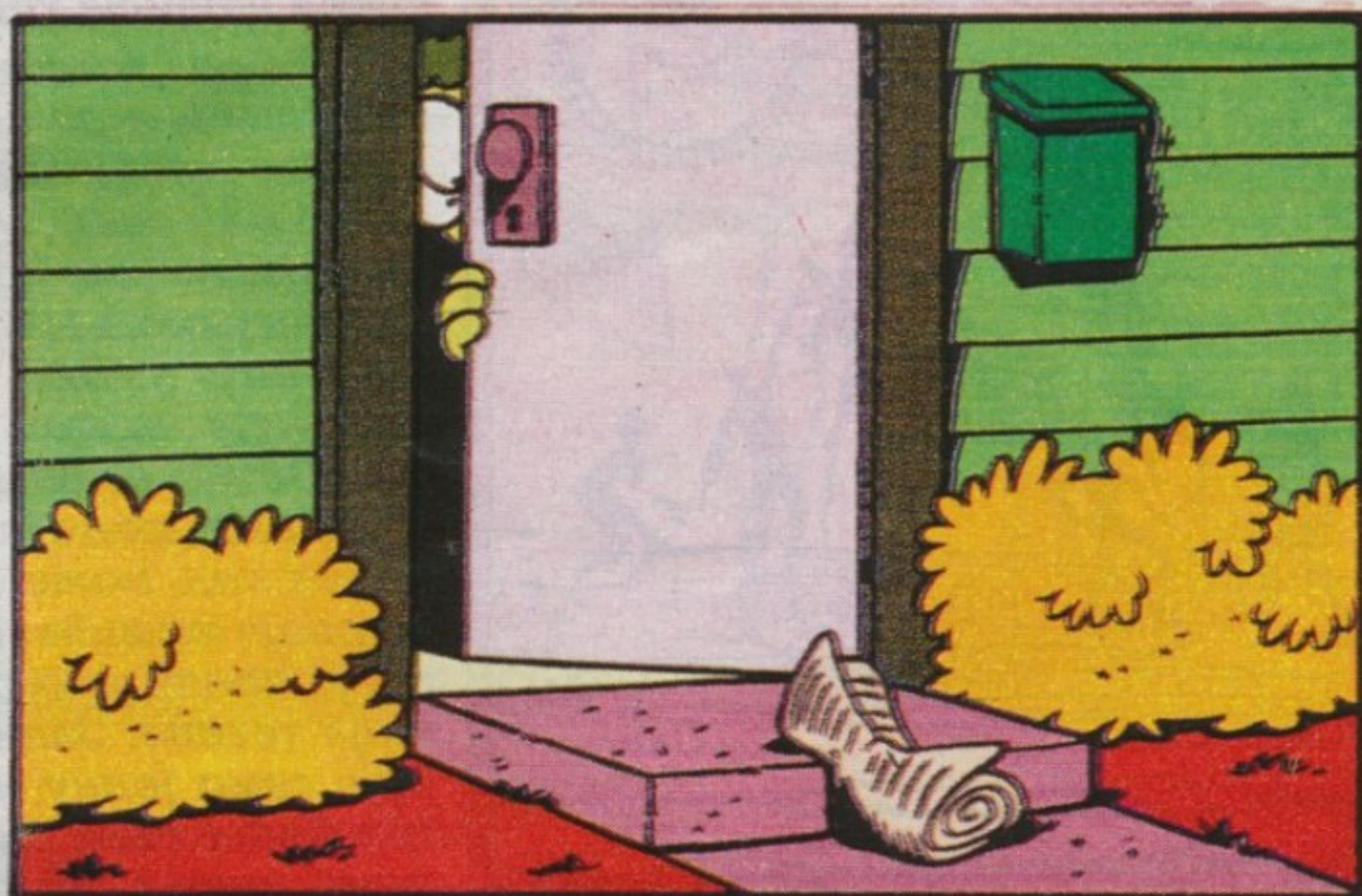
»ПОЛИТИКА А. Д.« 11000 БЕОГРАД

29. НОВЕМБРА 24, ЈУГОСЛАВИЈА

• Уплате за ОГЛАС на горе наведени рачун у
Франкфурту/М, а копију уплате на факс:

++381 113226 353 или ++381 11 3249 293

Годишњу претплату на лист не примамо.

РЕКЛИ СУ...

Звезде твоје судбине налазе се у твојим грудима.

Фридрих Шилер
немачки песник
(1759–1805)

Онај ко хоће да брине за будућност мора прихватити прошлост са страхопоштовањем, а садашњост са неповерењем.

Жозеф Жубер
француски књижевник
(1754–1824)

Уметност је дете понижења.

Вистен Хју Одн
енглески песник и
драмски писац
(1907–1973)

Да је Клеопатрин нос био другачији, цело лице света би се променило.

Блез Паскал
француски писац,
филозоф и научник
(1623–1662)

Будимо захвални што има будала. Да их нема, ми, остали, не бисмо успели.

Марк Твен
амерички писац
(1835–1910)

Спознати да се грешило само је признање да је човек данас лукавији него јуче.

Јохан Каспар Лафатер
швајцарски песник и
филозоф
(1741–1801)

Критичар је кокошка која кокодаче кад друге носе јаја.

Ежен Јонеску
француски књижевник
румунског порекла
(1912–1994)

Осредњост осуђује све што превазилази њен хоризонт.

Франсоа Ла Рошфуко
француски моралиста
(1613–1680)

Ја сам дебео, али сам мршав изнутра. Зар вам није пало на памет да мршав човек лежи у сваком дебелом човеку, као што кажу да постоји статуа у сваком каменом блоку?

Џорџ Орвел (право име Ерик Блер)
енглески књижевник
(1903–1950)

ПОЛИТИКИН

Када су сви неко, тада нико није било ко.

Енглеска пословица

Могу да саосећам са нечијом патњом, али не и са нечијим задовољством. Има нечег досадног у вези са нечијом срећом.

Олдос Хаксли
енглески књижевник
(1894–1963)

Стара је истина да ми, у суштини, имамо очи и уши само за оно што познајемо.

Јохан Волфганг Гете
немачки песник
(1749–1832)

Анатомија је судбина.

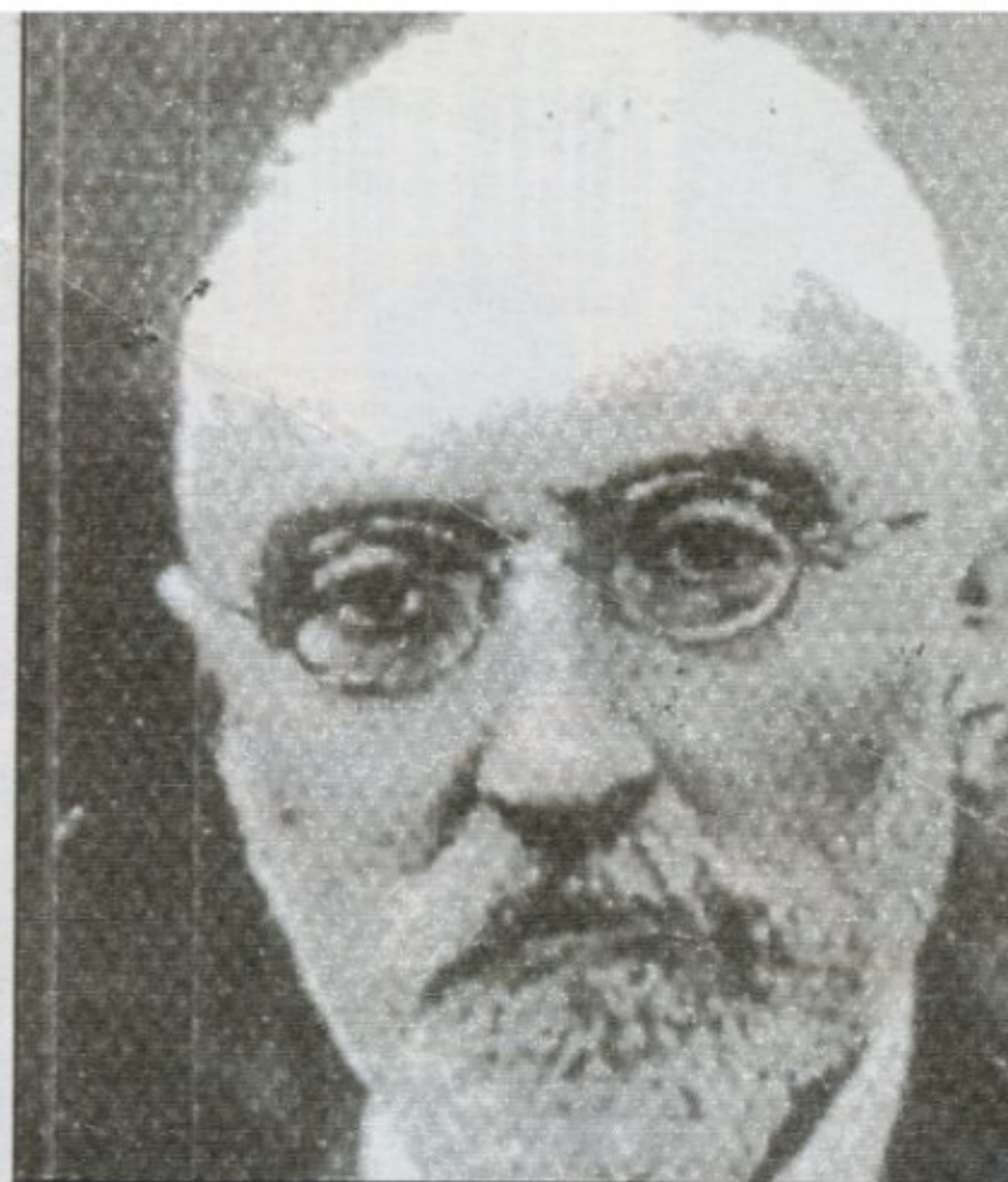
Сигмунд Фројд
аустријски
психоаналитичар
(1856–1939)

Од два блиска пријатеља један је увек роб другом.

Михаил Љермонтов
руски песник
(1814–1841)

ЗАБАВНИК

Живот је сумња, и вера без сумње је смрт.

Мигел де Унамуно
шпански књижевник
(1864–1936)

Прави показатељ исправности човекових особина је здравље његове жене.

Сирил Коноли
енглески критичар
(1903–1974)

Помешајте мало лудости са својом мудрошћу; добро је бити духовит у правом тренутку.

Хорације
римски песник
(65–8. пре н.е.)

Уверен сам да се Бог не коцка.

Алберт Ајнштајн
немачки
физичар–теоретичар
(1879–1955)

